

**PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY WILAMOWICE
NA LATA 2026-2030 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2032**

WFOŚiGW w KATOWICACH

*Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Katowicach*

*Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
w Katowicach*

ZLECENIODAWCA:

GMINA WILAMOWICE

ul. Rynek 1, 43-330 Wilamowice

tel.: 33 812 94 30, fax: 33 812 94 31

mail: ug@wilamowice.pl, www.gmina.wilamowice.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM KONSULTING

ul. Spacerowa 2, 43-330 Stara Wieś

tel.: 33 486 53 53, fax: 33 486 54 54, kom. 513 100 869

mail: biuro@eko-team.com.pl

AUTORZY OPRACOWANIA:

Agnieszka Chylak

Iwona Szczepanik-Retka

Adrianna Organ-Telega

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Gminy Wilamowice,
- Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej,
- Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego,
- Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach,
- Nadleśnictwo Bielsko,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach,
- Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Katowicach,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Śląski Oddział Regionalny,
- TAURON Dystrybucja S.A.,
- Polską Spółkę Gazownictwa Sp. z o.o.,
- Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach,
- Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	10
1.1 Cel i podstawa opracowania.....	10
1.2 Metodologia opracowania i zawartość dokumentu.....	10
2. UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	12
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY WILAMOWICE	16
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA.....	19
4.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza	19
4.1.1. Opis stanu obecnego	20
4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Wilamowice	20
4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Wilamowice	23
4.1.1.3. Źródła emisji na terenie gminy Wilamowice	24
4.1.1.4. Zaopatrzenie w gaz na terenie gminy Wilamowice	29
4.1.1.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy Wilamowice.....	30
4.1.1.6. Warunki wykorzystania OZE	30
4.1.1.7. Kontrole	34
4.1.1.8. Działania informacyjno-edukacyjne.....	34
4.1.2. Analiza SWOT.....	35
4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza	35
4.2 Zagrożenie hałasem.....	37
4.2.1. Opis stanu obecnego	37
4.2.1.1. Hałas przemysłowy	37
4.2.1.2. Hałas drogowy	38
4.2.1.3. Hałas kolejowy i lotniczy	40
4.2.2. Analiza SWOT.....	40
4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie hałasu	40
4.3 Pola elektromagnetyczne	42
4.3.1. Opis stanu obecnego	42
4.3.2. Analiza SWOT.....	43
4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych	43
4.4 Gospodarowanie wodami	45
4.4.1. Opis stanu obecnego	46
4.4.1.1. Wody powierzchniowe i ich monitoring.....	46
4.4.1.2. Wody podziemne i ich monitoring	50
4.4.1.3. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy	53
4.4.2. Analiza SWOT.....	57
4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarowania wodami	57
4.5 Gospodarka wodno-ściekowa	59
4.5.1. Opis stanu obecnego	61
4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę	61
4.5.1.2. Odbiór ścieków	63
4.5.1.3. Kontrole	66
4.5.2. Analiza SWOT.....	67
4.5.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	67

4.6	Zasoby geologiczne	68
4.6.1.	Ocena stanu obecnego	68
4.6.1.1.	Surowce naturalne	68
4.6.2.	Analiza SWOT	69
4.6.3.	Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych	69
4.7	Gleby	71
4.7.1.	Opis stanu obecnego	71
4.7.1.1.	Struktura użytkowania gruntów	71
4.7.1.2.	Rolnictwo	72
4.7.1.3.	Badania gleb	72
4.7.1.4.	Osuwiska	74
4.7.1.5.	Rekultywacje	74
4.7.2.	Analiza SWOT	74
4.7.3.	Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb	75
4.8	Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	76
4.8.1.	Opis stanu obecnego	77
4.8.1.1.	Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy	79
4.8.1.2.	Ilości zebranych odpadów	80
4.8.1.3.	Kontrole	81
4.8.1.4.	Działania informacyjno-edukacyjne	81
4.8.1.5.	Azbest	81
4.8.2.	Analiza SWOT	81
4.8.3.	Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów ...	82
4.9	Zasoby przyrodnicze	83
4.9.1.	Opis stanu obecnego	83
4.9.1.1.	Formy ochrony przyrody na terenie gminy Wilamowice	84
4.9.1.2.	Korytarze ekologiczne	87
4.9.1.3.	Ochrona i zrównoważony rozwój lasów	89
4.9.2.	Analiza SWOT	92
4.9.3.	Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów przyrodniczych	92
4.10	Zagrożenia poważnymi awariami	94
4.10.1.	Opis stanu obecnego	94
4.10.1.1.	Ochotnicza Straż Pożarna	95
4.10.1.2.	Kontrole	96
4.10.2.	Analiza SWOT	96
4.10.3.	Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia poważnymi awariami	97
5.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	98
5.1	Adaptacja do zmian klimatu	98
5.2	Nadzwyczajne zagrożenia	99
5.3	Działania edukacyjne	100
5.4	Monitoring środowiska	100
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE	102
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	133
8.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	134

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Lokalizacja gminy Wilamowice na tle sąsiednich gmin.....	16
Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Wilamowice w latach 2021-2025.....	18
Rysunek 3. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Wilamowice w latach 2021-2025	18
Rysunek 4. Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025 [µg/m ³]	21
Rysunek 5. Średnie stężenie pyłu PM ₁₀ na stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025 [µg/m ³]	21
Rysunek 6. Średnie stężenie benzo(a)pirenu na stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025 [µg/m ³]	22
Rysunek 7. Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO ₂) i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu bielskiego w latach 2021-2025 [Mg/rok].....	25
Rysunek 8. Emisja zanieczyszczeń dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla oraz podtlenku azotu z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu bielskiego w latach 2021-2025 [Mg/rok]	25
Rysunek 9. Średnia roczna suma energii wiatrowej [kWh/m ² /rok] na poziomie 10 m n.p.g. na terenie otwartym na obszarze Polski w 2019 roku.....	31
Rysunek 10. Mapa usłonecznienia Polski w 2025 roku	32
Rysunek 11. Mapa potencjału energii geotermalnej	33
Rysunek 12. Wody powierzchniowe na terenie gminy Wilamowice	47
Rysunek 13. JCWP na terenie gminy Wilamowice	49
Rysunek 14. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Wilamowice.....	51
Rysunek 15. Lokalizacja Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych na terenie gminy Wilamowice	53
Rysunek 16. Mapa szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Wilamowice	55
Rysunek 17. Mapa zagrożenia powodziowego z prawdopodobieństwem 10, 100 i 500 lat na terenie gminy Wilamowice	55
Rysunek 18. Łączne zagrożenie suszą (rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną) na terenie kraju oraz na terenie gminy Wilamowice.....	56
Rysunek 19. Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Wilamowice w latach 2021-2025.....	66
Rysunek 20. Lokalizacja złóż naturalnych na terenie gminy Wilamowice.....	69
Rysunek 21. Lokalizacja osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie gminy Wilamowice	74
Rysunek 22. Lokalizacja form ochrony przyrody na terenie gminy Wilamowice	84
Rysunek 23. Lokalizacja ogólnopolskich korytarzy ekologicznych na terenie gminy Wilamowice	88
Rysunek 24. Lokalizacja korytarzy ekologicznych (regionalnych) przebiegających przez teren gminy	89
Rysunek 25. Powierzchnie lasów znajdujących się na terenie gminy Wilamowice w latach 2021-2025 [ha]	89
Rysunek 26. Obszary leśne na terenie gminy Wilamowice	90
Rysunek 27. Powierzchnia lasów na gruntach leśnych wg gatunków panujących na terenie gminy Wilamowice [ha]	91
Rysunek 28. Powierzchnia typów siedliskowych lasów występujących na terenie gminy Wilamowice [tys. ha]	91
Rysunek 29. Struktura wiekowa drzewostanów na terenie gminy Wilamowice [ha]	92

SPIS TABEL

Tabela 1. Relacja obszarów interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030	11
Tabela 2. Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2032”	12
Tabela 3. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	19
Tabela 4. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza	20
Tabela 5. Zestawienie danych dla poszczególnych zanieczyszczeń ze stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025.....	22
Tabela 6. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej	23
Tabela 7. Infrastruktura sieci gazowej na terenie gminy Wilamowice w latach 2020-2025	29
Tabela 8. Długość linii napowietrznych i kablowych na terenie gminy Wilamowice w latach 2020-2025	30
Tabela 9. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	37
Tabela 10. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożenia hałasem	37

Tabela 11. Zestawienie ekranów akustycznych wybudowanych na terenie gminy Wilamowice.....	38
Tabela 12. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	42
Tabela 13. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie gminy Wilamowice	42
Tabela 14. Lokalizacja i wyniki pomiarów monitoringowych PEM na terenie gminy Wilamowice.....	43
Tabela 15. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	45
Tabela 16. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarowania wodami	46
Tabela 17. Charakterystyka JCWP na terenie gminy Wilamowice	48
Tabela 18. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Wilamowice w latach 2019-2024	49
Tabela 19. Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Wilamowice	51
Tabela 20. Monitoring wód podziemnych na terenie gminy Wilamowice w 2025 roku.....	52
Tabela 21. Charakterystyka LZWP nr 446 zlokalizowanego na terenie gminy Wilamowice.....	53
Tabela 22. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	59
Tabela 23. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	61
Tabela 24. Aglomeracje na terenie gminy Wilamowice	66
Tabela 25. Źłoże naturalne na terenie gminy Wilamowice	68
Tabela 26. Działania prowadzone przez WIORiN na terenie gminy Wilamowice w latach 2024-2025.....	72
Tabela 27. Wyniki pH próbek glebowych pobranych z terenu gminy Wilamowice w latach 2024-2025.....	73
Tabela 28. Zawartość fosforu w próbkach gleb pobranych z gospodarstw z terenu gminy Wilamowice w latach 2024-2025	73
Tabela 29. Zawartość potasu w próbkach gleb pobranych z gospodarstw z terenu gminy Wilamowice w latach 2024-2025	73
Tabela 30. Zawartość magnezu w próbkach gleb pobranych z gospodarstw z terenu gminy Wilamowice w latach 2024-2025.....	73
Tabela 31. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	76
Tabela 32. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów.....	77
Tabela 33. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	83
Tabela 34. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych	83
Tabela 35. Pomniki przyrody zlokalizowany na terenie gminy Wilamowice wg CRFOP	85
Tabela 36. Szczegółowy wykaz prac wykonanych na poszczególnych drzewach	86
Tabela 37. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ.....	94
Tabela 38. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożenia poważnymi awariami	94
Tabela 39. Zestawienie wyjazdów OSP z terenu gminy Wilamowice w 2025 roku	96
Tabela 40. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza	102
Tabela 41. Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza	104
Tabela 42. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.....	106
Tabela 43. Cele, kierunki inwestycji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem	107
Tabela 44. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem	108
Tabela 45. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem.....	109
Tabela 46. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pól elektromagnetycznych	110
Tabela 47. Harmonogram zadań własnych w zakresie pól elektromagnetycznych	110
Tabela 48. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie pól elektromagnetycznych	111
Tabela 49. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami	112
Tabela 50. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami	113
Tabela 51. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami.....	114
Tabela 52. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	115
Tabela 53. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.....	117
Tabela 54. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej	118
Tabela 55. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych	119
Tabela 56. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów geologicznych	120
Tabela 57. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych.....	120
Tabela 58. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb	121
Tabela 59. Harmonogram zadań własnych w zakresie gleb	122
Tabela 60. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb.....	123

Tabela 61. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów	124
Tabela 62. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów ..	126
Tabela 63. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów	127
Tabela 64. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów przyrodniczych	128
Tabela 65. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych	129
Tabela 66. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych	130
Tabela 67. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami	131
Tabela 68. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami	131
Tabela 69. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami	132
Tabela 70. Działania w ramach zarządzania środowiskiem	133

WYKAZ SKRÓTÓW

AKPOŚK	-	Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
ARIMR		Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT	-	najlepsza dostępna technika
ChZT	-	chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DK	-	droga krajowa
DW	-	droga wojewódzka
GDDKiA	-	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GIOŚ	-	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	-	Generalny Pomiar Ruchu
GPZ	-	Główny punkt zasilania
GUS	-	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	-	Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
ITPOK	-	Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów
IUNG	-	Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	-	Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	-	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KSRG	-	Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy
KZGW	-	Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
LKP	-	Leśny kompleks promocyjny
LZWP	-	Lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	-	mapa zagrożeń powodziowych,
MRP	-	mapa ryzyka powodzi
MPZP	-	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	-	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	-	Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	-	ocena oddziaływania na środowisko
OSCHR	-	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza
ORSIP	-	Otwarty Regionalny System Informacji Przestrzennej
OSO	-	obszary specjalnej ochrony ptaków
OZE	-	Odnawialne Źródła Energii
PGN	-	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej
PGW WP	-	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
PIG	-	Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	-	Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIORiN	-	Powiatowy Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
PIS	-	Państwowa Inspekcja Sanitarna
POH	-	Program Ochrony przed Hałasem
POIiŚ	-	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	-	Program Ograniczania Niskiej Emisji
POP	-	Program Ochrony Powietrza
PTTK	-	Polskie Towarzystwo Turystyczno- Krajoznawcze
PWiK	-	Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji
PZK	-	Plan Zarządzania Kryzysowego

PZRP	-	Plan zarządzania ryzykiem powodziowym
PZDR	-	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego
RDLP	-	Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	-	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	-	Ramowa Dyrektywa Wodna
RLM	-	Równoważna Liczba Mieszkańców
RPO	-	Regionalny Program Operacyjny
RZGW	-	Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SEKAP	-	System Elektronicznej Komunikacji Administracji Publicznej
SIWZ	-	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SODR	-	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
SOO	-	specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	-	Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
WFOŚiGW	-	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WIORIN	-	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
WODR	-	Wojewódzki Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	-	wstępna ocena ryzyka powodziowego
WSO	-	Wojewódzki System Odpadowy
WSSE	-	Wojewódzka Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna
WWA	-	wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR	-	zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	-	Zespół Parków Krajobrazowych
ZZR	-	zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	-	dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych

1. WSTĘP

1.1 Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentu pn.: „Program ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2032” (dalej: Program), jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 r., poz. 647 z późn.zm.), która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program Ochrony Środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar Gminy Wilamowice.

Zapisy ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2026 r. poz. 670 z późn.zm.) stanowią, iż po uzgodnieniu braku potrzeby przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska istnieje możliwość odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny.

W realizacji Programu Ochrony Środowiska istotne jest uspołecznienie całego procesu tworzenia, a następnie jego realizacji i wdrażania. W związku z tym w trakcie procedur opracowania Programu Gmina Wilamowice zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Po pozytywnym zaopiniowaniu niniejszego dokumentu przez Zarząd Powiatu Bielskiego Program zostanie przyjęty uchwałą Rady Miejskiej w Wilamowicach do realizacji.

Z wykonania Programu Burmistrz Wilamowic powinien co dwa lata sporządzać raporty i przedstawiać je Radzie Miejskiej oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego Zarządu Powiatu Bielskiego.

Realizacja Programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2 Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

Program został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z „Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o aktualne dokumenty strategiczne.

Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Wilamowice oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Gminy Wilamowice, Starostwa Powiatowego w Bielsku-Białej, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy, w tym między innymi Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wód Polskich, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych,
- ocena realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska,
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy. Jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na dzień 31.12.2025 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych wykorzystano stan na dzień 31.12.2024 r.,
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych,
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli. Cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli, danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Gminy Wilamowice oraz instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje,
- określenie realizacji Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania,
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji Programu co 2 lata, w trakcie opracowywania Raportów z realizacji POŚ.

Nawiązując do struktury określonej w „Polityce ekologicznej Państwa 2030” oraz w Programie ochrony środowiska dla województwa śląskiego, w nazewnictwie obszarów interwencji użyto nazw z Programu ochrony środowiska dla

województwa śląskiego. Poniżej w tabeli wskazano podwójne nazewnictwo kierunków interwencji użytych w polityce ekologicznej oraz obszarów interwencji w wojewódzkim programie ochrony środowiska.

Tabela 1. Relacja obszarów interwencji określonych w POŚ dla woj. śląskiego oraz w Polityce ekologicznej państwa 2030

Kierunki interwencji - zgodnie z Polityką Ekologiczną Państwa 2030	Obszary interwencji - zgodnie z Programem Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego
Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Ochrona klimatu i jakości powietrza
Zrównoważone gospodarowanie wodami w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Gospodarowanie wodami
Ochrona powierzchni ziemi w tym gleb	Gleby
Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego jądrowego i ochrony radiologicznej	Zagrożenie poważnymi awariami
Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Zasoby przyrodnicze
Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	
Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów
Zarządzanie zasobami geologicznymi	Zasoby geologiczne
Edukacja ekologiczna Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Adaptacja do zmian klimatu	Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji
Brak w Polityce Ekologicznej Państwa 2030	Pola elektromagnetyczne Zagrożenie hałasem Gospodarka wodno-ściekowa

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego, Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

W związku z tym w niniejszym „Programie ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2032” przyjęto podział na obszary interwencji zgodnie z „Programem Ochrony Środowiska dla województwa śląskiego” oraz cele i kierunki interwencji, które są spójne z ww. Programem oraz „Polityką ekologiczną Państwa 2030” i zawierają następujące elementy:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenie poważnymi awariami.

2. UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść Programu były następujące ustawy:

- Ustawa Prawo ochrony środowiska,
- Ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- Ustawa o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- Ustawa o lasach,
- Ustawa Prawo wodne,
- Ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- Ustawa o odpadach,
- Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w strategicznych dokumentach programowych opracowanych na poziomie powiatowym, wojewódzkim, krajowym i UE. Poniżej przedstawiono powiązanie Programu z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego i regionalnego.

Podczas tworzenia Programu brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2032”

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele Programu
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030 Trzecia Fala Nowoczesności	Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska, Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	7.1: Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, 7.2: Modernizacja sieci elektroenergetycznych, 7.4: Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce, 7.7: Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki, 7.8: Zwiększenie poziomu ochrony środowiska, 8.1: Rewitalizacja obszarów problemowych, 9.1: Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny, Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych, Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy, Rozwój obszarów miejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I). Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II). Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1). Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2). Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3).

	oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III). Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV). Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4). Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1). Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2). Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3). Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4). Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5). Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1). Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2). Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1). Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku		Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności, Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska, Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym, Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska, Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych, Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów, Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.
DOKUMENTY SEKTOROWE		
Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	Cel 1 – osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam gdzie są one przekraczane oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5}, także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Natężenia, Cel 2 – dążenie do osiągnięcia w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego	Utrzymanie priorytetu poprawy jakości powietrza oraz rozwój systemu oceny jakości powietrza poprzez zwiększenie liczby stacji pomiarowych uwzględnionych w pomiarach jakości powietrza w ramach PMŚ, Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego, Ograniczenie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego, Ograniczenie poziomu zanieczyszczeń powietrza w miastach, polityka miejska, Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój OZE, Edukacja ekologiczna, Zapewnienie finansowania przedsięwzięć ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza, Ograniczanie wielkości emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów mających wpływ na stan

		powietrza, w tym z uwzględnieniem działań dla sektora mieszkalnictwa do realizacji na obszarach wiejskich
Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami	Budowa sieci kanalizacyjnej, Inwestycje związane z oczyszczalniami ścieków, Dostosowanie oczyszczalni do wymogów art. 5.2. Dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych.
Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)	Cel 1. - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska Cel 2. - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich Cel 3. - Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu Cel 4. - Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu Cel 5. - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu Cel 6. - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu	Kierunek działań 1.1- dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu, Kierunek działań 1.3 – dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu, Kierunek działań 1.4 – ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu, Kierunek działań 2.1 - stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami, Kierunek działań 2.2 – organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybnej do zmian klimatu, Kierunek działań 3.2 – zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu, Kierunek działań 6.1 – zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu, Kierunek działań 6.2 - ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
DOKUMENTY O CHARAKTERZE PROGRAMOWYM		
Aktualizacja Programu Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego	Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.	Redukcja emisji zanieczyszczeń ze źródeł małej mocy do 1 MW - działanie wskazane w harmonogramie; Zaplanowanie mechanizmów wsparcia nastawionych na łagodzenie ekonomicznych skutków przeprowadzonej wymiany kotłów (np. zwiększenia kosztów paliwa lepszej jakości); Wprowadzenie w województwie śląskim systemu wsparcia doradczego na poziomie gminnym; Zwiększenie skuteczności przyjętych kanałów informacyjnych i komunikacyjnych; Ograniczenie wpływu emisji zanieczyszczeń z transportu drogowego; Kształtowanie polityki przestrzennej w sposób sprzyjający poprawie stanu jakości powietrza; Prowadzenie edukacji ekologicznej - działanie wskazane w harmonogramie; Prowadzenie działań kontrolnych - działanie wskazane w harmonogramie; Realizacja uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzania na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030+"	Cel strategiczny A Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej Cel strategiczny B Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca Cel strategiczny C	A.1. Konkurencyjna gospodarka A.2. Innowacyjna gospodarka A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych B.2. Aktywny mieszkanie B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki

	Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni Cel strategiczny D Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	C.1. Wysoka jakość środowiska C.2. Efektywna infrastruktura C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu D.3. Nowoczesna administracja publiczna
Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego	Cel: Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu, Cel: Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska Cel: Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych Cel: Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych Cel: Zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu Cel: Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej Cel: Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi Cel: Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi Cel: Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrożenie i udoskonalenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu Cel: Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej Cel: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	OKJP 1. Zarządzanie jakością powietrza w województwie śląskim OKJP 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych OKJP 3. Ograniczenie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej OKJP 4. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych OKJP 5. Wzmocnienie systemu wykorzystywania odnawialnych źródeł energii w skali województwa śląskiego ZH 1. Zmniejszenie liczny mieszkańców województwa narażonych na ponadnormatywne poziomy hałasu ZH 2. Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas PEM 1. Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych GW 1. Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód HW 2. Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi GWS 1. Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej ZG 1. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych GL 1. Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb GL 2. Ochrona przed osuwiskami GL 3. Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych GO 1. Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami GO 2. Minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wzrost efektywności systemu zbierania odpadów poddanych procesom odzysku ZP 1. Pogłębianie wiedzy na temat walorów przyrodniczych województwa oraz wdrażanie działań mających na celu odpowiednie zarządzanie i ochronę zasobów przyrodniczych ZP 2. Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności ZP 3. Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu ZPA 1. Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych

Źródło: „Wtyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska”, Ministerstwa Środowiska, wrzesień 2015, oraz opracowanie własne na podstawie aktualnych dokumentów wyższych szczebli wraz z ich aktualizacją 2017 i 2021

3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY WILAMOWICE

Wilamowice to gmina miejsko-wiejska, która położona jest we wschodniej części województwa śląskiego, w północno-wschodniej części powiatu bielskiego. Gmina Wilamowice stanowi obszar o powierzchni 5 687 ha, gdzie Miasto zajmuje 1 041 ha, a tereny wiejskie 4 646 ha. W skład gminy wchodzi miasto Wilamowice, a także pięć sołectw: Pisarzowice, Dankowice, Stara Wieś, Heczmarowice i Zasole Bielańskie. Centralną część gminy stanowi miasto Wilamowice, otoczone od północy, wschodu i południa terenami wiejskimi.

Gmina Wilamowice graniczy:

- od północy z gminą Brzeszcze należącą do powiatu oświęcimskiego województwa małopolskiego oraz gminą Miedźna należącą do powiatu pszczyńskiego województwa śląskiego,
- od wschodu i południowego wschodu z gminą Kęty należącą do powiatu oświęcimskiego województwa małopolskiego,
- od południa z gminą Kozy należącą do powiatu bielskiego województwa śląskiego oraz miastem na prawach powiatu Bielsko – Biała,
- od zachodu z gminą Bestwina należącą do powiatu bielskiego województwa śląskiego.

Rysunek 1. Lokalizacja gminy Wilamowice na tle sąsiednich gmin

Źródło: opracowanie własne

Wilamowice leżą w zasięgu Kotliny Oświęcimskiej (północna i centralna część gminy, w tym tereny położone w dolinie Wisły), Podgórza Wilamowickiego (Wysoczyzna Wilamowicka) i Pogórza Śląskiego (południowa część gminy). Wysokości bezwzględne terenu wahają się w przedziale od 237 m n. p. m w dolinie Wisły do 355 m n. p. m. w południowej części gminy.

Charakterystyczne dla Wilamowic są niewielkie, nieprzekraczające 10% nachylenia stoków oraz gęsta sieć dolinek rzecznych, tworzące urozmaicony krajobraz o falisto-pagórkowatej rzeźbie, poprzecinanej wklęsłymi formami dolin rzek. Urozmaicona rzeźba terenu i sąsiedztwo pasm Beskidu powodują, że Wilamowice stanowią atrakcyjny pod względem krajobrazowym obszar dla rozwoju budownictwa mieszkaniowego i rekreacyjnego. Niewielkie nachylenia stoków, korzystne dla realizacji zabudowy oraz infrastruktury dodatkowo ten efekt wzmacniają.

Południowa część gminy leży w zasięgu Karpat Fliszowych, północna - Zapadliska Przedkarpackiego.

Na powierzchni zalegają osady czwartorzędowe: zwiaterzyny oraz utwory piaszczyste i mułowcowe w dolinach rzek Soły, Pisarzówki i Dańkówki, a także utwory lessowe (głównie gliny pylaste) na pozostałym obszarze.

Utwory fliszowe, na terenie Wilamowic sięgające miąższości w przedziale od 0 do 250 m, tworzą margle, łupki i piaskowce paleoceńsko-kredowe jednostki podśląskiej, piaskowce i łupki hoterywu-aptu (warstwy grodziskie) oraz łupki i piaskowce walanżynu i hoterywu (łupki cieszyńskie górne).

W północnej części gminy oraz poniżej utworów fliszowych zalegają utwory mioceniowe, sięgające w Wilamowicach miąższości 500 - 1000 m. Tworzą je iłowce, mułowce, piaskowce i zlepki.

Poniżej warstw mioceniowych występują warstwy brzeźne górnego karbonu (sięgające miąższość rzędu 350 m), osady ilaste i utwory węglanowe dolnego karbonu o miąższości ok. 650 m, węglanowe utwory dewonu (miąższość ok. 200 m), utwory kambru (miąższość 300 m) oraz krystaliczne i metamorficzne skały prekambryjskie.

Gminę Wilamowice charakteryzuje gęsta sieć rzeczna. Przez północną część gminy przepływa Wisła, wzdłuż granicy wschodniej płynie Soła. Bezpośrednimi dopływami Wisły są potoki Łękawka (z dopływem spod Granic) oraz Dańkówka (z dopływem ze starej Wsi Górnej, Dopływem w Sikorze, Dopływem spod Bestwinki, Fracką Doliną). Dopływami Soły są Pisarzówka (z dopływami: Słonicą i Czerwonką) oraz Młynówka Oświęcimska (z Wilamówką).

Na obszarze gminy występują również liczne rowy melioracyjne (otwarte), swym zasięgiem obejmujące niemalże cały obszar gminy, połączone zarówno z innymi rowami melioracyjnymi, jak i z naturalnymi ciekami.

Wzdłuż dolin rzek w Wilamowicach występują liczne, kształtowane w formie kaskadowych zgrupowań stawy hodowlane.

Wzdłuż Wisły i Soły występują również naturalne zbiorniki - starorzecza obu rzek.

Wody podziemne na obszarze Wilamowic w sąsiedztwie wód powierzchniowych zalegają płytko, już od 0,5 m p. p. t., natomiast w południowej części gminy, na wierzchołkach, poziomy występowania wód sięgają nawet 4-15 m.

Gmina Wilamowice ma wybitnie rolniczy charakter. Na przeważającym obszarze występują gleby dobrych klas, grunty rolne są zmeliorowane. Warunki klimatyczne i ukształtowanie terenu są korzystne dla rozwoju rolnictwa. Zgodnie z danymi Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 r. na obszarze Wilamowic działalność rolniczą prowadziło 2275 gospodarstw, w tym 529 gospodarstw o areale powyżej 1 ha. Łączna powierzchnia zasiewów wynosiła 2432,43 ha, w tym: zboża - 74,2%, rzepak i rzepik 13,8%, ziemniaki 7,5%, buraki cukrowe 0,3%, warzywa gruntowe 0,2%. W produkcji zwierzęcej duże znaczenie ma hodowla ryb.

Grunty leśne w Wilamowicach obejmują tereny o powierzchni 447 ha, co daje lesistość gminy na poziomie 7,6%. Jest to związane z rolniczym użytkowaniem znacznej części obszaru gminy.

Szata roślinna w Wilamowicach została ukształtowana w wyniku silnych wpływów antropogenicznych. Przeważającą część powierzchni gminy stanowią pola uprawne i stawy hodowlane. Znaczną część stanowią tereny zurbanizowane. W terenach tych wpływy antropogeniczne są szczególnie silne, występujące gatunki roślin poddawane są selekcji oraz wprowadzane są gatunki obce siedliskowo. Siedliska łąkowe zajmują ok. 4% powierzchni gminy. Lasy stanowią jedynie 7,6 % powierzchni gminy i tworzą niewielkie, odseparowane kompleksy. Zbiorowiska roślinne o cechach zbiorowisk naturalnych, choć również silnie przekształcone w wyniki działalności człowieka, koncentrują się wzdłuż dolin cieków. Charakterystyczne dla tych obszarów są łęgi wierzbowo-topolowe i nadrzeczne wikliny o bujnym runie. Stawom hodowlanym towarzyszą przybrzeżne zbiorowiska szuwarowe. Do gatunków roślin chronionych, występujących na obszarze Wilamowic należą: bluszcz pospolity, grzybieńczyk wodny, listera jajowata, storczyk szerokolistny, kruszczyk szerokolistny, listera jajowata, bluszcz pospolity, grązel żółty, pióropusznik strusi, podrzeń żebrowiec, salwinia płuwająca, goździk kropkowany, konwalia majowa, kalina koralowa, kopytnik pospolity i kruszyna pospolita.¹

Klimat

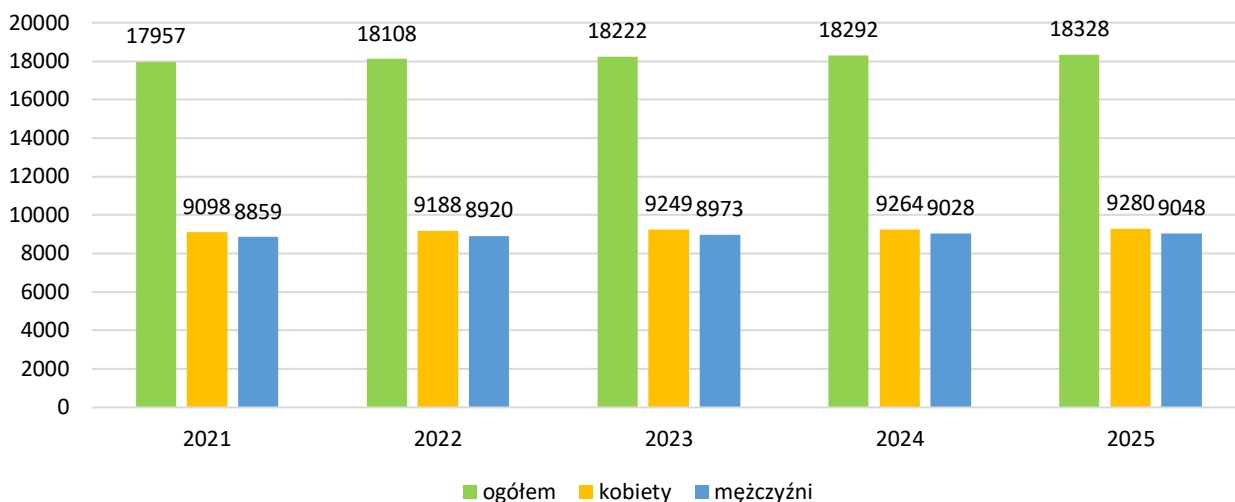
Klimat na obszarze Wilamowic wykazuje cechy charakterystyczne dla regionu umiarkowanie ciepłego oraz kotlin. Średnia roczna temperatura wynosi od 7,5 °C na południu gminy do 8,5 °C w dolinie Wisły. Okres wegetacyjny trwa 220 - 222 dni, co stwarza korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa. Przeważają wiatry zachodnie (ok. 50%) i wschodnie (ok. 30%), o średnich prędkościach wahających się od 1,4 m/s do 3,8 m/s. Średnia roczna suma opadów wynosi ok. 950 mm.

W terenach położonych w dolinach rzecznych występują inwersje temperatur, tzw. zastoiska zimnego powietrza, tworzą się mgły radiacyjne, a naturalne przewietrzanie tych terenów jest utrudnione.

¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Wilamowice

Sytuacja demograficzna

Na koniec 2025 roku gminę Wilamowice zamieszkiwało 18 328 osób, z czego 9 280 stanowiły kobiety (50,63%), a 9 048 stanowili mężczyźni (49,38%). W latach 2021-2025 odnotowywano wzrost liczby ludności na terenie gminy. Na poniższym rysunku przedstawiono liczbę ludności na terenie gminy Wilamowice w latach 2021-2025.

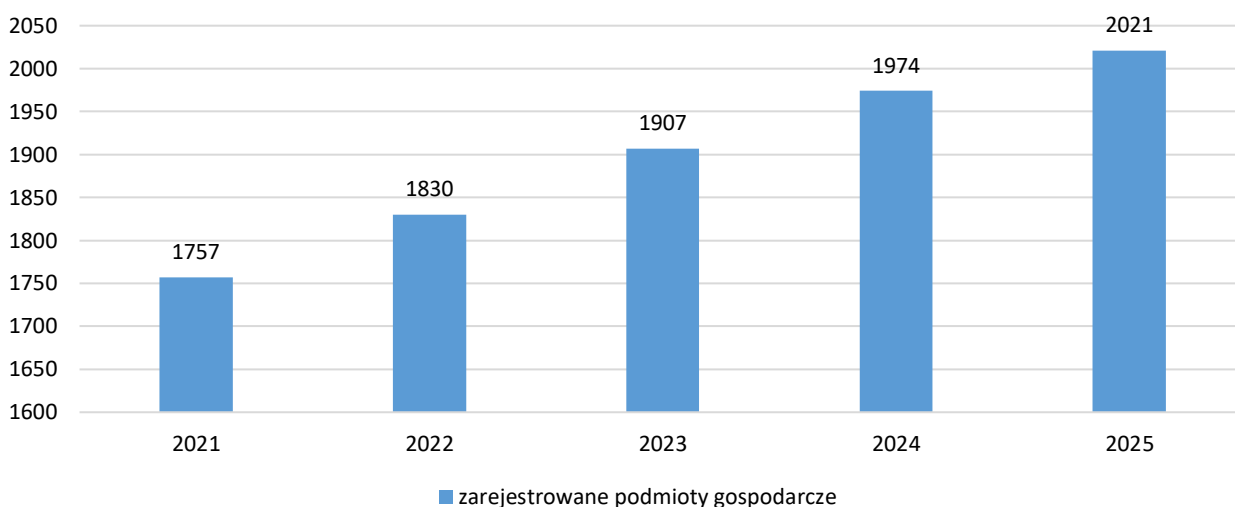

Rysunek 2. Liczba mieszkańców gminy Wilamowice w latach 2021-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (dostęp: sierpień 2026 r.)

Działalność gospodarcza

Według danych GUS na koniec 2025 roku na terenie gminy Wilamowice zarejestrowanych było 2021 podmiotów gospodarczych, co stanowiło wzrost o około 2,38% w stosunku do 2024 roku.

Rysunek 3. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy Wilamowice w latach 2021-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL, GUS (dostęp: sierpień 2026 r.)

Na terenie gminy około 97,32% przedsiębiorstw stanowią mikro-przedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników. Ponadto na terenie gminy około 2,32% wszystkich przedsiębiorstw stanowią małe przedsiębiorstwa zatrudniające od 10 do 49 pracowników. Zgodnie z danymi GUS na terenie gminy znajduje się sześć przedsiębiorstw zatrudniających od 50 do 249 pracowników oraz jedno duże przedsiębiorstwo zatrudniające od 250 do 999 pracowników.

4. OCENA STANU ŚRODOWISKA

4.1 Ochrona klimatu i jakości powietrza

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 3. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028”			
Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Aktualizacja „Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Wilamowice”	Nie aktualizowano PGN. Aktualnie obowiązuje PGN przyjęty uchwałą nr XL/295/21 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 24 listopada 2021 r.	nie aktualizowano PGN
2.	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy Wilamowice	W 2025 roku dobudowano 28 opraw oświetlenia ulicznego. Ponadto Tauron Dystrybucja S.A. dobudował 2 nowe oprawy dla zwiększenia równomierności oświetlenia drogi, wymieniono 37 opraw z sodowych na LWD-owe, wymieniono 20 sterowników na nowe z funkcją zdalnego sterowania.	Gmina dobudowała 28 opraw oświetlenia ulicznego
3.	Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej	W 2025 roku dokonano rozbudowy i przebudowy Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Starej Wsi wraz z zagospodarowaniem terenu. Koszt realizacji zdania wyniósł 6 603 064,85 zł.	rozbudowano/ przebudowano 1 budynek użyteczności publicznej
4.	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych Poprawa efektywności energetycznej budynków przedsiębiorstw	W ramach działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej budynków na terenie gminy prowadzone są działania związane z wymianą nieefektywnych źródeł ciepła. Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu z realizacji Programu ochrony powietrza w 2025 roku zlikwidowano 23 pozaklasowe źródła ciepła. Zlikwidowane pozaklasowe źródła ciepła wymieniono na: - pompy ciepła – 11 szt., - kocioł lub miejscowe ogrzewanie pomieszczeń na biomasę spełniające wymagania ekoprojektu – 7 szt., - ogrzewanie gazowe połączone z termomodernizacją – 4 szt. Ponadto przeprowadzono termomodernizację 48 budynków (jednorodzinnych, wielorodzinnych, użyteczności publicznej).	wymieniono 23 pozaklasowe źródła ciepła przeprowadzono termomodernizację 48 budynków
5.	Monitoring zużycia paliw i nośników energii w budynkach użyteczności publicznej, system zarządzania energią w budynkach użyteczności publicznej	Brak realizacji zadania.	brak realizacji
6.	Organizacja akcji społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Wilamowice co roku prowadzi działania informacyjno-edukacyjne w zakresie ochrony powietrza. Działania te w 2025 roku realizowane były m.in. poprzez: - prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańców zagrożenie dla zdrowia jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza, w tym smog, - prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych uświadamiających mieszkańców wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza, - prowadzenie akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży dotyczących smogu, czystego powietrza, ekologicznych źródeł ciepła oraz alternatywnych źródeł energii, - prowadzenie akcji informacyjnych o wymaganiach obowiązującej uchwały antysmogowej na terenie województwa śląskiego oraz formach dofinansowania do wymiany kotła. Edukacja ekologiczna z zakresu ochrony powietrza prowadzona była również przez wszystkie placówki oświatowe, w tym m.in. przez: - ZSP Dankowice – ogólnopolski projekt edukacyjny dla klas 7-8 szkół podstawowych „Postaw na słońce”,	bieżąca realizacja

		- ZSP Stara Wieś – zajęcia terenowe dla klas 4-8 „Badanie jakości powietrza” z wykorzystaniem zaplecza Zielonej Pracowni, - ZSP Stara Wieś – prelekcja filmowa na temat czystego powietrza, ekologii i czystości planety, - ZSP Piszczowice – program edukacji antynikotynowej „Czyste powietrze wokół nas”.	
7.	Modernizacja i budowa ścieżek rowerowych na terenie gminy	W 2025 roku na terenie gminy Wilamowice nie wybudowano żadnej ścieżki rowerowej.	brak realizacji
8.	Budowa i przebudowa dróg gminnych, powiatowych	W latach 2024-2025 zrealizowano następujące inwestycje: - przebudowa drogi gminnej ul. Pięknej w Piszczowicach i Hecznarowicach – długość 920 mb – koszt realizacji: 2 478 549,70 zł, - przebudowa drogi gminnej ul. Polnej w Piszczowicach – długość 900 mb – koszt realizacji: 869 058,86 zł, - przebudowa drogi gminnej ul. Szejwy w Dankowicach – długość 166 mb – koszt realizacji: 196 514,17 zł, - przebudowa ul. Działkowej w Hecznarowicach – długość 325 mb – koszt realizacji: 451 538,29 zł, w tym 244 999,53 zł – środki powodziove, 206 538,76 zł – środki własne, - przebudowa ul. Olszyna w Piszczowicach – długość 317 mb – koszt realizacji: 469 404,65 zł, w tym 245 988,68 zł – środki powodziove, 223 415,97 zł – środki własne.	w latach 2024-2025 przebudowano 2 462 mb dróg

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 4. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020 r.	Stan aktualny 2025 r.
1.	Liczba aktualizacji PGN	1	0
2.	Roczne zużycie energii przez oświetlenie	PGN 2016 – ok. 740	PGN 2021 – ok. 740
3.	Roczne zużycie energii cieplnej (budynki użyteczności publicznej)	PGN 2016 – ok. 613	PGN 2021 – ok. 1 600
4.	Roczne zużycie energii cieplnej (budynki mieszkalne/budynki przedsiębiorstw)	PGN 2016 – ok. 16 510	PGN 2021 – ok. 12 500 (mieszkalnictwo) PGN 2021 – ok. 24 600 (handel, usługi, przedsiębiorstwa)
5.	Ilość budynków objętych monitoringiem	100%	b.d.
6.	Liczba akcji na rok	2-3	10-15
7.	Długość dróg rowerowych	ok. 1 km	ok. 1 km
8.	Liczba odcinków dróg budowanych i przebudowywanych	33	5 odcinków dróg gminnych (2024-2025) 8 odcinków dróg powiatowych (2024-2025)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice i PZD w Bielsku-Białej

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza na obszarze gminy Wilamowice

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Wilamowice przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, tj.: Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2022, 2023, 2024 i 2025.

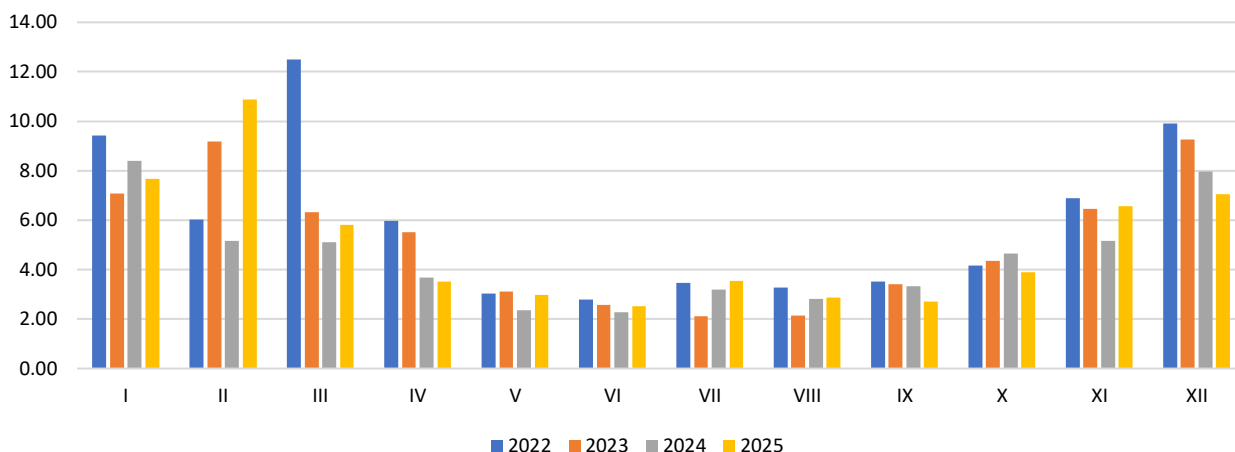
Ocena przeprowadzona została w pięciu wyodrębnionych strefach na terenie województwa śląskiego:

- aglomeracja górnośląska,
- aglomeracja rybnicko-jastrzębska,

- miasto Bielsko-Biała,
- miasto Częstochowa,
- strefa śląska (Gmina Wilamowice).

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Wilamowice (na terenie gminy nie znajduje się stacja pomiarowa). Jedną z najbliższych stacji pomiarowych jest stacja pomiarowa w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej (kod krajowy stacji: SBIelKossak). Na stacji prowadzone są pomiary emisji stężeń: niklu w PM10, tlenku azotu, dwutlenku azotu, tlenków azotu, ozonu, ołowiu w PM10, pyłu zawieszonego PM10, dwutlenku siarki, arsenu w PM10, benzo(a)pirenu w PM10, kadmu w PM10 oraz benzenu.

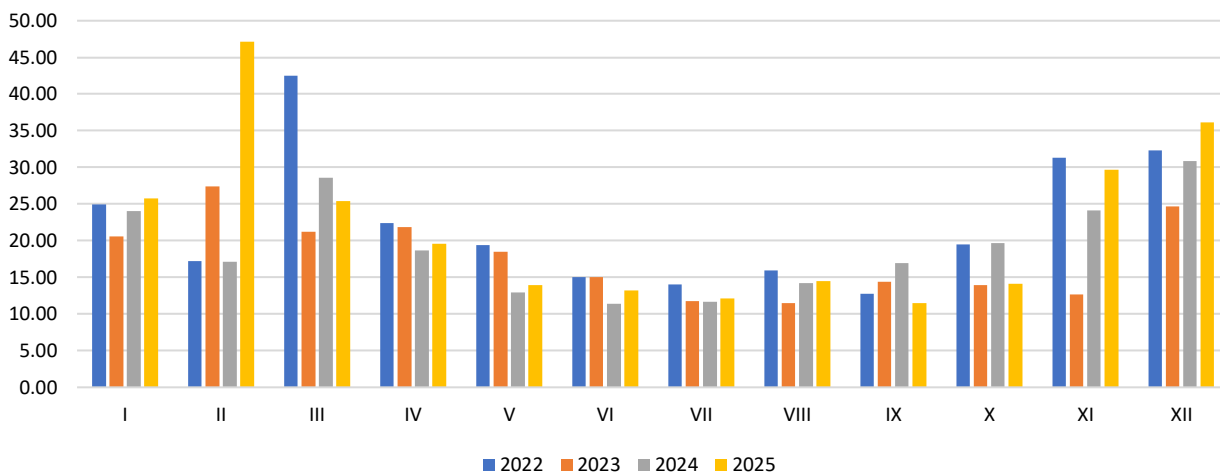
Poniżej przedstawiono analizę wyników pomiarów jakości powietrza na stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025.

Rysunek 4. Średnie stężenie dwutlenku siarki na stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: Pomiary powietrza – Monitoring Powietrza za lata 2022-2025

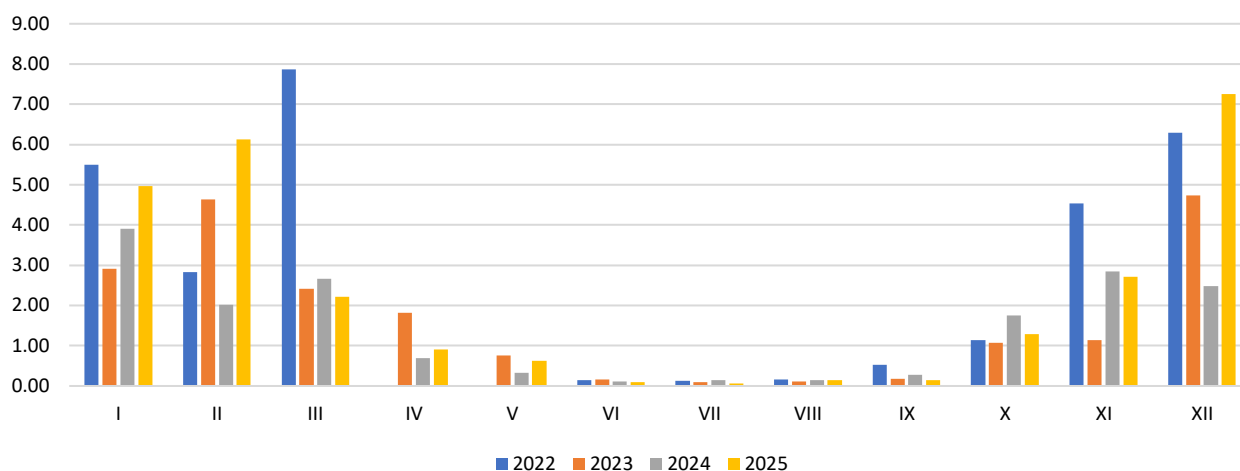
Maksymalne miesięczne stężenie dwutlenku siarki odnotowano w marcu 2022 roku, tj. $9,18 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wynosiła: $5,91 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku, $5,13 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku, $4,51 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 roku oraz $5,00 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2025 roku. W latach 2022-2024 odnotowano poprawę jakości powietrza ze względu na stężenie dwutlenku siarki. W 2025 roku nastąpiło pogorszenie się jakości powietrza ze względu na stężenie dwutlenku siarki.

Rysunek 5. Średnie stężenie pyłu PM10 na stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: Pomiary powietrza – Monitoring Powietrza za lata 2022-2025

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w lutym 2025 roku, tj. $47,18 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wynosiła: $22,27 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku, $17,79 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku, $19,19 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 roku oraz $21,92 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2025 roku. W 2023 roku wartości średnioroczne wskazały polepszenie się jakości powietrza. Natomiast od 2024 roku następuje pogorszenie się jakości powietrza ze względu na stężenie pyłu zawieszonego PM10.

Rysunek 6. Średnie stężenie benzo(a)pirenu na stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]

Źródło: Pomiary powietrza – Monitoring Powietrza za lata 2022-2025

Maksymalne miesięczne stężenie benzo(a)pirenu odnotowano w marcu 2022 roku, tj. $7,86 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wynosiła: $2,91 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 roku, $1,67 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 roku, $1,45 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 roku oraz $2,21 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2025 roku. Wartości średnioroczne wskazują na pogorszenie się jakości powietrza w 2025 roku ze względu na stężenie benzo(a)pirenu w stosunku do wcześniejszych lat. W kwietniu oraz maju 2022 roku nie prowadzono na stacji pomiarów stężenia benzo(a)pirenu.

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie danych dla zanieczyszczeń, które mierzone są na stacji zlokalizowanej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w Bielsku-Białej.

Tabela 5. Zestawienie danych dla poszczególnych zanieczyszczeń ze stacji w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej 19 w latach 2022-2025

Rok	Nazwa statystyki	pył PM10	dwutlenek siarki	B(a)P	ozon
2022	Roczne stężenie [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	22,3	5,9	2,6	53,8
	Liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej	24	0	-	18
	Minimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	2,4	0,8	0,1	0,3
	Maksimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	145,7	40,0	10,6	164,8
2023	Roczne stężenie [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	17,7	5,1	1,6	59,6
	Liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej	11	0	-	19
	Minimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	1,9	0,3	0,1	2,3
	Maksimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	158,3	42,8	9,4	155,1
2024	Roczne stężenie [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	19,2	4,5	1,6	57,9
	Liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej	13	0	-	14
	Minimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	2,4	0,6	0,1	1,9
	Maksimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	222,2	58,7	13,3	161,4
2025	Roczne stężenie [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	21,8	5,0	2,1	54,4
	Liczba dni w roku z przekroczeniami średniej dobowej	25	0	-	13
	Minimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	3,2	0,7	0,1	0,5
	Maksimum roczne [$\mu\text{g}/\text{m}^3$]	165,5	42,6	11,2	166,3

Źródło: Pomiary powietrza – Monitoring Powietrza za lata 2022-2025

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń

w powietrzu, jakość powietrza w gminie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Okresowo występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń jak: benzo(a)piren, ozon, pył zawieszony PM10 i pył zawieszony PM2,5.

Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza w województwie śląskim, Gmina Wilamowice leży w strefie śląskiej. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie klas poszczególnych zanieczyszczeń występujących na terenie strefy.

Tabela 6. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
strefa śląska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C1

¹⁾ dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

²⁾ dla pyłu zawieszonego PM2,5 – poziom dopuszczalny I faza, strefa śląska uzyskała klasę C, pozostałe strefy klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim – raport wojewódzki za rok 2025

Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą nr VI/62/8/2023 z dnia 20 listopada 2023 r. przyjął aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego”. Celem Programu jest wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń poziomów dopuszczalnych dla pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz dwutlenku azotu (tylko w strefie aglomeracja górnośląska), a także poziomu docelowego benzo(a)pirenu, a następnie wskazanie działań naprawczych, które pomogą poprawić jakość powietrza.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która uwzględni charakterystykę stref objętych Programem, analizę stanu jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5, benzo(a)pirenu i dwutlenku azotu, działania naprawcze wraz z możliwymi źródłami ich finansowania oraz Plan Działań Krótkoterminowych (PDK),
- części wskazującej obowiązki i ograniczenia związane z realizacją Programu oraz PDK, która określa również sposób monitorowania postępu realizacji POP,
- uzasadnienia zakresu zagadnień określonych i ocenionych przez Zarząd Województwa Śląskiego, w którym zawarte są informacje dotyczące uwarunkowań wynikających z planów zagospodarowania przestrzennego, bilans emisji do powietrza zanieczyszczeń objętych Programem, analiza ekonomiczna możliwych do zastosowania działań i prognoza stanu jakości powietrza po zrealizowaniu działań naprawczych,
- załączników, gdzie opisano przebieg konsultacji społecznych i opiniowania projektu dokumentu oraz zamieszczono mapy.

Do analiz, które były niezbędne w toku aktualizacji Programu wykorzystano dane dla roku 2022, który jest rokiem bazowym. Natomiast realizacja zadań zaplanowana jest do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Obowiązki Burmistrza Wilamowic w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów użyteczności publicznej i mieszkalnych poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- przekazywanie informacji i ostrzeżeń związanych z Planem Działań Krótkoterminowych,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych, w zależności od ogłoszonego alarmu,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Wilamowice

Niska emisja to zanieczyszczenia trafiające do powietrza, a pochodzące z komunikacji samochodowej, procesu spalania węgla o niskiej jakości czy śmieci – w domowych piecach, paleniskach, lokalnych kotłowniach. Zasadniczo są to te zanieczyszczenia, które są emitowane przez kominy o niskiej wysokości czy paleniska. Wysokość ma znaczenie, ponieważ to właśnie emisja z niskich kominów rozprzestrzenia się po najbliższej okolicy i najbardziej szkodzi okolicznym mieszkańcom.

Program Czyste Powietrze

Na terenie gminy Wilamowice działa Punkt konsultacyjno-informacyjny Programu Czyste Powietrze. Punkt znajduje się w budynku Gminnego Centrum Zachowania Dziedzictwa Kulturowego i Edukacji przy ul. I. Paderewskiego 3. W Punkcie mieszkańcy mogą m.in. uzyskać pomoc w wypełnieniu wniosku, zgromadzeniu dokumentów o dofinansowanie do wymiany kotła, termomodernizacji lub rozliczenia inwestycji w ramach Programu Czyste Powietrze.

Zgodnie z informacją przekazaną przez WFOŚiGW w ramach Programu Czyste Powietrze w latach 2024-2025 na terenie gminy Wilamowice zlikwidowano łącznie 93 źródła ciepła. W ramach Programu Czyste Powietrze na terenie gminy w latach 2024-2025 zamontowano:

- kocioł opalany węglem spełniający wymogi 5 klasy i ekoprojektu – 2 szt.,
- kocioł na pellet drzewny – 1 szt.,
- kocioł na pellet drzewny o podwyższonym standardzie – 11 szt.,
- kocioł opalany gazem – 42 szt.,
- kotłownię gazową – 6 szt.,
- kocioł elektryczny – 1 szt.,
- pompa ciepła powietrze/woda – 1 szt.,
- pompa ciepła o podwyższonej klasie efektywności energetycznej – 25 szt.

Ponadto przeprowadzono termomodernizacje 83 obiektów, dokonano wymiany stolarki okiennej w 70 obiektach natomiast 54 obiektach wymieniono stolarkę drzwiową. W 8 obiektach zamontowano wentylację mechaniczną. Zamontowano 17 mikroinstalacji fotowoltaicznych.

Realizacja Programu Ochrony Powietrza

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Programu ochrony powietrza w 2024 roku zlikwidowano 59 pozaklasowych źródeł ciepła na paliwo stałe. Przeprowadzono termomodernizacje 92 budynków jednorodzinnych, w 14 przypadkach termomodernizacje były połączone z wymianą źródła ciepła.

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Programu ochrony powietrza w 2025 roku zlikwidowano 24 pozaklasowe źródła ciepła na paliwo stałe. Przeprowadzono termomodernizacje 48 budynków jednorodzinnych, w 4 przypadkach termomodernizacje były połączone z wymianą źródła ciepła.

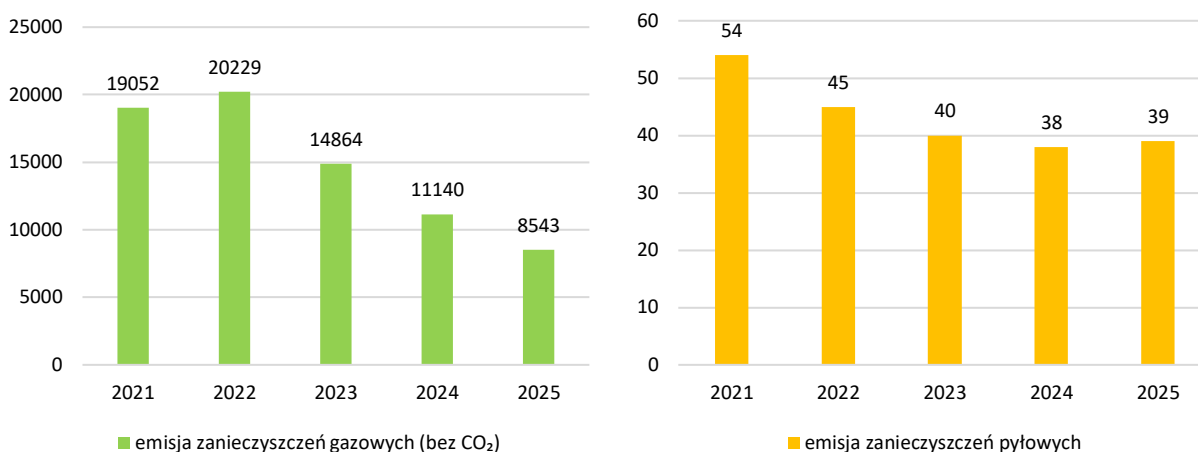
4.1.1.3. Źródła emisji na terenie gminy Wilamowice

Zanieczyszczenia powietrza pochodzą z czterech podstawowych źródeł:

- emisji przemysłowej – związanej z działalnością zakładów przemysłowych i procesami technologicznymi. Wprowadzenie regulacji prawnych, m.in. obowiązku uzyskiwania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, opłat za korzystanie ze środowiska oraz stosowanie nowoczesnych technologii przyczyniają się do ograniczania wielkości emisji z tego źródła. Pomimo podejmowanych działań emisja przemysłowa nadal wymaga monitorowania i kontroli; jej znaczenie jest jednak mniejsze niż w przypadku emisji z sektora komunalno-bytowego;
- emisji z kotłowni lokalnych i palenisk indywidualnych – związanej przede wszystkim z nieefektywnym spalaniem paliw, wykorzystywaniem kotłów i pieców niskiej klasy oraz, w niektórych przypadkach, spalaniem odpadów komunalnych. Źródło to pozostaje jednym z istotniejszych czynników wpływających na jakość powietrza, szczególnie w sezonie grzewczym;
- emisji komunikacyjnej – związanej przede wszystkim z natężeniem ruchu drogowego, rodzajem i stanem technicznym pojazdów, stanem infrastruktury drogowej oraz efektywnością spalania paliw. Modernizacja dróg, poprawa płynności ruchu, budowa obwodnic oraz zastrzeganie norm emisji dla pojazdów przyczyniają się do ograniczania tego rodzaju zanieczyszczeń. Niemniej jednak emisja komunikacyjna nadal stanowi istotne źródło zanieczyszczeń powietrza, szczególnie w rejonach o dużym natężeniu ruchu drogowego;
- emisji napływowej – związanej z napływem zanieczyszczeń z obszarów sąsiednich. Jej wielkość pozostaje w znacznym stopniu niezależna od działań podejmowanych na terenie Gminy, jednak może istotnie wpływać na lokalną jakość powietrza.

Emisja przemysłowa

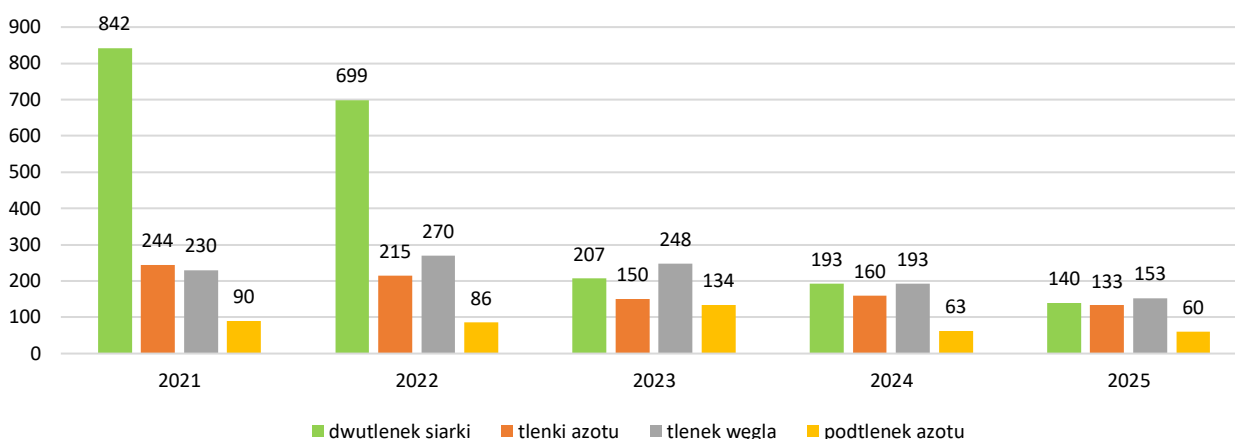
Zgodnie z danymi GUS od 2022 roku następował spadek emisji zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu bielskiego. Od 2021 roku do 2024 roku odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych zlokalizowanych na terenie powiatu bielskiego. Natomiast w 2025 roku nastąpił niewielki wzrost emisji zanieczyszczeń pyłowych.

Rysunek 7. Emisja zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂) i pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu bielskiego w latach 2021-2025 [Mg/rok]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS (dostęp: sierpień 2026 r.)

Prawie całość zanieczyszczeń gazowych (94,37%) w 2025 roku stanowił dwutlenek węgla oraz metan (5,23%). Pozostałymi monitorowanymi gazami były: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i podtlenek azotu.

Rysunek 8. Emisja zanieczyszczeń dwutlenku siarki, tlenków azotu, tlenku węgla oraz podtlenku azotu z zakładów szczególnie uciążliwych znajdujących się na terenie powiatu bielskiego w latach 2021-2025 [Mg/rok]

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS (dostęp: sierpień 2026 r.)

Na terenie gminy Wilamowice trzy przedsiębiorstwa posiadają decyzję Starosty Bielskiego na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza.

Emisja z emitorów liniowych

Niepożądanym skutkiem transportu samochodowego jest zanieczyszczenie powietrza występujące w szczególności w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu. Pojazdy samochodowe emitują do atmosfery różnorodne substancje powstające w wyniku spalania paliw, a także zanieczyszczenia związane ze ścieraniem opon, nawierzchni drogowej oraz zużywaniem elementów pojazdów, w tym pyły i cząstki metali. Emisja komunikacyjna stanowi istotny problem, szczególnie na obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej, gdzie duże natężenie ruchu może prowadzić do pogorszenia jakości powietrza.

Pomimo prowadzonych działań w zakresie modernizacji infrastruktury drogowej, wzrost liczby pojazdów oraz okresowe występowanie utrudnień w płynności ruchu, zwłaszcza w godzinach szczytu, sprzyjają zwiększonej emisji zanieczyszczeń. Uciążliwość emisji komunikacyjnej może występować zarówno w okresie letnim, kiedy w sprzyjających warunkach atmosferycznych może dochodzić do powstawania ozonu troposferycznego w wyniku procesów fotochemicznych, jak również w okresie zimowym, szczególnie podczas występowania inwersji termicznych, sprzyjających kumulacji zanieczyszczeń komunikacyjnych oraz zanieczyszczeń pochodzących z sektora komunalno-bytowego.

Obszar gminy Wilamowice obsługuje system dróg publicznych kategorii krajowej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Aktualna długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Wilamowice wynosi 161,574 km (bez dróg wewnętrznych), w tym:

- drogi krajowe – droga ekspresowa S1h – 6,499 km,
- drogi powiatowe – 39,843 km (na terenie gminy) i 14,232 km (na terenie miasta),
- drogi gminne – o łącznej długości około 101 km oraz około 180 km dróg wewnętrznych.

Zarządcami dróg, do których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- drogi ekspresowej – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad w Katowicach,
- dróg powiatowych – Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej,
- dróg gminnych – Burmistrz Wilamowic.

Drogi gminne

Gmina Wilamowice swoim zarządem obejmuje 101 km dróg gminnych publicznych oraz około 180 km dróg wewnętrznych (w tym około 80 km dróg wewnętrznych posiadających nawierzchnię utwardzoną i nadaną nazwą ulicy).

Działania inwestycyjne

W latach 2024-2025 zrealizowano następujące inwestycje:

- przebudowa drogi gminnej ul. Pięknej w Pisarzowicach i Hecznarowicach – długość 920 mb – koszt realizacji: 2 478 549,70 zł,
- przebudowa drogi gminnej ul. Polnej w Pisarzowicach – długość 900 mb – koszt realizacji: 869 058,86 zł,
- przebudowa drogi gminnej ul. Szejwy w Dankowicach – długość 166 mb – koszt realizacji: 196 514,17 zł,
- przebudowa ul. Działkowej w Hecznarowicach – długość 325 mb – koszt realizacji: 451 538,29 zł, w tym 244 999,53 zł – środki powodziove, 206 538,76 zł – środki własne,
- przebudowa ul. Olszyna w Pisarzowicach – długość 317 mb – koszt realizacji: 469 404,65 zł, w tym 245 988,68 zł – środki powodziove, 223 415,97 zł – środki własne.

Na lata 2026-2032 zaplanowano budowę chodnika w ciągu ul. Odsole o długości około 1,5 km. Szacunkowa wartość inwestycji – ok. 3 000 000,00 zł (netto). Ponadto zaplanowano inwestycje na drogach:

- ul. Przecznia Pisarzowice,
- ul. Nowy Świat Zasole Bielańskie,
- ul. Społeczna Stara Wieś / ul. Jastrzębia Pisarzowice.

Drogi powiatowe

Na terenie gminy Wilamowice znajduje się 39,843 km dróg powiatowych, w tym:

- 4444S Czechowice – Bestwina – Dankowice – Jawiszowice – ul. Krakowska, Bielska, Oświęcimska – 4,753 km,
- 4484S Pisarzowice – Kozy – ul. Szkolna – 3,105 km,
- 4485S Bielsko – Wilamowice – Jawiszowice – ul. Bielska – 4,185 km,
- 4486S Harszówki – Pisarzowice – ul. Jasna, Kęcka, Krakowska – 3,458 km,
- 4487S Hecznarowice przez wieś – ul. Odsole – 3,432 km,
- 4488S Stara Wieś – Wilamowice – Hecznarowice – Kęty – ul. Bestwińska, Starowiejskich, Starowiejska, Krakowska, Jasna – 3,732 km,
- 4489S Kaniówek – Dankowice – Stara Wieś – ul. św. Maksymiliana Kolbego, Zygmunta Krasińskiego – 3,083 km, ul. Juliusza Słowackiego, Adama Mickiewicza, św. Wojciecha, Dolna – 5,269 km,
- 4490S Zasole Bielańskie – Wilamowice – ul. Piękna – 3,350 km,
- 4491S Bielany – Zasole Bielańskie – ul. Mostowa, Ptasznik – 1,939 km.

Na terenie miasta Wilamowice znajduje się 14,232 km dróg powiatowych, w tym:

- 4485S Bielsko – Wilamowice – Jawiszowice – ul. Paderewskiego, Rynek – 2,229 km, Więżniów Oświęcimia – 2,737 km,
- 4488S Stara Wieś – Wilamowice – Hecznarowice – Kęty – ul. Starowiejska – 1,771 km,

- 4490S Zasole Bielańskie – Wilamowice – ul. Sobieskiego – 1,757 km,
- 4492S Pułaskiego – 0,671 km,
- 4493S Sienkiewicza – 0,148 km,
- 4494S Mickiewicza – 0,927 km,
- 4495S Kościuszki – 0,848 km,
- 4496S Bilczewskiego – 0,941 km,
- 4497S Konopnickiej – 0,873 km,
- 4498S Piłsudskiego – 1,330 km.

Działania inwestycyjne

W latach 2024-2025 Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej realizował następujące inwestycje na terenie gminy Wilamowice:

- przebudowa drogi powiatowej nr 4444S Czechowice – Bestwina – Dankowice – Jawiszowice na długości 1 881 mb w Dankowicach – całkowita wartość inwestycji: 11 928 250,23 zł, w tym: z RFRD – 5 443 584,00 zł, z programu dotacji celowej budżetu państwa – 3 540 703,19 zł, z budżetu powiatu – 1 771 981,52 zł, z budżetu gminy Wilamowice – 1 171 981,52 zł,
- remont drogi powiatowej nr 4490S ul. Pięknej w Zasolu Bielańskim odc. od ul. Zacisznej do ul. Stawowej – całkowita wartość inwestycji: 1 052 634,48 zł, w tym: z RFRD – 512 153,29 zł, z budżetu powiatu – 540 481,19 zł,
- remont nawierzchni asfaltowej na ul. Bielskiej w Pisarzowicach – 503 mb – całkowita wartość inwestycji: 460 763,35 zł z budżetu powiatu,
- remont nawierzchni asfaltowej na ulicy Odsole w Heczarnowicach,
- remont nawierzchni asfaltowej na ulicy Mickiewicza w Dankowicach – 802 mb – całkowita wartość inwestycji – 609 736,46 zł z budżetu powiatu,
- wykonania naprawy nawierzchni na ulicy Bestwińskiej 4488S w Starej Wsi na odcinku od posesji numer 27 do skrzyżowania z ulicą Dolną/Starowiejskich – 1309 mb – całkowita wartość inwestycji: 850 559,02 zł z budżetu powiatu.

W ramach odtworzenia nawierzchni po budowie drogi S1 Mirbud S.A. wykonał nowe nawierzchnie asfaltowe na:

- drodze nr 4444S ul. Krakowskiej w Starej Wsi na odcinku od ul. Bestwińskiej do posesji nr 14 (bez wężła Stara Wieś),
- drodze nr 4489S ul. Mickiewicza w Dankowicach na odcinku od ul. Browarnik do posesji nr 28.

Ponadto w latach 2024-2025 wybudowano 4 mb dróg rowerowych w ramach przebudowy drogi powiatowej nr 4444S Czechowice – Bestwina – Dankowice – Jawiszowice w Dankowicach.

Na kolejne lata ZDP zaplanowano realizację następujących inwestycji:

- „Przebudowa drogi powiatowej nr 4486S Harszówki – Pisarzowice w km 0+009,60 – km 3+416,00” – szacunkowy koszt inwestycji ok. 15 775 000,00 zł,
- „Przebudowa drogi powiatowej nr 4490S ul. Piękna w Zasolu Bielańskim na odcinku od skrzyżowania z ul. Ptasznik i ul. Mostową do granicy Powiatu Bielskiego na długości ok. 0,8 km” – szacunkowy koszt inwestycji ok. 4 534 000,00 zł,
- „Remont drogi powiatowej nr 4489S ul. Krasińskiego w Dankowicach” – szacunkowy koszt inwestycji ok. 966 000,00 zł,
- „Remont drogi powiatowej nr 4489 S ul. św. Wojciecha w Dankowicach” – szacunkowy koszt inwestycji ok. 876 000,00 zł,
- „Rozbiórka istniejącego i budowa nowego przepustu w ciągu drogi powiatowej nr 4489S, ul. Słowackiego w km 7+000 w m. Dankowice”,
- „Przebudowa drogi powiatowej 4489S ul. Słowackiego w Dankowicach”.

Drogi krajowe

Przez teren gminy Wilamowice przebiega droga ekspresowa S1h:

- S1h, jednia prawa, km od 27+779 do 34+278 o długości 6,499 km, stan techniczny w 100% prawidłowy,

- S1h, jezdnia lewa, km od 27+779 do 34+278 o długości 6,499 km, stan techniczny w 100% prawidłowy.

Na terenie gminy w obrębie odcinków drogi ekspresowej na terenie gminy Wilamowice wybudowano 19 odcinków ekranów akustycznych o łącznej długości 3 943,80 mb.

Działania inwestycyjne

Na terenie gminy Wilamowice w latach 2024-2025 zrealizowano dwa odcinki zadania „Budowa drogi S1 Kosztowy – Bielsko-Biała”:

- budowa drogi S1 Kosztowy – Bielsko-Biała, odcinek II węzeł „Oświęcim” (z węzłem) – Dankowice – na terenie samej Gminy znajduje się około 250 m tego odcinka – koszt inwestycji 1 442 456 055,00 zł (zadanie mimo zakończenia w sierpniu 2025 roku wciąż podlega rozliczeniom),
- budowa drogi S1 Kosztowy – Bielsko-Biała odcinek III Dankowice – węzeł „Suchy Potok” (z węzłem) – na terenie samej Gminy znajduje się 6,246 km drogi – koszt realizacji 925 200 700,00 zł (odcinek na etapie rozliczania kosztów).

Na kolejne lata GDDKiA zaplanowało realizację następujących zadań:

- poziomowe oczyszczanie nawierzchni (2026-2032) – szacunkowy koszt około 21 836,64 zł,
- oczyszczanie nawierzchni (2026-2032) – szacunkowy koszt około 210 000,00 zł,
- ścięcie zawyżonych poboczy (2031-2032) – szacunkowy koszt około 40 060,54 zł,
- utrzymanie zieleni: nasadzenia (2029-2032) – szacunkowy koszt około 10 000,00 zł,
- utrzymanie zieleni: wycinka (2029-2032) – szacunkowy koszt około 20 000,00 zł.

Komunikacja publiczna

Na terenie gminy Wilamowice działają następujący przewoźnicy:

- KOMUNIKACJA BESKIDZKA SPÓŁKA AKCYJNA – ul. Legionów 54, 43-300 Bielsko-Biała,
- FIRMA TRANSPORTOWO-USŁUGOWA KONKRET-BUS – ul. Garbarska 20, 32-600 Oświęcim,
- DROBISZ-TUR SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – ul. Jana Pawła II 109, 43-330 Hecznarowice,
- PRZEDSIĘBIORSTWO KOMUNIKACJI SAMOCHODOWEJ W PSZCZYNIE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – ul. Wodzisławska 2, 43-200 Pszczyna,
- EXPRESS BUS 24 SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – ul. Waryńskiego 23, 43-502 Czechowice-Dziedzice,
- MIEJSKI ZAKŁAD KOMUNIKACJI SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ – ul. Stanisławy Leszczyńskiej 7, 32-600 Oświęcim.

W celu zaspokojenia potrzeb mieszkańców w zakresie komunikacji publicznej Gmina Wilamowice przystąpiła do Beskidzkiego Związku Powiatowo-Gminnego.

Beskidzki Związek Powiatowo-Gminny został powołany w celu realizacji zadania w zakresie planowania, organizowania i zarządzania publicznym transportem zbiorowym na terenie uczestników związku. Jego powstanie datuje się na dzień 17 marca 2017 roku, natomiast w dniu 11 kwietnia 2017 roku zostało powołane Zgromadzenie i Zarząd Związku, w skład którego weszli wszyscy burmistrzowie, wójtowie i starosta powiatu. Kolejną ważną datą był 1 lipca 2017 roku, od kiedy rozpoczęło się świadczenie usług publicznego transportu zbiorowego przez operatora spółkę PKS w Bielsku-Białej S.A. działającą od 1 stycznia 2021 roku pod nazwą Komunikacja Beskidzka S.A.

Związek to nie tylko obszar powiatu bielskiego, gdyż jego zasięg wykracza poza granice województwa. Możliwe to jest dzięki przystąpieniu do Związku Gminy Kęty oraz zawartym porozumieniom z sąsiednimi samorządami: Gminą Chybie (powiat cieszyński), Gminą Łodygowice i Gminą Czernichów (powiat żywiecki), Gminą Osiek (powiat oświęcimski, województwo Małopolskie) oraz Gminą Andrychów (powiat wadowicki, województwo Małopolskie).

Operatorem publicznego transportu zbiorowego na zlecenie Beskidzkiego Związku Powiatowo-Gminnego jest spółka Komunikacja Beskidzka S.A., która na podstawie zawartej umowy z organizatorem świadczy usługi transportu zbiorowego na obszarze Związku oraz sąsiednich samorządów, z którymi zostały zawarte stosowne porozumienia.

Obszar na jakim wykonywane są usługi transportu zbiorowego liczy blisko 1 028 km² i jest zamieszkiwany przez 498 613 mieszkańców. Aby sprostać oczekiwaniom mieszkańców każdego dnia 48 linii komunikacyjnych w ramach blisko 1000 kursów dowozi ich do celu swojej podróży m.in. szkoły, pracy, urzędów, ośrodków zdrowia czy też na zakupu oraz miejsc kultury i rozrywki.

W 2025 r. praca przewozowa na liniach komunikacyjnych wyniosła 4 883 217 wozokilometrów (wzkm.) rok wcześniej było to 4 798 555 wzkm, zatem nastąpił wzrost w stosunku do roku poprzedniego co wynika m.in. z uruchomienia nowych linii i kursów oraz zmiany liczby np. dni roboczych w danym roku kalendarzowym.

W 2025 roku przewiezionych zostało 4 520 359 pasażerów co stanowi spadek w stosunku do 2024 r. o 2,1%.

Świadczenie usług publicznego transportu zbiorowego na obszarze Powiatu Bielskiego realizowane jest 106 autobusami, z czego 63 autobusy stanowią pojazdy o napędzie niskoemisyjnym co stanowi 59% całego taboru.

W ostatnich latach, jakość taboru autobusowego uległa znacznej poprawie. Sukcesywna wymiana taboru polegająca na zastępowaniu najstarszych i najmniej ekologicznych pojazdów nowymi niskopodłogowymi oraz niskoemisyjnymi wpłynęła pozytywnie na postrzeganie transportu publicznego w Powiecie Bielskim oraz zadowolenie przez pasażerów. Obecnie coraz więcej pojazdów we flocie przewoźnika stanowią pojazdy dostosowane do osób niepełnosprawnych, klimatyzowane z nowoczesnym Systemem Dynamicznej Informacji Pasażerskiej.

Poza inwestycjami Komunikacji Beskidzkiej S.A. w wymianę taboru możliwym m.in. dzięki dokapitalizowaniu jej przez Beskidzki Związek Powiatowo-Gminny, również Związek stara się pozyskiwać dodatkowe środki służące poprawie jakości oferowanych usług.

Najważniejszym zagadnieniem w zakresie transportu publicznego jest z całą pewnością jego finansowanie. Obecnie dzięki zaangażowaniu wszystkich samorządów w tym również Powiatu Bielskiego możliwe jest zapewnienie niezakłóconego, bezpiecznego i komfortowego środka transportu, który dociera do każdej miejscowości Powiatu Bielskiego. W 2025 r. koszty świadczenia usług publicznego transportu zbiorowego wyniosły 48 419 974,72 zł, przychody m.in. ze sprzedaży biletów wyniosły 20 714 058,77 zł, natomiast rekompensata z tego tytułu wyniosła 28 043 415,95 zł.

W 2025 r. Gmina Wilamowice z tytułu pokrycia kosztów finansowania komunikacji pasażerskiej Beskidzkiego Związku Powiatowo-Gminnego wydatkowała kwotę w wysokości: 1 289 239,20 zł

Na terenie gminy Wilamowice znajdują się 44 przystanki komunikacyjne.

W zakresie bieżącego utrzymania wiat przystankowych Gmina Wilamowice w 2025 roku wydatkowała środki finansowe m.in. na:

- oczyszczanie wiat i zatok przystankowych na terenie gminy Wilamowice,
- rozbiórka i zagospodarowanie terenu pod zabudowę przystanku autobusowego w Starej Wsi przy ul. Dolnej,
- zakup wiaty przystankowej wraz z transportem i montażem – Stara Wieś Dolna,
- zakup wiaty przystankowej wraz z transportem i montażem - Dankowice Wiela,
- zabudowa 15 znaków D-15.

łącznie na bieżące utrzymanie wiat w 2025 roku wydatkowano 84 359,40 zł.

4.1.1.4. Zaopatrzenie w gaz na terenie gminy Wilamowice

Za zaopatrzenie Gminy Wilamowice w gaz odpowiada Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Zabrze. Sieć gazowa jest w dobrym stanie technicznym, w poniższej tabeli przedstawiono informacje dotyczące infrastruktury sieci gazowej znajdującej się na terenie gminy.

Tabela 7. Infrastruktura sieci gazowej na terenie gminy Wilamowice w latach 2020-2025

Lp.	Wybrane informacje	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1.	Ogółem sieć gazowa [m]	280 642	288 529	302 271	306 284	307 850	308 719
2.	Sieć średniego ciśnienia bez przyłączy [m]	152 416	157 803	166 754	170 223	171 714	171 787
3.	Sieć niskiego ciśnienia bez przyłączy [m]	45 804	46 947	49 866	50 129	50 361	50 410
4.	Przyłącza gazowe [m] - średniego ciśnienia - niskiego ciśnienia	82422 54841 27581	83779 56023 27756	85651 57957 27694	85932 58245 27687	85775 58669 27106	86522 59375 27147
5.	Przyłącza gazowe [szt.] - średniego ciśnienia - niskiego ciśnienia <u>w tym do bud. mieszkalnych</u>	3 863 2 736 1 127 <u>3 773</u>	4 031 2 862 1 169 <u>3 938</u>	4 250 3 048 1 202 <u>4 151</u>	4 305 3 092 1 213 <u>4 204</u>	4 438 3 200 1 238 <u>4 333</u>	4 508 3 264 1 244 <u>4 400</u>

6.	Stacje gazowe II ^a Wilamowice, ul. Więżniów Oświęcimia, stacja II st., Q = 600 nm ³ /h, 2005 r.	1	1	1	1	1	1
----	---	---	---	---	---	---	---

Źródło: pismo PSG Sp. z o.o., znak: PSGZA.RODZ.O.422.159.26

Plan Rozwoju na lata 2026-2030 Polskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. nie zawiera inwestycji związanych z rozbudową sieci gazowej i przyłączeniem nowych odbiorców na terenie gminy Wilamowice. Plan zawiera jednak zadania związane z modernizacją i odtworzeniem sieci gazowej na terenie gminy Wilamowice z terminem zakończenia w 2028 roku:

- modernizacja sieci gazowej Dankowice III etap,
- modernizacja sieci gazowej Dankowice – Stara Wieś IV etap.

4.1.1.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną na terenie gminy Wilamowice

Pod względem zasilania w energię elektryczną gmina obsługiwana jest przez przedsiębiorstwo TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej.

Głównym źródłem zasilania sieci 15 kV na terenie gminy Wilamowice są:

- stacja transformatorowa 110/30/15/6 kV GPZ Kęty, zlokalizowana na terenie miasta Kęty,
- stacja transformatorowa 110/15 kV GPZ Podleśna, zlokalizowana na terenie miejscowości Jawiszowice,
- stacja transformatorowa 110/15 kV GPZ Komorowice, zlokalizowana na terenie miasta Bielsko-Biała,
- stacja transformatorowa 110/15 kV GPZ Czechowice, zlokalizowana na terenie miasta Czechowice-Dziedzice.

Odbiorcy energii elektrycznej zasilani są poprzez napowietrzno-kablowe i kablowe sieci średniego napięcia, stacje transformatorowe i linie niskiego napięcia.

Tabela 8. Długość linii napowietrznych i kablowych na terenie gminy Wilamowice w latach 2020-2025

		Długość sieci [m]					
		2020 rok	2021 rok	2022 rok	2023 rok	2024 rok	2025 rok
WN	napowietrzne	5 570	5 570	5 570	5 570	5 570	5 570
	kablowe	0	0	0	0	0	0
SN	napowietrzne	73 925	73 925	73 925	73 925	73 925	73 925
	kablowe	4 143	4 143	4 314	4 710	4 710	5 853
nN	napowietrzne	235 856	236 911	238 378	239 668	239 668	240 458
	kablowe	67 031	73 111	80 847	93 143	93 644	100 974

Źródło: pismo TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej, znak: TD26-02-0581533-03

Odbiorcy na terenie gminy Wilamowice zasilani są z 95 stacji transformatorowych SN/nN, w tym:

- 83 stacji stanowiących własność TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej,
- 12 stacji stanowiących własność odbiorców.

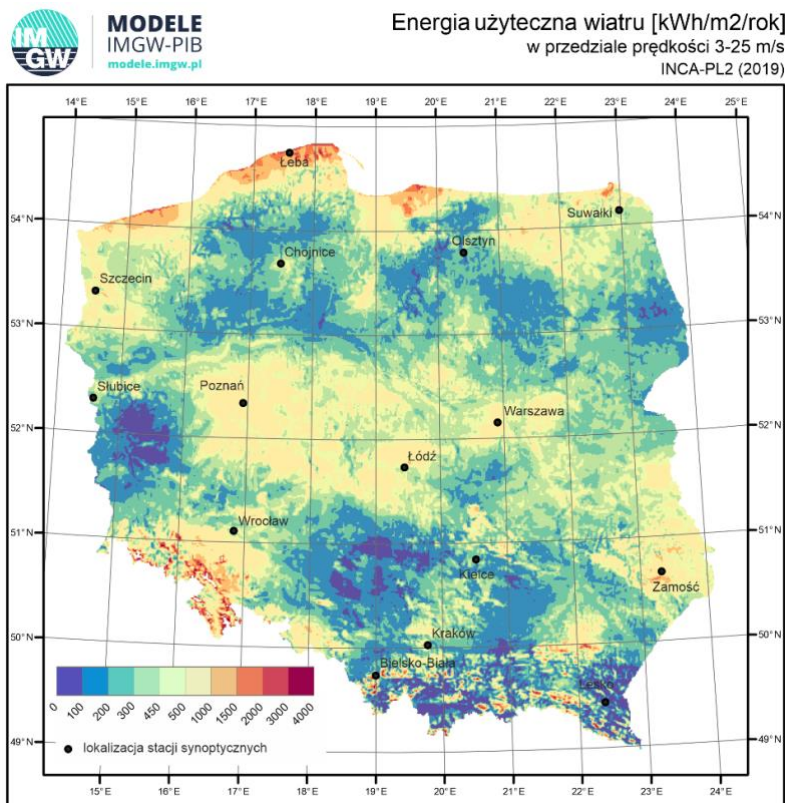
4.1.1.6. Warunki wykorzystania OZE

Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 roku w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 roku ma to być, co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego, udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 roku powinien wynieść 15%, a do 2030 roku – 21%.

Energia wiatru

Trwający obecnie rozwój technologiczny siłowni wiatrowych pozwala na szersze wykorzystanie energii wiatru do produkcji energii elektrycznej. Energia wiatrowa jest ekologicznie czysta – do jej wytworzenia niepotrzebne jest wykorzystanie jakiegokolwiek paliwa.

Wybór miejsca pod lokalizację siłowni wiatrowych powinien opierać się na analizie warunków wiatrowych. Wstępna ocena może zostać dokonana w oparciu o atlasy i mapy wietrzności. Zasoby energii wiatru są silnie związane z lokalnymi warunkami klimatycznymi i terenowymi. Decydują one o tym, czy dany obszar jest korzystnym miejscem do zbudowania siłowni wiatrowej.

Rysunek 9. Średnia roczna suma energii wiatrowej [kWh/m²/rok] na poziomie 10 m n.p.g. na terenie otwartym na obszarze Polski w 2019 roku
Źródło: Atlas Małej Energetyki Wiatrowej – <https://modele.imgw.pl/>

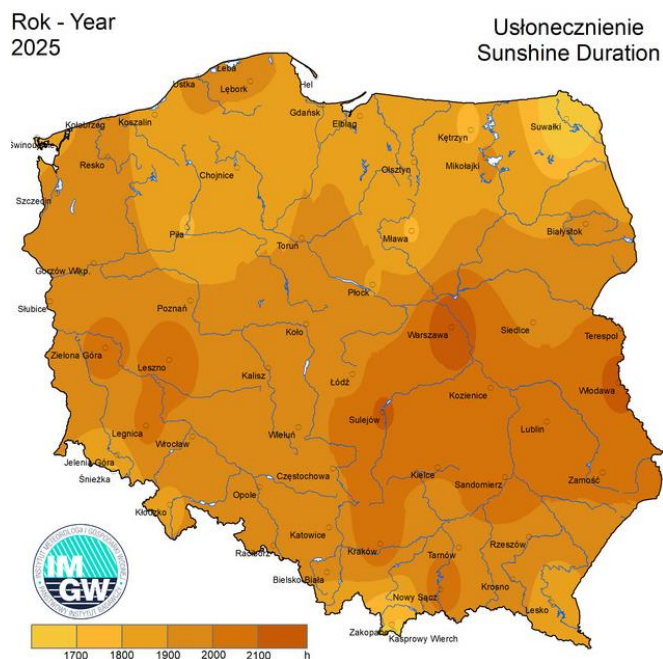
Po analizie powyższej mapy wywnioskować można, iż potencjał energetyczny wiatru na obszarze gminy Wilamowice mieści się w zakresie około 200-300 kWh/m²/rok, co może świadczyć, iż gmina na całym obszarze posiada niekorzystne warunki wykorzystania wiatru. Warunki lokalne terenu mogą sytuację tą dodatkowo polepszyć albo pogorszyć. Przed przystąpieniem do realizacji ewentualnego projektu należy przeprowadzić dokładne badania warunków wiatrowych, jednak jest to kosztowna inwestycja. Przyczyną zakłóceń przepływu wiatru mogą być przeszkody terenowe związane ze środowiskiem geograficznym (góry), przyrodniczym (las) czy działalnością człowieka.

Energia słońca

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym i ekologicznym źródłem energii, którego wykorzystanie pozwala na produkcję energii elektrycznej bez bezpośredniej emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Najefektywniej może być wykorzystana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przejrzystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto, zmniejszenie przejrzystości powietrza, może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rysunek 10. Mapa uśłonecznienia Polski w 2025 roku

Źródło: <https://klimat.imgw.pl/pl/climate-maps> (dostęp: lipiec 2026 r.)

Na terenie gminy Wilamowice uśłonecznienie w ciągu roku wynosi ponad 1800 h/rok. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Zgodnie z informacją przekazaną przez TAURON Dystrybucja S.A. liczba instalacji fotowoltaicznych zlokalizowanych na terenie gminy Wilamowice wynosiła 1536, w tym:

- instalacje z mocą zainstalowaną ≤ 10 kW – 1 428 szt., łączna moc instalacji wynosi 9,33 MW,
- instalacje z mocą zainstalowaną > 10 kW – 108 szt., łączna moc instalacji wynosi 2,94 MW.²

Na terenie gminy instalacje fotowoltaiczne zlokalizowane są na terenie:

- Muzeum Kultury Wilamowskiej – instalacja PV o mocy 18 kW,
- ZSP w Wilamowicach – instalacja PV o mocy 49 kW,
- Przedszkola w Pisarzowicach – instalacja PV o mocy 18 kW,
- ZSP w Starej Wsi – instalacja PV o mocy 49 kW,
- ZSP w Dankowicach – instalacja PV o mocy 49 kW,
- Szkoły w Pisarzowicach – instalacja PV o mocy 49 kW,
- Oczyszczalni Pisarzowice – instalacja PV o mocy 148 kW,
- Oczyszczalni Dankowice – instalacja PV o mocy 44 kW,
- Oczyszczalni Zasole B – instalacja PV o mocy 49 kW,
- Zbiorników wyrównawczych w Starej Wsi – instalacja PV o mocy 17 kW,
- Hydroforni Wilamowice – instalacja PV o mocy 20 kW,
- Hydroforni Hecznarowice – instalacja PV o mocy 6 kW,
- Budynku Administracji Sienkiewicza 2A Wilamowice – 28 kW,
- SUW Dankowice – 20 kW.

Na kolejne lata zaplanowano posadowienie:

- magazynu energii na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Wilamowicach,
- magazynu energii na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Starej Wsi,
- magazynu energii na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Dankowicach,
- magazynu energii na terenie Szkoły Podstawowej w Pisarzowicach,
- magazynu energii na terenie Muzeum Kultury Wilamowskiej,

² pismo TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Bielsku-Białej, znak: TD26-02-0581533-03 z dnia 10.03.2026 r.

- magazynu energii 15 kWh i instalacji PV o mocy 15 kWp na terenie Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Hecznarowicach,
- magazynu energii i instalacji PV o mocy 16 kWp na terenie Przedszkola nr 2 w Pisarzowicach z Oddziałami Integracyjnymi.

Szacunkowy koszt realizacji wyniesie około 1 549 771,00 zł.

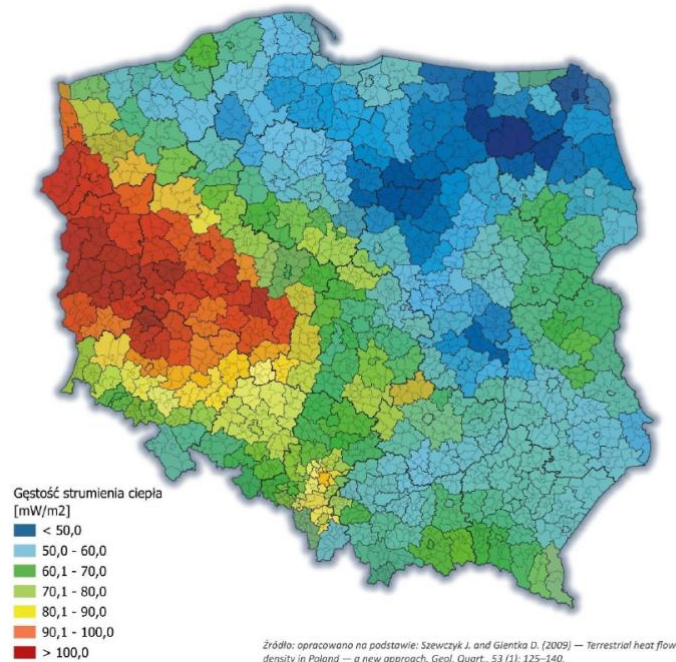
Energia Ziemi

Źródłem energii geotermalnej jest wnętrze Ziemi o temperaturze około 5400 °C, generujące przepływ ciepła w kierunku powierzchni. W celu wydobycia wód geotermalnych na powierzchnię wykonuje się odwierty do głębokości zalegania tych wód. W pewnej odległości od otworu czerpального wykonuje się drugi otwór, którym wodę geotermalną po odebraniu od niej ciepła, wtłacza się z powrotem do złoża. Wody geotermalne są z reguły mocno zasolone, jest to powodem szczególnie trudnych warunków pracy wymienników ciepła i innych elementów armatury instalacji geotermalnych. Z uwagi na zróżnicowany poziom energetyczny płynów geotermalnych (w porównaniu do klasycznych kotłowni) można je wykorzystywać:

- do ciepłownictwa (m.in.: ogrzewanie niskotemperaturowe i wentylacja pomieszczeń, przygotowanie ciepłej wody użytkowej),
- do celów rolniczo-hodowlanych (m.in.: ogrzewanie upraw pod osłonami, suszenie płodów rolnych, ogrzewanie pomieszczeń inwentarskich, przygotowanie ciepłej wody technologicznej, hodowla ryb w wodzie o podwyższonej temperaturze),
- w rekreacji (m.in.: podgrzewanie wody w basenie),
- przy wyższych temperaturach do produkcji energii elektrycznej.

W zależności od głębokości, z której eksploatowana jest energia geotermalna, wyróżnia się:

- geotermię płytką (niskiej entalpii) – wykorzystującą energię cieplną gruntu z głębokości do ok. 100 m za pomocą pomp ciepła,
- geotermię głęboką (wysokiej entalpii) – pozyskującą energię cieplną z wnętrza Ziemi, z głębokości kilku kilometrów.

Rysunek 11. Mapa potencjału energii geotermalnej

Źródło: Projekt Krajowego Planu w dziedzinie Energii i Klimatu do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.

Analizując powyższą mapę potencjału energii geotermalnej, można stwierdzić, że na terenie Gminy Wilamowice gęstość strumienia ciepłego wynosi około 80,1–90,0 mW/m². Wartość ta wskazuje na występowanie potencjału geotermalnego, jednak możliwości wykorzystania go w instalacjach geotermalnych wysokiej entalpii wymagają szczegółowego rozpoznania warunków hydrogeologicznych, w szczególności temperatury, wydajności i głębokości występowania wód termalnych.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalniających się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H_2S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podnoszących koszty produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej. Jednakże na terenie gminy można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła) do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze.

4.1.1.7. Kontrole

W 2024 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy dwie kontrole w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza. W jednym przypadku stwierdzono naruszenia oraz nałożono karę finansową.

W ramach realizacji Programu ochrony powietrza w latach 2024-2025 przeprowadzono łącznie 138 kontroli.

W 2024 roku przeprowadzono łącznie 62 rutynowe kontrole. Przeprowadzono 50 rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych. W dwóch przypadkach udzielono pouczeń. Ponadto przeprowadzono 12 rutynowych kontroli w zakresie przestrzegania zakazu spalania na powierzchni ziemi pozostałości roślin. W 2024 roku przeprowadzono również kontrole w ramach Planu Działań Krótkoterminowych:

- 12 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu II,
- 10 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu III.

W 2025 roku przeprowadzono łącznie 76 rutynowych kontroli. Przeprowadzono 51 rutynowych kontroli instalacji w zakresie przestrzegania wymagań określonych w uchwale antysmogowej dla województwa śląskiego oraz przestrzegania zakazu spalania odpadów w urządzeniach grzewczych. W przypadku pięciu kontroli udzielono pouczeń. Ponadto przeprowadzono 25 rutynowych kontroli w zakresie przestrzegania zakazu spalania na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych. W 2025 roku przeprowadzono również kontrole w ramach Planu Działań Krótkoterminowych:

- 4 kontrole wynikające z ogłoszonych alarmów poziomu II,
- 5 kontroli wynikających z ogłoszonych alarmów poziomu III.

Na terenie gminy zamontowanych jest 6 czujników jakości powietrza AIRLY, w tym jeden przez podmiot prawny. Czujniki zlokalizowane są w:

- Wilamowicach – 2 czujniki,
- Dankowicach – 1 czujnik,
- Heczmarowicach – 1 czujnik,
- Pisarzowicach – 1 czujnik,
- Starej Wsi – 1 czujnik.

4.1.1.8. Działania informacyjno-edukacyjne

Gmina Wilamowice co roku prowadzi działania informacyjno-edukacyjne w zakresie ochrony powietrza. Działania te w 2025 roku realizowane były m.in. poprzez:

- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańców zagrożenie dla zdrowia jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza, w tym smog,
- prowadzenie akcji informacyjno-edukacyjnych uświadamiających mieszkańców wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza,
- prowadzenie akcji edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży dotyczących smogu, czystego powietrza, ekologicznych źródeł ciepła oraz alternatywnych źródeł energii,
- prowadzenie akcji informacyjnych o wymaganiach obowiązującej uchwały antysmogowej na terenie województwa śląskiego oraz formach dofinansowania do wymiany kotła.

Edukacja ekologiczna z zakresu ochrony powietrza prowadzona była również przez wszystkie placówki oświatowe, w tym m.in. przez:

- ZSP Dankowice – ogólnopolski projekt edukacyjny dla klas 7-8 szkół podstawowych „Postaw na słońce”,

- ZSP Stara Wieś – zajęcia terenowe dla klas 4-8 „Badanie jakości powietrza” z wykorzystaniem zaplecza Zielonej Pracowni,
- ZSP Stara Wieś – prelekcja filmowa na temat czystego powietrza, ekologii i czystości planety,
- ZSP Pisarzowice – program edukacji antynikotynowej „Czyste powietrze wokół nas”.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
korzystne warunki dla rozwoju i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych kontrolę mieszkańców w zakresie spalania odpadów oraz nieodpowiednich paliw szeroko prowadzone projekty związane z wymianą źródeł ciepła i termomodernizacją oraz dofinansowaniem w tym zakresie	nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków spalanie paliw stałych niskiej jakości uzyskanie klasy C dla pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu na terenie strefy śląskiej, do której należy Gmina Wilamowice
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych rosnąca świadomość ekologiczna społeczeństwa zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE coraz niższy koszt instalacji odnawialnych źródeł energii regulacje ogólnokrajowe, unijne i światowe zobowiązujące do ochrony klimatu i podniesienia jakości powietrza	zmniejszenie dostępności zewnętrznych źródeł finansowania działań inwestycyjnych wzrost liczby pojazdów na drogach publicznych i tym samym wzrost emisji w powietrzu szkodliwych substancji napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy brak zainteresowania mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska, ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,
- zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu, co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszenie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Wilamowice przeanalizowano w oparciu o dane z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska oraz dane ze stacji pomiarowej na terenie Bielska-Białej (na terenie gminy Wilamowice nie znajduje się żadna stacja pomiarowa). Zgodnie z Roczną oceną jakości powietrza gmina leży w strefie śląskiej. Strefa śląska otrzymała klasę C dla pyłu zawieszonego PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Okresowo na terenie gminy występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń jak: benzo(a)piren, ozon, pył zawieszony PM10 i pył zawieszony PM2,5.

Na jakość powietrza w Gminie wpływają przede wszystkim źródła komunalno-bytowe, transport oraz w mniejszym stopniu działalność przemysłowa. Znaczenie ma również napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiednich. W przypadku sektora komunalno-bytowego szczególnie ważne są stan techniczny budynków oraz stosowane źródła ogrzewania. Z kolei w przypadku transportu na wielkość emisji wpływają m.in. natężenie ruchu i płynność przejazdu.

W ostatnich latach na terenie Gminy podejmowano działania związane z poprawą efektywności energetycznej i ograniczeniem emisji. W 2025 r. zlikwidowano 24 pozaklasowe źródła ciepła. Ponadto przeprowadzono termomodernizację 48 budynków, obejmujących budynki jednorodzinne.

Działania w zakresie poprawy stanu infrastruktury prowadzone były również w obszarze transportu. W latach 2024–2025 przebudowano m.in. ul. Piękną w Pisarzowicach i Hecznarowicach, ul. Polną w Pisarzowicach, ul. Szejwy w Dankowicach, ul. Działkową w Hecznarowicach oraz ul. Olszyna w Pisarzowicach. Inwestycje te przyczyniają się do poprawy stanu technicznego dróg i warunków ruchu.

Dalsze działania powinny koncentrować się przede wszystkim na ograniczaniu niskiej emisji, poprawie efektywności energetycznej budynków, wymianie nieefektywnych źródeł ciepła oraz zwiększaniu wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Ważnym elementem pozostają również działania edukacyjne i kontrolne, w szczególności dotyczące prawidłowego użytkowania instalacji grzewczych i zakazu spalania odpadów. W zakresie transportu istotne będzie dalsze

rozwijanie i modernizowanie infrastruktury drogowej oraz tworzenie warunków sprzyjających korzystaniu z transportu zbiorowego i rowerowego.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych ujęto działania dotyczące m.in. aktualizacji dokumentów sektorowych związanych z energetyką i gospodarką niskoemisyjną, realizacji Programu ochrony powietrza, monitoringu jakości powietrza, prowadzenia działań edukacyjnych, termomodernizacji budynków, wymiany nieefektywnych źródeł ciepła, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji infrastruktury drogowej i oświetleniowej oraz rozwoju transportu niskoemisyjnego.

4.2 Zagrożenie hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożenia hałasem.

Tabela 9. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028”			
Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczenie hałasu drogowego	W latach 2024-2025 zrealizowano następujące inwestycje: - przebudowa drogi gminnej ul. Pięknej w Pisarzowicach i Hecznarowicach – długość 920 mb – koszt realizacji: 2 478 549,70 zł, - przebudowa drogi gminnej ul. Polnej w Pisarzowicach – długość 900 mb – koszt realizacji: 869 058,86 zł, - przebudowa drogi gminnej ul. Szejwy w Dankowicach – długość 166 mb – koszt realizacji: 196 514,17 zł, - przebudowa ul. Działkowej w Hecznarowicach – długość 325 mb – koszt realizacji: 451 538,29 zł, w tym 244 999,53 zł – środki powodziove, 206 538,76 zł – środki własne, - przebudowa ul. Olszyna w Pisarzowicach – długość 317 mb – koszt realizacji: 469 404,65 zł, w tym 245 988,68 zł – środki powodziove, 223 415,97 zł – środki własne.	w latach 2024-2025 przebudowano 2 462 mb dróg
2.	Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Brak realizacji zadania.	brak realizacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 10. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożenia hałasem

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020 r.	Stan aktualny
1.	Liczba zmodernizowanych dróg	remonty i modernizacje na 8-10 odcinków dróg gminnych oraz 1-3 powiatowych	5 odcinków dróg gminnych (2024-2025) 8 odcinków dróg powiatowych (2024-2025)
2.	Ilość akcji edukacyjnych	2-3, w tym także w zakresie ochrony przed hałasem	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice i PZD w Bielsku-Białej

4.2.1. Opis stanu obecnego

Ocena stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością przemysłową na terenie gminy uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów, które stanowią źródło emisji hałasu. Na analizowanym obszarze działalność gospodarczą prowadzą średnie i mniejsze przedsiębiorstwa i to one stanowią źródło niekontrolowanej emisji hałasu. Większe przedsiębiorstwa posiadają uregulowany stan prawny i czynią starania w kierunku zmniejszenia lub całkowitego wyeliminowania uciążliwości związanych z ich działalnością.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny.

Jeżeli akustyczne oddziaływanie będące wynikiem prowadzenia zakładu występuje na terenach, dla których nie zostały ustawowo ustalone dopuszczalne poziomy hałasy lub na terenach, dla których nie można określić dopuszczalnego poziomu hałasu poprzez przyjęcie wartości dopuszczalnych dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu – wówczas nie podejmuje się działań przewidzianych ustawą na rzecz kształtowania klimatu akustycznego tych terenów.

Za przekroczenie poziomów hałasu określonych w decyzji na emitowanie hałasu do środowiska i obowiązujących decyzjach o dopuszczalnym poziomie hałasu przenikającego do środowiska – Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wymierza, w drodze decyzji administracyjnej kary pieniężne. Ponadto na podmiocie prowadzącym działalność gospodarczą spoczywa odpowiedzialność za ochronę środowiska polegającą na podjęciu niezbędnych działań naprawczych.

W 2025 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził jedną kontrolę w zakresie emisji hałasu do środowiska. Podczas kontroli stwierdzono naruszenia, jednak nie nałożono kary finansowej.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również pojazdy ciężarowe i motocykle.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- droga ekspresowa S1h,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Na terenie gminy Wilamowice w obrębie drogi ekspresowej wybudowano 19 odcinków ekranów akustycznych o łącznej długości 3 943,80 mb. W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie ekranów akustycznych wybudowanych na terenie gminy.

Tabela 11. Zestawienie ekranów akustycznych wybudowanych na terenie gminy Wilamowice

EKRANY AKUSTYCZNE - ODCINEK III					
Nazwa zabezpieczenia	Początek - koniec zabezpieczenia		Długość zabezpieczenia [m]	Wysokość zabezpieczenia [m]	Rodzaj
strona lewa					
EL1	28+030	28+060	30	4,5	pochłaniający
EL2a	28+703	29+080	372	4,5	pochłaniający
EL2b	29+080	29+115	35,4	4,5	ekran na obiekcie
EL2c	29+115	29+197	87,6	4,5	ekran na obiekcie
EL2d	29+197	29+228	30,6	4,5	ekran na obiekcie
EL2e	29+228	29+306	78,3	4,5	ekran na obiekcie
EL2f	29+306	29+448	105	4,5	ekran na obiekcie
EL2g	29+448	29+497	48,5	4,5	ekran na obiekcie
EL3	29+550	29+910	358	4,0	pochłaniający
EL4	29+905	30+031	125,6	4,5	pochłaniający
EL5	30+190	30+500	309,1	4,5	pochłaniający
EL6a	31+100	31+209	90	3,0	pochłaniający
EL6b	31+209	31+255	45,3	3,0	ekran na obiekcie
EL63	31+255	31+280	25	3,0	pochłaniający
EL7a	33+039	33+120	80	4,5	pochłaniający
EL7b	33+120	33+243	121,5	5,5	pochłaniający
EL8	33+235	33+338	108,4	6,0	pochłaniający
EL9a	33+459	33+630	169	3,0	pochłaniający
EL10a	33+911	34+130	215,4	6,0	pochłaniający
strona prawa					
EP1b	29+080	29+115	35,4	4,5	ekran na obiekcie

EP1c	29+115	29+211	96	4,5	pochłaniający
EP2	30+367	30+482	115,2	5,5	pochłaniający
EP3a	30+748	30+547	73,7	4,5	pochłaniający
EP4a	31+530	31+737	208	6,0	pochłaniający
EP5a	33+110	33+160	51	4,0	pochłaniający
EP5b	33+160	33+243	84,8	5,5	pochłaniający
EP6	33+235	33+339	114	6,5	pochłaniający
EP7a	33+860	34+039	182	6,5	pochłaniający
EKRANY AKUSTYCZNE - ODCINEK II					
EK10.4	27+722,6	27+813	90	3,5	zielona ściana
EK11	27+827,9	28+025,8	198	3,0	zielona ściana

Źródło: pismo GDDKiA, znak: OKA.I-2.531.3.29.2026.SZ

Na drogach krajowych, powiatowych jak również na obiektach mostowych w ciągu dróg wykonywane są coroczne przeglądy ich stanu technicznego na bazie których planowane są niezbędne prace remontowe do realizacji. Odcinki dróg oraz mosty, które są w najgorszym stanie technicznym podlegają sukcesywnym remontom w miarę posiadanych przez administratorów dróg środków finansowych. Działania te są również realizowane poprzez remonty i modernizacje dróg gminnych oraz odpowiednie zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących zagospodarowania terenów bezpośrednio usytuowanych w sąsiedztwie głównych dróg.

Układ komunikacyjny na terenie gminy, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych jest przyczyną emisji hałasu do środowiska.

Na ograniczanie oddziaływanie hałasu ma niewątpliwą wpływ zieleń izolacyjna szczególnie wzdłuż dróg oraz na posesjach mieszkańców, co chroni mieszkańców przed hałasem okolicznych dróg i działalności w najbliższym sąsiedztwie.

W latach 2024-2025 Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej dokonał nasadzeń 87 drzew oraz przeprowadził wycinkę 78 drzew.

Ponadto Gmina w 2025 roku nasadziła 61 drzew z gatunku grab kolumnowy wraz z opalowaniem. W 2025 roku usunięto z terenu gminy 81 drzew oraz 40 m² krzewów.

Uciążliwości w związku z budową odcinków drogi ekspresowej S1h

W związku z budową na terenie Gminy Wilamowice odcinków drogi ekspresowej S1 do Burmistrza Wilamowic wpłynęły pisma mieszkańców zawierające skargi dotyczące nadmiernego hałasu komunikacyjnego. Skargi dotyczyły hałasu generowanego przez ruch pojazdów na drodze S1 w miejscowościach Stara Wieś i Pisarzowice.

W maju 2026 r. w Muzeum Kultury Wilamowskiej w Wilamowicach odbyło się spotkanie z udziałem mieszkańców, przedstawicieli samorządów lokalnych oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach, poświęcone problemowi hałasu komunikacyjnego emitowanego przez ruch pojazdów na drodze ekspresowej S1.

Podczas spotkania wyjaśniono, że na etapie projektowania inwestycji nie było możliwości wykonania rzeczywistych pomiarów oddziaływania akustycznego planowanej drogi, ponieważ przed realizacją inwestycji droga w tym przebiegu nie istniała. W związku z powyższym analizy oddziaływania akustycznego wykonywane były w oparciu o modele prognostyczne oraz symulacje komputerowe sporządzone zgodnie z normami zawartymi w obowiązujących przepisach.

Przedstawiciele GDDKiA poinformowali, iż zgodnie z zapisami decyzji środowiskowej po zakończeniu realizacji całego przedsięwzięcia oraz oddaniu do użytkowania wszystkich odcinków drogi ekspresowej S1 zostanie wykonana analiza porealizacyjna w zakresie oddziaływania akustycznego inwestycji. Wskazano, że planowany termin oddania całej inwestycji do użytkowania przewidziany jest na rok 2027.

Analiza porealizacyjna zostanie wykonana w terminie 1 roku od oddania inwestycji do użytkowania, natomiast dokumentacja zawierająca wyniki badań zostanie przekazana Marszałkowi Województwa Śląskiego oraz Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Środowiska w terminie do 18 miesięcy od dnia oddania drogi do użytkowania.

Analiza porealizacyjna będzie miała na celu sprawdzenie rzeczywistego poziomu hałasu po wybudowaniu drogi. W ramach analizy zostaną wykonane pomiary hałasu oraz ocena działania istniejących ekranów akustycznych. W przypadku odnotowania przekroczeń zostaną podjęte działania naprawcze obejmujące m.in. budowę nowych ekranów akustycznych lub podwyższenie już istniejących ekranów.

W ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie gminy Wilamowice w latach 2024-2025 nie prowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego.

4.2.1.3. Hałas kolejowy i lotniczy

Przez teren gminy Wilamowice przebiega jedna linia kolejowa nr 93 relacji Trzebinia – Zebrzydowice. Jest to linia magistralna, dwutorowa, zelektryfikowana, znaczenia państwowego. Jedyna stacja kolejowa na terenie gminy Wilamowice zlokalizowana jest w miejscowości Dankowice.

W odległości około 70–80 km od granic Gminy Wilamowice zlokalizowane są dwa międzynarodowe porty lotnicze: Port Lotniczy Katowice-Pyrzowice, oddalony o około 81 km, oraz Port Lotniczy Kraków-Balice, położony w odległości około 67 km. Ze względu na odległość oraz charakter działalności porty te nie stanowią istotnego źródła hałasu lotniczego na terenie gminy Wilamowice.

W odległości około 10 km od Wilamowic, na terenie sąsiedniej Gminy Bestwina, znajduje się Lotnisko Kaniów, wykorzystywane do celów szkoleniowych, turystycznych i ratowniczych. Hałas związany z funkcjonowaniem lotniska nie stanowi istotnego problemu środowiskowego na terenie gminy Wilamowice.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak dużych przedsięwzięć przyczyniających się do emisji hałasu prowadzenie inwestycji w zakresie modernizacji i przebudowy dróg publicznych	zwiększająca się liczba pojazdów brak badań hałasu na terenie gminy występowanie uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym w sąsiedztwie drogi ekspresowej S1
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
realizacja inwestycji drogowych, dalsze remonty dróg publicznych w miarę potrzeb wynikających z warunków technicznych dróg zapisy w MPZP dotyczące lokalizacji terenów mieszkaniowych i usługowych bieżące kontrole działalności gospodarczej prowadzone przez WIOŚ	zwiększanie się liczby pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie hałasu

Hałas jest jednym z czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Szczególne znaczenie ma hałas komunikacyjny, którego natężenie może zwiększać się wraz ze wzrostem liczby pojazdów oraz natężenia ruchu. Ochrona przed hałasem powinna koncentrować się na ograniczaniu jego uciążliwości oraz zapewnieniu mieszkańcom odpowiednich warunków akustycznych.

Na terenie Gminy Wilamowice głównym źródłem hałasu jest transport drogowy. Szczególne znaczenie w tym zakresie ma droga ekspresowa S1, w sąsiedztwie której mieszkańcy Starej Wsi i Pisarzowic zgłaszali uciążliwości związane z nadmiernym hałasem komunikacyjnym. W maju 2026 r. w Muzeum Kultury Wilamowskiej w Wilamowicach odbyło się spotkanie mieszkańców, przedstawicieli samorządów lokalnych oraz Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Katowicach dotyczące problemu hałasu komunikacyjnego związanego z funkcjonowaniem drogi ekspresowej S1.

Na poziom hałasu na terenie Gminy wpływa również ruch odbywający się po pozostałych drogach. Wzrost natężenia ruchu, szczególnie w rejonie terenów mieszkaniowych, może powodować zwiększenie uciążliwości akustycznych. Z tego względu istotne pozostają działania związane z poprawą stanu infrastruktury drogowej, płynnością ruchu oraz odpowiednim planowaniem przestrzennym.

Hałas przemysłowy jest jednym ze źródeł emisji hałasu na terenie Gminy Wilamowice. W 2025 r. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy kontrolę w zakresie emisji hałasu do środowiska, w wyniku której stwierdzono naruszenia. W związku z tym istotne pozostaje prowadzenie kontroli podmiotów, których działalność może powodować ponadnormatywną emisję hałasu, oraz podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia jego uciążliwości.

W związku ze zgłaszanymi przez mieszkańców uciążliwościami szczególnie istotne jest prowadzenie pomiarów hałasu w rejonie drogi ekspresowej S1. Wyniki pomiarów pozwolą na ocenę rzeczywistego poziomu hałasu oraz określenie, czy konieczne jest podjęcie dodatkowych działań ograniczających jego oddziaływanie. W przypadku stwierdzenia

przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu zasadne będzie podejmowanie współpracy z zarządcą drogi oraz właściwymi organami w celu określenia i wdrożenia odpowiednich działań ochronnych.

Istotnym elementem ochrony przed hałasem pozostaje również odpowiednie kształtowanie przestrzeni. W dokumentach planistycznych należy uwzględniać ochronę terenów mieszkaniowych przed nadmiernym hałasem oraz ograniczać lokalizowanie nowych terenów wrażliwych na hałas w bezpośrednim sąsiedztwie głównych źródeł emisji.

W harmonogramie działań ujęto zadania związane z ograniczaniem hałasu komunikacyjnego, w szczególności poprzez modernizację i przebudowę dróg, rozwój infrastruktury rowerowej oraz uwzględnianie ochrony przed hałasem w dokumentach planistycznych. Przewidziano również prowadzenie monitoringu hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz podejmowanie działań kontrolnych w przypadku występowania uciążliwości akustycznych.

4.3 Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 12. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028”			
Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych niskich poziomach			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczenie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	W 2025 roku nie uchwalono żadnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.	brak nowych MPZP w 2025 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Wilamowice

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi promieniowanie elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia,
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest 5 stacji bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)³.

Tabela 13. Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie gminy Wilamowice

Lp.	Lokalizacja	Sieć
1.	Dankowice - gm. Wilamowice, al. Młyńska - wieża Cellnex/Play	Play, T-Mobile, Orange, Plus
2.	Wilamowice, ul. Pańska - wieża Cellnex/Towerlink	Plus
3.	Pisarzowice - gm. Wilamowice - ul. św. Floriana 24 - dach Ochotniczej Straży Pożarnej	T-Mobile, Oranгр, Play
4.	Wilamowice, ul. Paderewskiego 4 - ceglany komin	Play
5.	Wilamowice, ul. Paderewskiego 9 - kościół pw. Przenajświętszej Trójcy	T-Mobile, Orange

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <http://beta.btsearch.pl> (dostęp: sierpień 2026 r.)

Zgodnie z informacją przekazaną przez Starostę Bielskiego w 2025 roku nie dokonano żadnego zgłoszenia instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne na terenie gminy Wilamowice.

³ <http://beta.btsearch.pl>

Zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian dokonuje od 2019 roku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców - 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców - 2 punkty pomiarowe
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców - 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe,
- powyżej 200 000 mieszkańców - 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców.

Do oceny zgodności wyniku pomiaru monitoringowego z obowiązującymi poziomami dopuszczalnymi wykorzystano wskaźnik WM_E obliczany w oparciu o wartość maksymalną chwilową przyjętą jako jedna próbka cząstkowa (E_{max}) o najwyższym poziomie powiększoną o niepewność.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami, poziomy PEM w środowisku uznaje się za dopuszczalne, jeżeli wartość wskaźnika WM_E nie przekracza 1.

W ramach realizacji PMŚ na terenie gminy Wilamowice w 2025 roku przeprowadzono pomiary promieniowania elektromagnetycznego w jednym punkcie pomiarowym. Lokalizację punktu wraz z wynikami przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 14. Lokalizacja i wyniki pomiarów monitoringowych PEM na terenie gminy Wilamowice

Lokalizacja punktu pomiarowego	Rok	Wynik 0,5 godz. pomiaru [V/m]	Wartość wskaźnika WM_E
Wilamowice, ul. Rynek	2025	2,4	0,13

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2025 w województwie śląskim

Analiza przeprowadzonych pomiarów monitoringowych nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów PEM w środowisku, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m.

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
lokalizacja punktu pomiarowego na terenie gminy w 2025 roku brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego	stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dalsze badania poziomu promieniowania aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w zakresie lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	zwiększający się nieznacznie poziom promieniowania elektromagnetycznego brak zapisów w miejscowych PZP dotyczących ograniczeń w powstawaniu nowych instalacji przekątnikowych telefonii komórkowej

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pól elektromagnetycznych

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia, stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne. Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. Informacje takie przekazuje do publicznej wiadomości GIOŚ prowadząc pomiary w ramach PMŚ. Pomiary przeprowadzają także przedsiębiorstwa bezpośrednio po rozpoczęciu użytkowania instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy urządzenia. Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

proceedi corocznie według ustalonego harmonogramu na terenie całego województwa śląskiego badania poziomów promieniowania. W 2025 roku na terenie gminy zlokalizowano jeden punkt pomiarowy. Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną gminy jest brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania.

W realizacji zadań monitorowanych zapisano, iż w kolejnych latach badania monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego będą kontynuowane przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w punktach na terenie całego województwa śląskiego, w tym Gminy Wilamowice.

W związku z dużą presją na rozwój sieci komórkowej i stałego zwiększania jej zasięgu istotnym elementem jest wprowadzenie do Planów Zagospodarowania Przestrzennego zapisów precyzujących możliwe lokalizacje stacji przekąźnikowych telefonii komórkowych. W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, przedsiębiorstwa posiadające instalacje zgłaszają do Starosty Bielskiego fakt oddania do eksploatacji instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne. Na podstawie zgłoszeń Starosta prowadzi rejestr i udostępnia na stronie Urzędu informacje o instalacjach wytwarzających pole elektromagnetyczne objętych obowiązkiem zgłoszenia.

4.4 Gospodarowanie wodami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarowania wodami.

Tabela 15. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028” System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Prace związane z utrzymaniem i konserwacją urządzeń melioracji wodnej	W 2025 roku Gmina Wilamowice pokryła część kosztów konserwacji urządzeń melioracji wodnych w wysokości 45 249,43 zł: - rów Folwark w Zasolu Bielańskim na dł. 360 mb, - rów Merty w Zasolu Bielańskim na dł. 100 mb, - rów Drabek w Zasolu Bielańskim na dł. 150 mb, - rów Wilamówka w Wilamowicach na dł. 510 mb, - rów 13 Domów w Wilamowicach na dł. 100 mb, - rów Księży w Wilamowicach na dł. 200 mb, - rów Graniczny w Wilamowicach na dł. 150 mb, - rów Czopka w Wilamowicach - przeprowadzono modernizację na dł. 20 mb, - rów Stawowy w Pisarzowicach na dł. 200 mb, - rów Granica Hałcnowska w Pisarzowicach na dł. 200 mb, - rów Cegielnia w Pisarzowicach na dł. 200 mb. Ponadto prowadzono prace konserwacyjne obszarów zmeliorowanych na łącznej powierzchni 7,39 ha, w tym: 0,91 ha w Zasolu Bielańskim, 5,71 ha w Wilamowicach, 0,77 ha w Pisarzowicach.	przeprowadzono konserwację urządzeń melioracji wodnych na długości ok. 2,19 km przeznaczono prace konserwacyjne obszarów zmeliorowanych o pow. 7,39 ha
2.	Działania edukacyjne, promocyjne	Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie gospodarowania wodami prowadzone były w ramach działań edukacyjnych i informacyjnych skierowanych do mieszkańców. Obejmowały one w szczególności tematykę ochrony i racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, przeciwdziałania skutkom suszy, zwiększania retencji wód opadowych i roztopowych oraz ograniczania ryzyka wystąpienia i skutków powodzi. Działania edukacyjne prowadzone były również w placówkach oświatowych, w ramach edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem znaczenia wody w środowisku oraz potrzeby jej ochrony i racjonalnego wykorzystania.	bieżąca realizacja
3.	Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie nie było realizowane przez Gminę Wilamowice. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach w latach 2024-2025 realizował na terenie gminy Wilamowice następujące zadania: „Likwidacja kolein na koronie wału przeciwpowodziowego rzeki Małej Wisły (0+700 – 2+250) na odcinku w km 1+450 – 1+950 w m. Dankowice gm. Wilamowice”, za łączną kwotę 170 010,60 zł finansowane ze środków własnych PGW WP, „Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe rzeki Małej Wisły na łącznej dł. 14,682 km w m. Kaniów, gm. Bestwina, m. Dankowice, gm. Wilamowice, m. Jawiszowice, Brzeszcze, gm. Brzeszcze, m. Harmęże, gm. Oświęcim oraz wały cieku Harmężówka na łącznej dł. 2,800 km w m. Harmęże, gm. Oświęcim oraz wał cieku Łękawka dł. 0,370 km w m. Dankowice gm. Wilamowice (rozmiar rzeczowy 17,852 km)	zadanie realizowane przez PGW WP nie tylko na terenie gm. Wilamowice

		wraz z odcinkowym koszeniem skarp cieku”, za łączną kwotę 58 847,08 zł, dotacja celowa, „Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe cieku Dankówka na łącznej dł. 5,625 km w m. Jawiszowice, gm. Brzeszcze, m. Dankowice, gm. Wilamowice oraz wał cieku Farackiego na dł. 0,500 km w m. Jawiszowice, gm. Brzeszcze (rozmiar rzeczowy 6,125 km) wraz z odcinkowym koszeniem skarp cieku”, za łączną kwotę 26 497,23 zł, dotacja celowa. Ponadto Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie w latach 2024-2025 realizował na terenie gminy Wilamowice następujące zadania: „Usuwanie szkód powodziowych na potoku Pisarzówka w km 6+650 – 6+710, 6+810 – 6+910, 7+220 – 7+300, 6+730 – 6+780 w msc. Pisarzowice, gm. Wilamowice, pow. bielski”, „Zasyp wyrw na potoku Pisarzówka lokalnie w msc. Heczarnowice i Pisarzowice, gm. Wilamowice”, „Interwencyjna wycinka drzew stwarzających zagrożenie na terenie ZZ Kielce i ZZ Żywiec – dot. Dopływ do Pisarzówki”.	
4.	Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych PZP ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	W 2025 roku nie uchwalono żadnego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.	brak nowych MPZP w 2025 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 16. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020 r.	Stan aktualny
1.	Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych	utrzymanie 16,9 km rowów melioracyjnych	ok. 2,19 km
2.	Ilość przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie	1-2 rocznie*	3-4/rocznie
3.	Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków	130 000 zł	255 354,91 zł (działania w zakresie wałów przeciwpowodziowych realizowane nie tylko na terenie gm. Wilamowice)
4.	Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym	100%	0 (brak MPZP z 2025 r.)

* tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice

4.4.1. Opis stanu obecnego

4.4.1.1. Wody powierzchniowe i ich monitoring

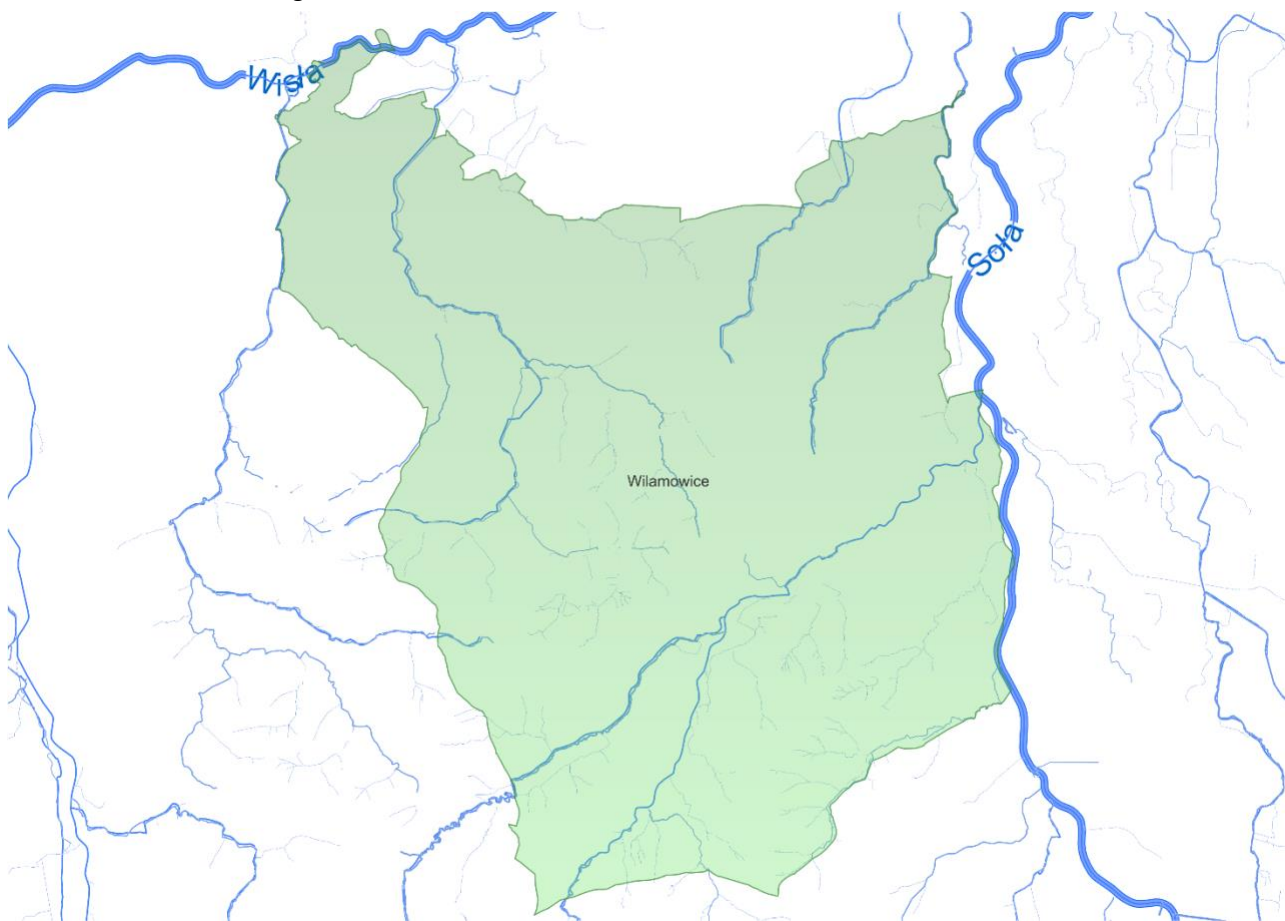
Gmina Wilamowice położona jest w obrębie działu wodnego pomiędzy Wisłą i Sołą, a rzeki te mają zasadniczy wpływ na kształtowanie się stosunków hydrologicznych terenu. Tereny te posiadają bardzo rozwinięty system wód powierzchniowych, który tworzą naturalne ciek, stawy oraz bardzo rozbudowana i wciąż rozwijana sieć otwartych rowów melioracyjnych. Pod względem hydrograficznym obszar gminy znajduje się w zlewni rzeki Wisły, którą stanowi prawobrzeżny fragment dorzecza ujściowego Soły, mającej źródła w Beskidzie Żywieckim. Spośród stałych cieków, północno – zachodni fragment gminy przecina prawy dopływ Wisły – Dankówka. Obszar ten należy do Zlewni Małej

Wisły. Południową zaś i środkową część gminy odwadnia lewy dopływ Soły – Pisarzówka i jej dopływy: Czerwonka, Słonica i Harszówka. Cieki te są zasilane przez opady atmosferyczne, a mniejszym stopniu przez wody roztopowe i podziemne. Wzdłuż dolin rzecznych, a zwłaszcza w dolinie Wisły są usytuowane kaskadowo znaczne kompleksy stawów hodowlanych. Występują też zbiorniki naturalne. Zbiorniki sztuczne stanowią głównie stawy rybne, posiadające na tym terenie dość bogatą tradycję. Niektóre ze zbiorników pełnią też funkcje rekreacyjne. Koncentracja zbiorników występuje głównie w północnej części gminy – podmokłej dolinie Wisły i Soły (Dankowice i Zasole Bielańskie, gdzie zajmują powierzchnię prawie 100 ha), oraz na wierzchołach Pogórza Wilamowickiego w okolicy Starej Wsi i Pisarzowic – na powierzchni około 37 ha. Stawy te często zasilane są przez wody gruntowe, a poziom ich lustra wody układa się w sposób zbliżony do wód gruntowych. Zbiorniki naturalne występują wzdłuż meandrującej Wisły i Soły w formie starorzeczy – wiślickich i solickich, często będących w stanie zaniku. Na terenie gminy nie brakuje wód stojących. Do najważniejszych zbiorników w gminie Wilamowice zaliczyć należy:

- stawy: Młyński, Czarny, Filik, Żabio – wzdłuż których koncentruje się zabudowa Starej Wsi,
- stawy: Foksowiec, Staronowy, Duży Dankowski, Mały Dankowski, Antoni Przygoniec, Młyński – zlokalizowane w rejonie Dankowic,
- stawy Leżaje – znajdujące się w Wilamowicach tuż przy granicy z Zasołem Bielańskim.

Zgodnie z danymi Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gliwicach przez teren gminy przepływają cieki:

- Dankówka o długości ok. 5 000 m,
- Wilamówka o długości ok. 2 200 m.

Rysunek 12. Wody powierzchniowe na terenie gminy Wilamowice

Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl> (dostęp: sierpień 2026 r.)

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczeniach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), badania prowadzi się w 6-letnich cyklach Planów Gospodarowania Wodami (PGW). Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022-2027.

Podstawowymi jednostkami gospodarowania wodami są jednolite części wód powierzchniowych (JCWP). Sporządzane w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oceny wód powierzchniowych bazują na sieci punktów pomiarowo-

kontrolnych (ppk). Podstawę do jej wyznaczenia na terenie województwa śląskiego stanowią opracowane przez KZGW wykazy wód oraz zalecenia i wskazówki Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Głównym celem sporządzenia oceny stanu wód powierzchniowych jest dostarczenie wiedzy o stanie/potencjalne ekologicznym i stanie chemicznym wód powierzchniowych, niezbędnej do gospodarowania wodami w dorzeczu, podejmowania działań na rzecz poprawy stanu wód oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem.

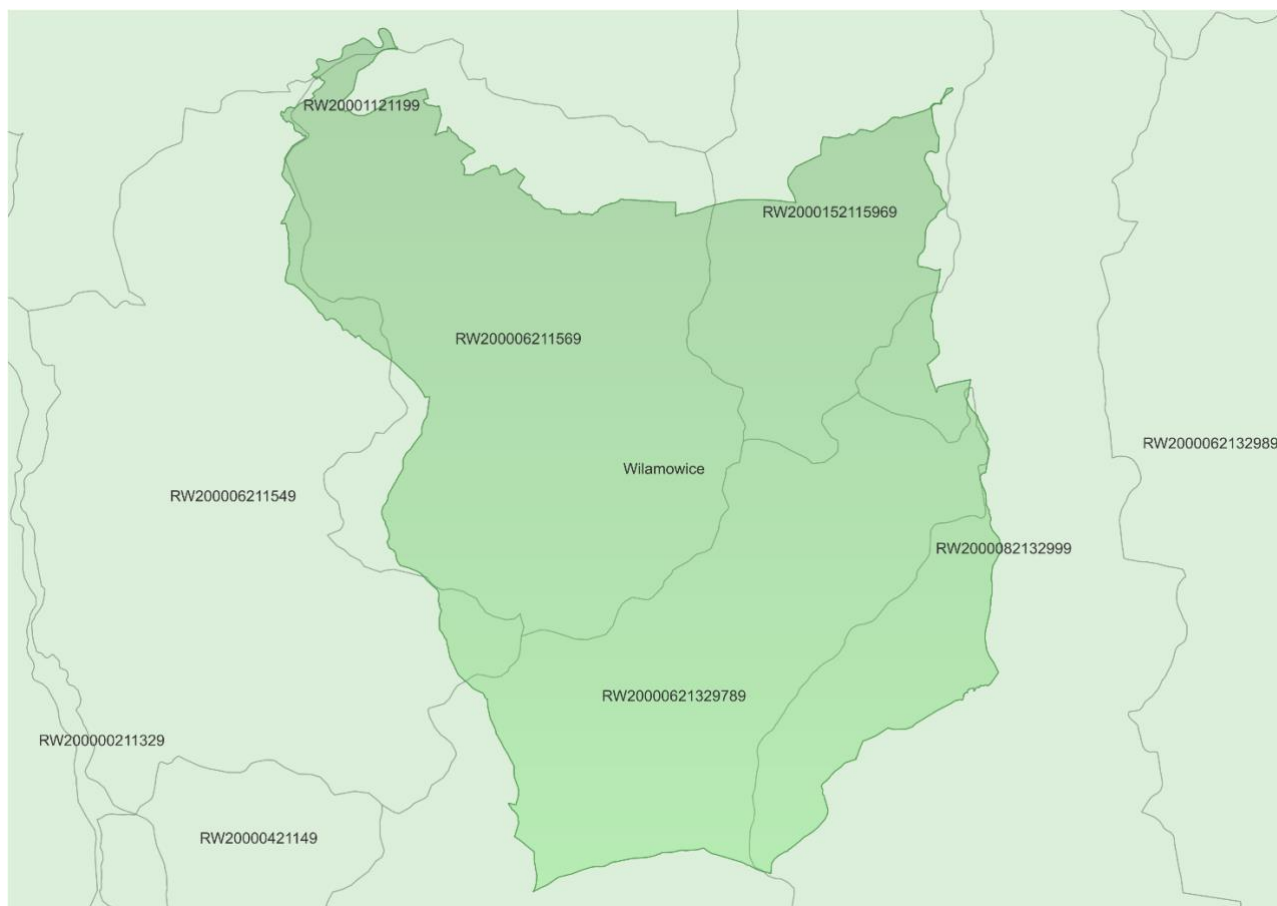
Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, na terenie gminy Wilamowice wyznaczono sześć jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Gmina położona jest w obrębie dwóch regionów wodnych: Górnej-Zachodniej Wisły i Małej Wisły.

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę JCWP występujących na terenie gminy, nie wszystkie JCWP w całości znajdują się na terenie gminy, jednak określają one stan wód na jej terenie.

Tabela 17. Charakterystyka JCWP na terenie gminy Wilamowice

Lp.	Nazwa JCWP	Kod JCWP	Aktualny stan JCWP	Cel środowiskowy - stan/potencjał ekologiczny	Cel środowiskowy - stan chemiczny	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	Dankówka	RW200006211569	zły stan wód, posiada słaby potencjał ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
2.	Łękawka	RW200006211549	zły stan wód, posiada słaby stan ekologiczny	umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [azot amonowy, przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C, IO]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dobry stan chemiczny	zagrożona
3.	Wiśła od zb. Goczałkowice do Przemszy	RW20001121199	zły stan, posiada zły potencjał ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w), benzo(g,h,i)perylen(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
4.	Pisarzówka	RW20000621329789	zły stan wód, posiada umiarkowany potencjał ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona
5.	Młynówka Oświęcimska	RW2000152115969	zły stan wód, posiada zły potencjał ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny	dobry stan chemiczny	zagrożona
6.	Soła od zb. Porąbka do ujścia	RW2000082132999	zły stan wód, posiada umiarkowany potencjał ekologiczny i stan chemiczny poniżej dobrego	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Soła w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Soła w obrębie JCWP (dla troci wędrownej)	dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry	zagrożona

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

Rysunek 13. JCWP na terenie gminy Wilamowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

W poniższej tabeli przedstawiono ocenę stanu JCWP występujących na terenie gminy, nie wszystkie JCWP w całości znajdują się na terenie gminy, jednak określają one stan wód na jej terenie.

Tabela 18. Ocena stanu jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Wilamowice w latach 2019-2024

Nazwa JCWP	Klasyfikacja stanu / potencjału ekologicznego			Klasyfikacja stanu chemicznego		Ocena stanu JCWP	
	Rok badań	Klasa	Stan / potencjał ekologiczny	Rok badań	Stan chemiczny	Rok badań	Ocena
Dankówka (RW200006211569)	2024	5	zły potencjał ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód
Łękawka (RW200006211549)	2024	5	zły stan ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód
Wisła od zb. Goczałkowice do Przemszy (RW20001121199)	2024	5	zły potencjał ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód
Pisarzówka (RW20000621329789)	2024	4	słaby potencjał ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód
Młynówka Oświęcimska (RW2000152115969)	2024	3	umiarkowany potencjał ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód

Soła od zb. Porąbka do ujścia (RW2000082132999)	2024	4	słaby potencjał ekologiczny	2024	stan chemiczny poniżej dobrego	2024	zły stan wód
--	------	---	-----------------------------	------	--------------------------------	------	--------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny stanu jednolitych części wód rzek i zbiorników zaporowych w latach 2019-2024 – tabela (<https://wody.gios.gov.pl/pjwp/publication/568>)

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach w latach 2024-2025 realizował na terenie gminy Wilamowice następujące zadania:

- „Likwidacja kolein na koronie wału przeciwpowodziowego rzeki Małej Wisły (0+700 – 2+250) na odcinku w km 1+450 – 1+950 w m. Dankowice gm. Wilamowice”, za łączną kwotę 170 010,60 zł finansowane ze środków własnych PGW WP,
- „Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe rzeki Małej Wisły na łącznej dł. 14,682 km w m. Kaniów, gm. Bestwina, m. Dankowice, gm. Wilamowice, m. Jawiszowice, Brzeszcze, gm. Brzeszcze, m. Harmęże, gm. Oświęcim oraz wały cieku Harmężówka na łącznej dł. 2,800 km w m. Harmęże, gm. Oświęcim oraz wał cieku Łękawka dł. 0,370 km w m. Dankowice gm. Wilamowice (rozmiar rzeczowy 17,852 km) wraz z odcinkowym koszeniem skarp cieku”, za łączną kwotę 58 847,08 zł, dotacja celowa,
- „Wykonanie konserwacji (utrzymanie): wały przeciwpowodziowe cieku Dankówka na łącznej dł. 5,625 km w m. Jawiszowice, gm. Brzeszcze, m. Dankowice, gm. Wilamowice oraz wał cieku Farackiego na dł. 0,500 km w m. Jawiszowice, gm. Brzeszcze (rozmiar rzeczowy 6,125 km) wraz z odcinkowym koszeniem skarp cieku”, za łączną kwotę 26 497,23 zł, dotacja celowa.

Ponadto Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie w latach 2024-2025 realizował na terenie gminy Wilamowice następujące zadania:

- „Usuwanie szkód powodziowych na potoku Pisarzówka w km 6+650 – 6+710, 6+810 – 6+910, 7+220 – 7+300, 6+730 – 6+780 w msc. Pisarzowice, gm. Wilamowice, pow. bielski”,
- „Zasyp wyrw na potoku Pisarzówka lokalnie w msc. Heczarnowice i Pisarzowice, gm. Wilamowice”,
- „Interwencyjna wycinka drzew stwarzających zagrożenie na terenie ZZ Kielce i ZZ Żywiec – dot. Dopytyw do Pisarzówki”.

4.4.1.2. Wody podziemne i ich monitoring

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obszar gminy Wilamowice znajduje się w obrębie dwóch JCWPd nr 157 (PLGW2000157) i nr 158 (PLGW2000158).

Rysunek 14. Jednolite części wód podziemnych (JCWPd) na terenie gminy Wilamowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę JCWPd występującej na terenie gminy Wilamowice.

Tabela 19. Charakterystyka JCWPd na terenie gminy Wilamowice

Lp.	Kod JCWP	Stan JCWPd	Cel środowiskowy – stan chemiczny	Cel środowiskowy - stan ilościowy	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	PLGW2000157	słaby stan, posiada dobry stan chemiczny i słaby stan ilościowy	dobry stan chemiczny	brak pogorszenia aktualnego stanu ilościowego (słaby stan ilościowy w zakresie bilansu wodnego)	zagrożona ilościowo i chemicznie
2.	PLGW2000158	dobry stan, posiada dobry stan ilościowy i chemiczny	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	niezagrożona

Źródło: Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300)

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń, na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW).

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w latach 2022-2025, w oparciu o Rozporządzenie Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. 2019, poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,

- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości.

Oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (IV i V).

W 2025 roku na terenie gminy Wilamowice prowadzono badania jakości jednej JCWPd. W poniższej tabeli przedstawiono wyniki monitoringu wód podziemnych.

Tabela 20. Monitoring wód podziemnych na terenie gminy Wilamowice w 2025 roku

Kod JCWPd	Lokalizacja punktu pomiarowego		Rok badania	Klasa jakości
	Gmina	Miejscowość		
PLGW2000157	Wilamowice	Dankowice	2025	II

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan> (dostęp: sierpień 2026 r.)

Oceny stanu ilościowego jednolitej części wód podziemnych dokonuje się przez ustalenie wielkości rezerw zasobów wód podziemnych jednolitej części wód podziemnych i interpretację wyników badań położenia zwierciadła wód podziemnych.

Ustalenia wielkości rezerw zasobów wód podziemnych jednolitych części wód podziemnych dokonuje się przez porównanie średniego wieloletniego poboru rzeczywistego z ujęć wód podziemnych, wyrażonego w m³/dobę, z wielkością dostępnych do zagospodarowania zasobów wód podziemnych, wyrażonych w m³/dobę, wyznaczonych na podstawie zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych ustalonych dla obszaru bilansowego, obejmującego daną jednolitą część wód podziemnych. Jeżeli dana jednolita część wód podziemnych nie została w całości objęta obszarem bilansowym, dla którego zostały ustalone zasoby dyspozycyjne wód podziemnych, dopuszcza się, do czasu ustalenia dla niej zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych, dokonanie porównania opartego na obliczeniach z wykorzystaniem zasobów perspektywicznych wód podziemnych.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300), stan ilościowy JCWPd nr 157 został określony jako słaby, natomiast JCWPd nr158 został określony jako dobry.

Główne Zbiorniki Wód Podziemnych (GZWP)

W 2017 roku Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy opracował Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, zgodnie z którym Gmina Wilamowice położona jest w zasięgu występowania Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 446 – Dolina rzeki Soła (dawny GZWP nr 446).

Rysunek 15. Lokalizacja Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych na terenie gminy Wilamowice

Źródło: opracowanie własne na podstawie Informatora PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę LZWP nr 446 zlokalizowanego na obszarze gminy.

Tabela 21. Charakterystyka LZWP nr 446 zlokalizowanego na terenie gminy Wilamowice

Zbiornik	LZWP nr 446 Dolina rzeki Soła (dawny GZWP nr 446)
Powierzchnia [km ²]	44,4
Stratygrafia	czwartorzęd
Typ zbiornika	porowy
Podatność zbiornika na antropopresję (zanieczyszczenie)	na przeważającym obszarze bardzo podatny, podatny
Proponowany obszar ochronny [km ²]	82,1
Moduł jednostkowy zasobów dyspozycyjnych [m ³ /d x km ²]	128,4
Szacunkowe zasoby dyspozycyjne [m ³ /d]	38 507,0

Źródło: Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce

4.4.1.3. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według Prawa wodnego (Dz.U. 2025, poz. 960 z późn.zm.) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbrania wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Głównie zagrożenie powodziowe jest wywoływane dużą prędkością płynącej wody i jej energią, która powoduje niszczenie ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury lub opady nawalne), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie oraz organy administracji rządowej i samorządowej. PGW WP jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Wody Polskie realizują prace związane z przeglądem i aktualizacją dokumentów planistycznych z zakresu zarządzania ryzykiem powodziowym w 3 cyklu planistycznym (2022 – 2027) wdrażania Dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywy Powodziowej). Zgodnie z ustawą - Prawo wodne wstępna ocena ryzyka powodziowego podlega przeglądowi co 6 lat oraz w razie potrzeby aktualizacji.

Na mapach zagrożenia powodziowego przedstawia się obszary o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat) lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat),
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat),
- obszary obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
 - zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego,
 - zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwsztormowego,
 - zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzącej.

Mapy ryzyka powodziowego określają wartość potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiają obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to obiekty, które pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

Ponadto do 2027 roku zostanie wykonana analiza wstępnej oceny ryzyka powodziowego, aktualizacja map zagrożenia i map ryzyka powodziowego, aktualizacja planu przeciwdziałania skutkom suszy dla obszarów dorzeczy oraz aktualizacja planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

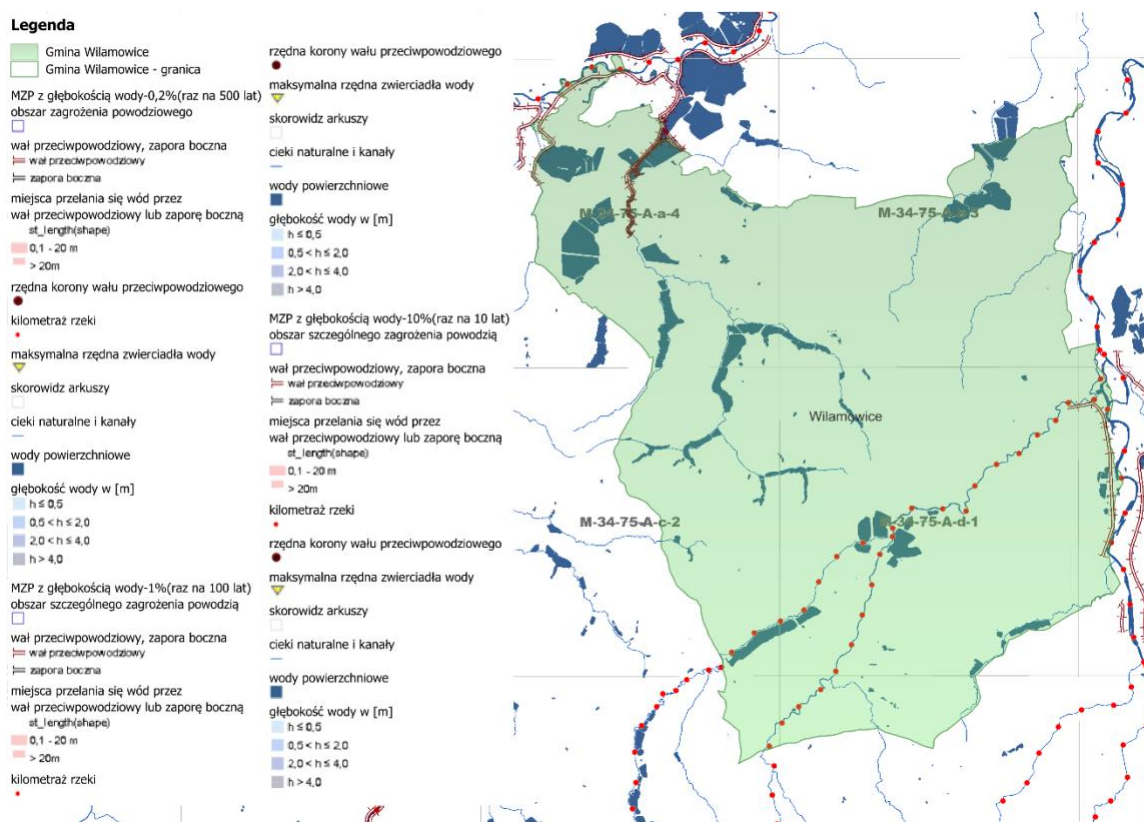
Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi dla cieków płynących przez gminę Wilamowice, występują na następujących dopływach Soły:

- Pisarzówka – na odcinku ok. 16,0 km od ujścia Soły,
- Słonica – na odcinku ok. 10,0 km od ujścia Pisarzówki.

Na terenie gminy Wilamowice występują miejsca zagrożone powodzią. Lokalizację zagrożeń powodziowych na terenie gminy przedstawiono na poniższych rysunkach.

Rysunek 16. Mapa szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Wilamowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie ISOK (dostęp: sierpień 2026 r.)

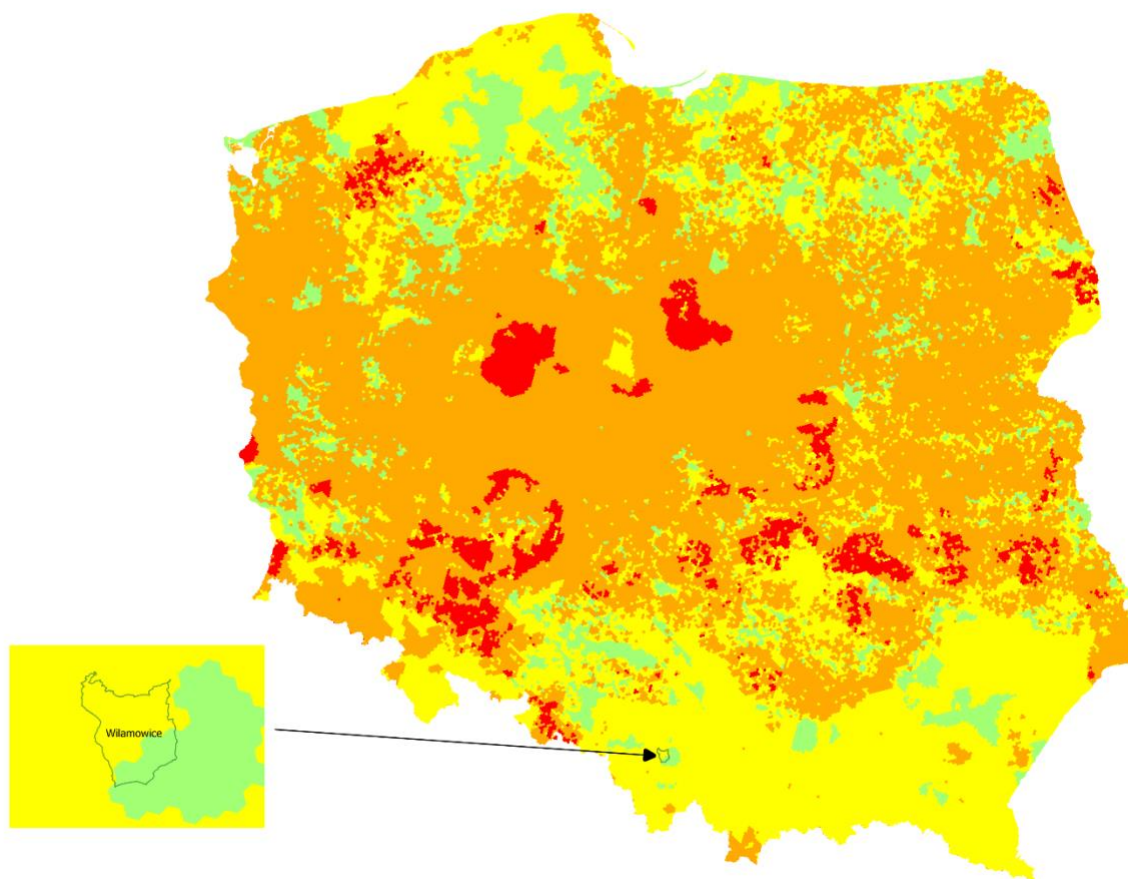
Rysunek 17. Mapa zagrożenia powodziowego z prawdopodobieństwem 10, 100 i 500 lat na terenie gminy Wilamowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie ISOK (dostęp: sierpień 2026 r.)

Na terenie gminy Wilamowice zlokalizowany jest magazyn przeciwpowodziowy, który jest na bieżąco doposażany w niezbędny sprzęt i materiały.

Ponadto, na obszarze gminy Wilamowice znajdują się wały przeciwpowodziowe administrowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach. Wzdłuż cieku Dankówka zlokalizowane są wały o łącznej długości około 4 055 m, w tym wał lewostronny o długości 2 070 m oraz wał prawostronny o długości około 1 985 m. Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Krakowie administruje lewym wałem rzeki Soły w Hecznarowicach. Wał zlokalizowany jest wzdłuż rzeki Soły w kilometrażu 20+300 – 22+700, natomiast kilometraż wału na terenie gminy wynosi 0+000 – 2+792.

Susza

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Susza jest również naturalnym zagrożeniem, o charakterze regionalnym, wywołanym głównie niedoborem opadu w połączeniu z innymi sprzyjającymi czynnikami. Skutki wystąpienia suszy odczuwalne są zarówno przez ludność jak i ich środowisko. Mogą osiągać różne rozmiary, porównywalne ze skutkami wystąpienia innych zagrożeń jak, np. powódź. Jednak skutki suszy odczuwalne są zazwyczaj powoli i często objawiają się jako inne zagrożenia, np. pożary lub erozja powierzchniowa. Najszerzy zakres wrażliwości na różne rodzaje suszy przypisano do sektora rolnictwa oraz środowiska i zasobów przyrodniczych. Rolnictwo jest wrażliwe na suszę glebową, zwaną także suszą rolniczą, niemniej susza atmosferyczna również może skutkować zmniejszeniem plonów. Ponieważ rolnictwo wykorzystuje wody powierzchniowe i podziemne (hodowla, nawodnienia) jest także wrażliwe na skutki suszy hydrologicznej i hydrogeologicznej (dotyczy obszarów, gdzie wykorzystywane w sektorze rolnictwa zasoby wód są zagrożone deficytem).

Rysunek 18. Łączne zagrożenie suszą (rolniczą, hydrologiczną i hydrogeologiczną) na terenie kraju oraz na terenie gminy Wilamowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://stopsuszy.imgw.pl/> (dostęp: sierpień 2026 r.)

Przedziały zagrożenia suszą określają cztery klasy:

- ■ klasa I – słabo zagrożone,
- ■ klasa II – umiarkowanie zagrożone,
- ■ klasa III – silnie zagrożone,

- klasa IV – ekstremalnie zagrożone.

Zgodnie z danymi stan na sierpień 2026 r. obszar gminy częściowo (w południowo-wschodniej części gminy) zalicza się do I klasy, charakteryzującej się słabym zagrożeniem. Pozostała część gminy charakteryzuje się umiarkowanym zagrożeniem suszą (klasa II).

Gmina Wilamowice znajduje się w obszarze:

- słabego zagrożenia suszą rolniczą,
- silnego zagrożenia suszą hydrologiczną na większości obszaru gminy oraz umiarkowanego zagrożenia suszą hydrologiczną w południowo-wschodniej części gminy,
- słabego zagrożenia suszą hydrogeologiczną.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
dobry stan jednej JCWPd (nr 158) doposażany na bieżąco magazyn przeciwpowodziowy konserwacja urządzeń melioracyjnych	zły stan wszystkich JCWP zły stan jednej JCWPd (nr 157) występowanie obszarów zagrożenia powodziowego
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
dobra współpraca z administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania edukacja w zakresie oszczędzania wody i jej zasobów podejmowanie działań z zakresu konserwacji cieków naturalnych i urządzeń melioracji wodnej	brak środków finansowych na inwestycje związane z ochroną wód wpływ zanieczyszczeń spoza terenu gminy na stan czystości wód

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarowania wodami

Gospodarowanie wodami na terenie gminy Wilamowice powinno koncentrować się na ochronie zasobów wodnych, poprawie ich stanu oraz ograniczaniu zagrożeń związanych z powodzią i suszą. Jest to szczególnie istotne ze względu na rozwiniętą sieć wód powierzchniowych występującą na terenie gminy. Tworzą ją m.in. naturalne cieki, stawy oraz liczne rowy melioracyjne. Przez północno-zachodnią część gminy przepływa Dankówka, natomiast południową i środkową część odwadnia Pisarzówka wraz z dopływami – Czerwonką, Słonicą i Harszówką. Ważnym elementem lokalnego systemu wodnego są również liczne stawy, szczególnie w rejonie Dankowic, Zasola Bielańskiego, Starej Wsi i Pisarzowic.

Jednym z ważniejszych problemów pozostaje stan wód powierzchniowych. Wszystkie analizowane jednolite części wód powierzchniowych, w obrębie których położona jest gmina, zostały ocenione jako będące w złym stanie. W przypadku wód podziemnych sytuacja jest bardziej zróżnicowana – jedna z JCWPd znajduje się w dobrym stanie (JCWPd nr 158), natomiast druga w stanie złym (JCWPd nr 157). Działania prowadzone na terenie gminy powinny więc uwzględniać potrzebę ochrony zasobów wodnych oraz ograniczania presji mogących wpływać na ich jakość.

Ważnym zagadnieniem jest również zagrożenie suszą. Na terenie gminy występuje słabe zagrożenie suszą rolniczą, natomiast większość obszaru gminy znajduje się w zasięgu silnego zagrożenia suszą hydrologiczną. W południowo-wschodniej części zagrożenie to określono jako umiarkowane. Zagrożenie suszą hydrogeologiczną jest słabe. W takich warunkach szczególnego znaczenia nabierają działania związane z zatrzymywaniem wody w środowisku, zwiększaniem retencji oraz ograniczaniem jej szybkiego odpływu. Istotne jest zarówno utrzymywanie istniejących form retencji, jak i wprowadzanie nowych rozwiązań, w tym błękitno-zielonej infrastruktury.

Gmina Wilamowice jest również narażona na występowanie powodzi. Ograniczanie jej skutków wymaga zarówno utrzymania sprawności cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej, jak i odpowiedniego planowania przestrzennego. Przy sporządzaniu i aktualizacji dokumentów planistycznych należy uwzględniać mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego, obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz tereny zagrożone podtopieniami. Pozwala to ograniczać lokalizowanie nowej zabudowy i infrastruktury w miejscach, gdzie może ona zwiększać ryzyko wystąpienia strat podczas powodzi.

Istotną rolę w ograniczaniu skutków zarówno suszy, jak i intensywnych opadów może odgrywać retencja. Na terenie gminy funkcjonuje rozbudowana sieć rowów melioracyjnych, a także liczne stawy i inne zbiorniki wodne. Ich właściwe utrzymanie pozwala na zatrzymywanie i magazynowanie wody oraz ograniczanie jej szybkiego odpływu. Jednocześnie przy prowadzeniu prac utrzymaniowych na ciekach i rowach należy uwzględniać ich znaczenie przyrodnicze i unikać działań prowadzących do niepotrzebnego pogarszania stanu wód.

Korzystnym kierunkiem jest także rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i zwiększanie retencji na terenach zurbanizowanych oraz w krajobrazie rolniczym. Rozwiązania takie jak powierzchnie przepuszczalne, ogrody deszczowe, zbiorniki retencyjne czy zagospodarowanie wód opadowych w miejscu ich powstawania pozwolą ograniczyć odpływ wód podczas intensywnych opadów, a jednocześnie zwiększą ilość wody zatrzymywanej lokalnie. Ma to znaczenie zarówno w kontekście ochrony przed podtopieniami, jak i przeciwdziałania skutkom suszy.

Działania związane z gospodarowaniem wodami powinny być wspierane przez monitoring wód powierzchniowych i podziemnych oraz wykorzystanie wyników Państwowego Monitoringu Środowiska. Ważne jest również informowanie mieszkańców o stanie zasobów wodnych i sposobach ich ochrony. Edukacja ekologiczna powinna obejmować m.in. racjonalne korzystanie z wody, znaczenie retencji, ochronę lokalnych cieków i zbiorników wodnych oraz zasady postępowania w przypadku wystąpienia powodzi lub suszy. Szczególną rolę w tym zakresie mogą odgrywać działania skierowane do dzieci i młodzieży.

Realizacja działań w zakresie gospodarowania wodami powinna uwzględniać ustalenia obowiązujących dokumentów planistycznych, w tym planów gospodarowania wodami, planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz planu przeciwdziałania skutkom suszy. Działania te wymagają współpracy gminy z właściwymi organami administracji, Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie oraz innymi podmiotami odpowiedzialnymi za gospodarowanie wodami.

W ramach realizacji celów środowiskowych na terenie gminy Wilamowice planuje się przede wszystkim:

- prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników monitoringu;
- prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych dotyczących ochrony wód oraz sposobów ograniczania skutków powodzi i suszy, w szczególności skierowanych do dzieci i młodzieży;
- utrzymanie i bieżące remonty cieków oraz urządzeń ochrony przeciwpowodziowej;
- poprawę retencji wodnej, w tym utrzymanie i konserwację rowów melioracyjnych;
- utrzymanie, doposażanie i optymalizację wykorzystania magazynu przeciwpowodziowego;
- uwzględnianie w dokumentach planistycznych map zagrożenia i ryzyka powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami;
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zwiększanie retencji krajobrazowej i na terenach zurbanizowanych.

Realizacja tych działań będzie sprzyjać lepszej ochronie zasobów wodnych, zwiększeniu retencji oraz ograniczeniu skutków występujących na terenie gminy zagrożeń związanych z powodzią i suszą.

4.5 Gospodarka wodno-ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 22. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028” System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu co najmniej dobrego stanu wód			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Budowa sieci kanalizacyjnej oraz modernizacja oczyszczalni ścieków Przygotowanie nowych zadań inwestycyjnych oraz rezerwa na modernizację, budowę, wykup sieci urządzeń i obiektów kanalizacyjnych	W 2024 roku na terenie gminy Wilamowice realizowano następujące zadania: • budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Solnej w Zasolu Bielańskim – 187 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 150 261,45 zł, finansowane ze środków własnych Gminy, • budowa sieci kanalizacyjnej w rejonie ul. Stawowej w Wilamowicach – 75 m, wartość zadania wyniosła 47 207,14 zł, finansowane ze środków ZWiK w Wilamowicach. W 2025 roku realizowano następujące zadania: • budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Wilamowice, Hecznarowice i Piszczowice – przepompownia ścieków oraz 3 415 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 4 750 000,00 zł, w tym środki własne Gminy: 1 242 201,00 zł, środki z UE (dotacja PROW): 3 099 522,00 zł, środki WFOŚiGW w Katowicach (pożyczka): 260 277,00 zł, Budżet Państwa (dotacja): 148 000,00 zł, • budowa sieci kanalizacyjnej w Zasolu Bielańskim w rejonie ul. Ptasznik – 111 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 68 611,84 zł, w tym środki własne Gminy: 65 000,00 zł, ZWiK w Wilamowicach: 3 611,84 zł, • budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Hecznarowicach w rejonie ul. Szkolnej – 141 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 102 990,63 zł, w tym środki własne Gminy: 7 600,00 zł, ZWiK w Wilamowicach: 95 390,63 zł, • rozbudowa sieci kanalizacji w rejonie ul. Lekacz w Piszczowicach – 131 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 109 193,88 zł, w tym środki własne Gminy: 98 818,38 zł, ZWiK w Wilamowicach: 10 375,50 zł, • budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Bocianiej – 96 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 68 138,19 zł, w tym środki własne Gminy: 59 638,19 zł, ZWiK w Wilamowicach: 8 500,00 zł.	wybudowano 4,156 km sieci kanalizacyjnej
2.	Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych Modernizacja oczyszczalni ścieków Przygotowanie nowych zadań inwestycyjnych oraz rezerwa na modernizację, budowę, wykup sieci urządzeń i obiektów wodociągowych	W 2024 roku na terenie gminy Wilamowice realizowano następujące zadania w zakresie budowy/rozbudowy sieci wodociągowej: • modernizacja systemu sterowania siecią wodociagową (szafa sterownicza ul. Lipowa w Starej Wsi) – wartość zadania wyniosła 87 782,85 zł, w tym środki własne Gminy: 79 682,85 zł, środki ZWiK w Wilamowicach: 6 100,00 zł, • budowa wodociągu w rejonie ul. Odsole w Hecznarowicach – 540 m sieci, wartość zadania wyniosła 158 985,33 zł, z tym środki własne Gminy: 120 000,00 zł, środki ZWiK w Wilamowicach: 33 985,33 zł, • budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Pańskiej w Starej Wsi – 212 m sieci, wartość zadania wyniosła 56 191,27 zł, w tym środki własne Gminy: 39 452,86 zł, środki ZWiK w Wilamowicach: 16 738,41 zł, • rozbudowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Dębowej w Dankowicach – 112 m sieci, wartość zadania wyniosła 28 541,16 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach, • budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Stanowej w Wilamowicach – 105 m sieci, wartość zadania wyniosła 23 800,28 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach,	wybudowano 2,051 km sieci wodociągowej przeprowadzono modernizację Oczyszczalni Ścieków w Piszczowicach

		- rozbudowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Zaciszej w Wilamowicach – 312 m sieci, wartość zadania wyniosła 61 061,48 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach. W 2025 roku na terenie gminy Wilamowice realizowano następujące zadania w zakresie budowy/rozbudowy sieci wodociągowej: - budowa sieci wodociągowej w Zasolu Bielańskim w rejonie ul. Ptaszników – 139 m sieci, wartość zadania wyniosła 72 834,84 zł, ze środków własnych Gminy: 6 900,00 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach: 65 934,84 zł, - budowa sieci wodociągowej w Wilamowicach w rejonie ul. Kosmonautów – 121 m sieci, wartość zadania wyniosła 40 239,22 zł, ze środków własnych Gminy: 31 239,22 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach 9 000,00 zł, - budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Generała Andersa, ul. Ogrodowej w Wilamowicach – 162 m sieci, wartość zadania wyniosła: 32 029,15 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach, - budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Tęczowej i Ostrej w Pisarzowicach – 143 m sieci, wartość zadania wyniosła 44 577,68 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach, - budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Kochanowskiego w Starej Wsi – 205 m sieci, wartość zadania 56 980,54 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach. Ponadto wykonano nowe ujęcia wód podziemnych w Dankowicach (4 otwory studzienne). Wartość zadania wyniosła 370 500,00 zł. Zadanie było finansowane z budżetu Państwa (300 000,00 zł) oraz ze środków własnych Gminy Wilamowice (70 500,00 zł). wykonano koncepcję i projekt modernizacji Stacji Uzdatniania Wody w Dankowicach. W latach 2024-2025 realizowano następujące zadania w zakresie modernizacji oczyszczalni ścieków: - modernizacja oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach (oczyszczalnia stanowiąca własność Gmin: Kozy i Wilamowice) – zadanie obejmowało: modernizację stacji dmuchaw, modernizację reaktorów SBR, uruchomienie nowej stacji odwadniania osadu, wdrożenie nowego systemu sterowania pracą oczyszczalni, wymianę agregatu prądotwórczego – wartość zadania wyniosła 6 382 470,00 zł, finansowane z dotacji (Polski Ład): 4 037 500,00 zł, oraz środków własnych Gminy Kozy i Gminy Wilamowice: 2 344 970,00 zł, - modernizacja stacji FEKO na oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach – wartość zadania wyniosła 265 226,15 zł, w tym ze środków własnych Gminy Wilamowice: 99 778,07 zł, ze środków własnych Gminy Kozy: 165 448,08 zł, - dostawa i montaż stacji transformatorowej na oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach – wartość zadania wyniosła 408 762,30 zł, w tym ze środków własnych Gminy Wilamowice: 158 033,91 zł, ze środków własnych gminy Kozy: 248 934,50 zł, ze środków ZWiK: 1 793,89 zł, - montaż instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach – wartość zadania wyniosła 433 000,00 zł, w tym środki własne Gminy Wilamowice: 35 710,00 zł, środki z budżetu Państwa (dotacja: Polski Ład): 397 290,00 zł.	
3.	Działania edukacyjne i promocyjne	Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej prowadzone były w ramach działań edukacyjnych i informacyjnych skierowanych do mieszkańców. Obejmowały one w szczególności tematykę racjonalnego korzystania z wody, ograniczania jej zużycia, prawidłowego postępowania ze ściekami oraz znaczenia właściwego funkcjonowania systemu wodociągowego i kanalizacyjnego dla ochrony środowiska. Działania edukacyjne prowadzone były również w placówkach oświatowych, w ramach edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży.	bieżąca realizacja
4.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2025 roku na terenie gminy znajdowało się 1875 zbiorników bezodpływowych i 300 przydomowych oczyszczalni ścieków.	1875 zbiorników bezodpływowych i 300 przydomowych oczyszczalni ścieków

5.	Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Wilamowice w 2025 roku przeprowadziła 315 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej. Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono brak regularności wywozu nieczystości ciekłych.	315 kontroli w 2025 roku
----	---	---	--------------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 23. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020 r.	Stan aktualny
1.	Długość kanalizacji sanitarnej	197,0 km	209,029 km
2.	Skanalizowanie Gminy	63,4%	61,0*
3.	Długość sieci wodociągowej	199,0 km	208,95 km
4.	Zwodociągowanie Gminy	100%	97,2%*
5.	Ilość zrealizowanych akcji edukacyjnych /rocznie/ w trakcie zajęć w szkołach i przedszkolach	kilka razy w ciągu roku	3-4/rok
6.	Liczba gospodarstw domowych bez przyłącza kanalizacyjnego (niewywożących nieczystości)	ok. 1500	2 175
7.	Liczba kontroli na posesjach	33/rok	315

* dane zgodnie z GUS, BDL, stan na koniec 2024 roku (brak danych za 2025 rok)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice i BDL, GUS

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie gminy Wilamowice prowadzone jest przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach. Długość sieci wodociągowej na koniec 2025 roku wynosiła 208,95 km.

Woda zasilająca gminę pochodzi ujęcia podziemnego wody pitnej w Dankowicach składającego się z czterech otworów studziennych. Woda uzdatniania jest na Stacji Uzdatniania Wody w Dankowicach.

Ujęcie wody podziemnej w Dankowicach

Właścicielem ujęcia wody podziemnej w Dankowicach jest Gmina Wilamowice, natomiast użytkownikiem jest ZWiK w Wilamowicach. Ujęcie składa się z czterech urządzeń wodnych (studni głębinowych: S-1, S-2, P-2 i P-3). Ujęcie wody znajduje się w centralnej części miejscowości Dankowice, w dolinie potoku Dankówka. Woda podziemna pobierana ujęciem studziennym w Dankowicach kierowana jest do Stacji Uzdatniania Wody w Dankowicach przy ul. Św. Wojciecha 3. Uzdatniona woda przeznaczona jest do zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców Gminy Wilamowice.

Stacja Uzdatniania Wody w Dankowicach

Woda surowa pobrana z ujęć podziemnych (z zasobów czwartorzędowego poziomu wodonośnego) podlega procesowi uzdatniania na SUW w Dankowicach (strącanie żelaza i manganu, dezynfekcja podchlorynem sodu), a następnie tłoczona jest do sieci wodociągowej w celu zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Wilamowice (Dankowice, Stara Wieś, część miejscowości Wilamowice, część miejscowości Pisarzowice).

Przy niskim poborze nadmiar wody gromadzony jest w zbiornikach wyrównawczych (2 zbiorniki po 300 m³ każdy) zlokalizowanych w Starej Wsi przy ul. Lipowej. Po napełnieniu zbiorników automatycznie wyłączają się pompy głębinowe na ujęciu studziennym i odbiorcy zasilani są grawitacyjnie ze zgromadzonych w zbiornikach zasobów). Wyżej położona część terenu gminy Wilamowice (część miejscowości Stara Wieś, Wilamowice, Pisarzowice) zasilana jest ze zbiorników wyrównawczych za pomocą pomp hydroforowych.

Ponadto zakup hurtowy wody realizowany jest od następujących dostawców:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach,
- Stację Uzdatniania Wody „Soła I” w Kobiernicach należącą do AQUA S.A. Bielsko-Biała,

- Stację Uzdatniania Wody „Soła II/III” w Kobiernicach należącą do AQUA S.A. Bielsko-Biała,
- Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Kętach,
- Przedsiębiorstwo Komunalne „Kombest” Sp. z o.o. w Kaniowie.

Działania inwestycyjne

W 2024 roku na terenie gminy Wilamowice realizowano następujące zadania w zakresie budowy/rozbudowy sieci wodociągowej:

- modernizacja systemu sterowania siecią wodociagową (szafa sterownicza ul. Lipowa w Starej Wsi) – wartość zadania wyniosła 87 782,85 zł, w tym środki własne Gminy: 79 682,85 zł, środki ZWiK w Wilamowicach: 6 100,00 zł,
- budowa wodociągu w rejonie ul. Odsole w Hecznarowicach – 540 m sieci, wartość zadania wyniosła 158 985,33 zł, z tym środki własne Gminy: 120 000,00 zł, środki ZWiK w Wilamowicach: 33 985,33 zł,
- budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Pańskiej w Starej Wsi – 212 m sieci, wartość zadania wyniosła 56 191,27 zł, w tym środki własne Gminy: 39 452,86 zł, środki ZWiK w Wilamowicach: 16 738,41 zł,
- rozbudowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Dębowej w Dankowicach – 112 m sieci, wartość zadania wyniosła 28 541,16 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach,
- budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Stanowej w Wilamowicach – 105 m sieci, wartość zadania wyniosła 23 800,28 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach,
- rozbudowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Zacisznej w Wilamowicach – 312 m sieci, wartość zadania wyniosła 61 061,48 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach.

W 2025 roku na terenie gminy Wilamowice realizowano następujące zadania w zakresie budowy/rozbudowy sieci wodociągowej:

- budowa sieci wodociągowej w Zasolu Bielańskim w rejonie ul. Ptaszników – 139 m sieci, wartość zadania wyniosła 72 834,84 zł, ze środków własnych Gminy: 6 900,00 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach: 65 934,84 zł,
- budowa sieci wodociągowej w Wilamowicach w rejonie ul. Kosmonautów – 121 m sieci, wartość zadania wyniosła 40 239,22 zł, ze środków własnych Gminy: 31 239,22 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach 9 000,00 zł,
- budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Generała Andersa, ul. Ogrodowej w Wilamowicach – 162 m sieci, wartość zadania wyniosła: 32 029,15 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach,
- budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Tęczowej i Ostrej w Pisarzowicach – 143 m sieci, wartość zadania wyniosła 44 577,68 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach,
- budowa sieci wodociągowej w rejonie ul. Kochanowskiego w Starej Wsi – 205 m sieci, wartość zadania 56 980,54 zł, ze środków ZWiK w Wilamowicach.

Na kolejne lata zaplanowano m.in. realizację następujących zadań:

- modernizacja Stacji Uzdatniania Wody w Dankowicach i ujęcia wody podziemnej w Dankowicach,
- modernizacja hydroforni przy ul. ks. kan. Franciszka Pieli w Wilamowicach,
- modernizacja hydroforni przy ul. Wodnej w Hecznarowicach,
- budowa sieci wodociągowej w Wilamowicach w rejonie ul. Solskiego i Żwirki i Wigury.

Jakość wody przeznaczonej do spożycia na terenie gminy Wilamowice

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Bielsku-Białej prowadzi nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie gminy Wilamowice na podstawie ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. 2024, poz. 416 z późn.zm.) i Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017. Poz. 2294).

Do oceny jakości wody wykorzystywano wyniki próbek pobieranych i badanych przez PPIS, a także wyniki uzyskane przez producentów wody w ramach prowadzonej kontroli wewnętrznej. Wyniki badań laboratoryjnych z wyjątkiem:

- próbki pobranej ze Stacji Uzdatniania Wody Czaniec w Kobiernicach należącej do GPW S.A. w Katowicach przy ul. Wodociągowej w Kobiernicach,
- próbek pobranych w domu prywatnym przy ul. Społecznej 14 w Starej Wsi,
- próbki pobranej w domu prywatnym przy ul. Granicznej 41 w Dankowicach,

- próbki pobranej ze skrzynki probierczej przy ul. Nad Łęawką w Dankowicach,

wykazały stan jakości odpowiadający wymogom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017 r., poz. 2294).

W próbce wody pobranej z SUW Czaniec stwierdzono obecność *Clostridium perfringens*. W próbce wody pobranej z domu prywatnego przy ul. Społecznej 14 w Starej Wsi stwierdzono przekroczenie: ogólnej liczby mikroorganizmów (10.07) i mętności oraz żelaza (16.07, 26.08 – tylko żelaza, 09.09). W próbce pobranej z domu prywatnego przy ul. Granicznej 41 w Dankowicach stwierdzono przekroczenie ogólnej liczby mikroorganizmów, natomiast w próbce ze skrzynki probierczej przy ul. Nad Łęawką stwierdzono przekroczenie sumy chloranów i chlorynów.

W 2025 roku odnotowano jedno zgłoszenie reakcji niepożądanych związanych ze spożyciem wody od konsumenta wody korzystającego z indywidualnego ujęcia wody zlokalizowanego na terenie sołectwa Pisarzowice.

Stwierdzenie niezgodności parametrów jakości wody z obowiązującymi przepisami skutkowało wszczęciem postępowań administracyjnych przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Bielsku-Białej. Podjęte działania naprawcze przez zarządzających siecią wodociągową doprowadziły do przywrócenia jakości wody do zgodnych z wymogami obowiązującego rozporządzenia.

Oceny bezpieczeństwa konsumentów na terenie miasta i gminy Wilamowice dokonano w ocenie okresowej jakości wody za I i II półrocze 2025 roku uznając wodę dostarczaną konsumentom za bezpieczną.

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Wilamowice na koniec 2025 roku wynosiła ok. 209,029 km. Liczba przyłączy wynosiła 3 591 szt. Stopień skanalizowania gminy w 2024 roku zgodnie z danymi GUS wynosił ok. 61,0%.

Na terenie gminy funkcjonują trzy komunalne oczyszczalnie ścieków.

Oczyszczalnia ścieków w Dankowicach

Oczyszczalnia odbiera ścieki z miejscowości (część miejscowości): Dankowice, Stara Wieś.

Przepustowość oczyszczalni wynosi: $Q_{sr,d} = 300 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

Odbiornik ścieków oczyszczonych jest potok Dankówka.

W oczyszczalni ścieków w Dankowicach zastosowany jest proces oczyszczania mechaniczno-biologicznego ze wspomaganiami chemicznymi przeznaczony dla typowych ścieków bytowo-gospodarczych z niewielką domieszką ścieków dwożonych. Oczyszczanie opiera się na metodzie niskoobciążeniowego osadu czynnego z symultaniczną stabilizacją tlenową osadu nadmiernego, z równoczesnym usuwaniem związków biogenych metodą chemiczną (fosfor) i biologiczną (azot). Proces oczyszczania przebiega sekwencyjnie w zblokowanej oczyszczalni składającej się z czterech zbiorników żelbetonowych tworzących jeden ciąg technologiczny.

W komorach reaktora pracujących sekwencyjnie prowadzone są następujące jednostkowe procesy fizyko-chemiczne i biologiczne mające na celu oczyszczenie ścieków:

- uśrednianie składu i retencjonowanie ścieków,
- pełne biologiczne oczyszczanie ścieków metodą niskoobciążonego osadu czynnego, usuwanie związków węgla organicznego, nitrifikacja (przekształcanie związków azotu amonowego na azotyny i azotany), denitrifikacja (usuwanie związków azotu nieorganicznego, azotanów i azotynów) częściowa stabilizacja tlenowa osadów,
- sedymentacja wstępna – wstępne klarowanie ścieków oczyszczonych biologicznie,
- dekantacja wstępna – odprowadzanie sklarowanych ścieków oczyszczonych,
- mieszanie oczyszczonych biologicznie ścieków z koagulantem (PIX-em),
- flokulacja i koagulacja ścieków oczyszczonych biologicznie, defosfatacja chemiczna,
- sedymentacja końcowa – końcowe klarowanie ścieków,
- dekantacja końcowa – odprowadzanie sklarowanych ścieków oczyszczonych,
- zagęszczanie i magazynowanie osadów (nadmierny i chemiczny),
- pomiar ilości ścieków oczyszczonych.

Oczyszczalnia ścieków w Zasolu Bielańskim

Oczyszczalnia odbiera ścieki z miejscowości (część miejscowości): Wilamowice, Stara Wieś, Zasole Bielańskie.

Przepustowość oczyszczalni ścieków wynosi: $Q_{sr,d} = 1174 \text{ m}^3/\text{dobę}$.

Odbiornik ścieków oczyszczonych jest rzeka Soła.

Oczyszczalnia ścieków o przepustowości 1174 m³/d pracuje w układzie przepływowym. Technologia oczyszczania ścieków oczyszczalni oparta jest o niskoobciążony nityfikująco-denitryfikujący osad czynny z tlenową stabilizacją osadu. Podstawowymi obiektami oczyszczalni ścieków są:

- punkt zlewny ścieków dowożonych z separatorem zanieczyszczeń stałych – obiekt służący do szczelnego odbioru ścieków dowożonych, umożliwiający zatrzymanie grubszych zanieczyszczeń (cząstki stałe większe niż 15 mm),
- zbiorniki uśredniające ścieków dowożonych wyposażone w układ napowietrzania i mieszania,
- budynek mechanicznego oczyszczania ścieków – obiekt wyposażony w kratę hakową (wstępne mechaniczne podczyszczanie ścieków) oraz piaskownik pionowy wraz z separatorem piasku,
- pompownia ścieków surowych – wyposażona w pompy podające ścieki wstępnie podczyszczone na obiekty docelowego mechanicznego oczyszczania ścieków oraz pompę podającą nadmiar ścieków do zbiornika retencyjnego,
- sita skratkowe – służące do docelowego oczyszczania mechanicznego ścieków, pozwalające na zatrzymanie cząstek stałych większych niż 3 mm, usytuowane na antresoli budynku technicznego,
- reaktory biologiczne – pracujące w oparciu o technologię niskoobciążonego tlenowo stabilizowanego osadu czynnego z równoczesnym usuwaniem związków biogenych (azotu i fosforu) metodą biologiczną,
- stacja dmuchaw wraz z instalacją dystrybucji powietrza usytuowana w budynku technicznym,
- zbiornik magazynowy osadu nadmiernego wyposażony w instalację do zagęszczania osadu oraz w instalację do napowietrzania osadu,
- stacja mechanicznego odwadniania osadu w skład, której wchodzi prasa taśmowa oraz stacja przygotowania i dozowania flokulantu usytuowane w budynku technicznym,
- stacja wapnowania osadu,
- wiata magazynowa na osad odwodniony,
- stacja PIX,
- stacja transformatorowa,
- komora pomiarowa ścieków surowych i komora pomiarowa ścieków oczyszczonych,
- sieci międzyobiektywne – rurociągi ścieków surowych, rurociągi ścieków oczyszczonych, rurociągu osadu, rurociągi sprężonego powietrza, rurociągi PIX-u, rurociągi wodociągowe, rurociągi wody nadosadowej i inne, kanalizacja deszczowa,
- infrastruktura towarzysząca – drogi i place manewrowe wewnętrzne, ciągi komunikacyjne piesze, miejsca postojowe, przewody elektryczne i AKPiA, oświetlenie terenu, monitoring terenu, ogrodzenie terenu.

Oczyszczalnia ścieków w Pisarzowicach

Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z terenu gminy Kozy oraz terenu gminy Wilamowice z miejscowości (część miejscowości) Hecznarowice, Pisarzowice i Wilamowice.

Przepustowość oczyszczalni wynosi:

- $Q_{sr,d} = 2400 \text{ m}^3/\text{dobę}$
- $Q_{max,d} = 3400 \text{ m}^3/\text{dobę}$

Odbiornik ścieków oczyszczonych jest Potok Pisarzówka.

Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków oparta została o reaktor biologiczny typu SBR wykorzystujący metodę osadu czynnego, z biologicznym usuwaniem związków biogenych przy chemicznym wsparciu procesu usuwania fosforu flokulantem PIX.

Ścieki kanalizacji sanitarnej dopływają grawitacyjnie do komory kraty gęstej, a następnie do zbiornika czerpalnego pompowni ścieków surowych. Natomiast ścieki dowożone „zrzucone” są poprzez punkt zlewny wyposażony w osprzęt umożliwiający pomiar ilości ścieków dowożonych oraz ich pH.

Wydzielone ze ścieków odwodnione skratki, są magazynowane w pojemniku i wywożone są na wysypisko odpadów. Piasek wydzielony w separatorze jest gromadzony w pojemnikach i także wywożony na składowisko odpadów.

Oczyszczone mechanicznie ścieki przetłaczane są do reaktorów biologicznych typu SBR. Oczyszczone mechanicznie i biologicznie ścieki odpływają z reaktora biologicznego poprzez zbiornik wyrównujący regulujący wielkość przepływu. Nadmiar osadów z reaktorów jest odprowadzany do zbiorników stabilizacji osadów, gdzie następuje ich stabilizacja i zagęszczanie. Stabilizacja jest realizowana poprzez zabudowane mieszadła i strumienice. Woda nadosadowa jest odprowadzana specjalnym układem na początek układu technologicznego.

Działania inwestycyjne

W 2024 roku na terenie gminy Wilamowice realizowano następujące zadania:

- budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Solnej w Zasolu Bielańskim – 187 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 150 261,45 zł, finansowane ze środków własnych Gminy,
- budowa sieci kanalizacyjnej w rejonie ul. Stawowej w Wilamowicach – 75 m, wartość zadania wyniosła 47 207,14 zł, finansowane ze środków ZWiK w Wilamowicach.

W 2025 roku realizowano następujące zadania:

- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowościach: Wilamowice, Heczmarowice i Pisarzowice – przepompownia ścieków oraz 3 415 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 4 750 000,00 zł, w tym środki własne Gminy: 1 242 201,00 zł, środki z UE (dotacja PROW): 3 099 522,00 zł, środki WFOŚiGW w Katowicach (pożyczka): 260 277,00 zł, Budżet Państwa (dotacja): 148 000,00 zł,
- budowa sieci kanalizacyjnej w Zasolu Bielańskim w rejonie ul. Ptasznik – 111 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 68 611,84 zł, w tym środki własne Gminy: 65 000,00 zł, ZWiK w Wilamowicach: 3 611,84 zł,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Heczmarowicach w rejonie ul. Szkolnej – 141 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 102 990,63 zł, w tym środki własne Gminy: 7 600,00 zł, ZWiK w Wilamowicach: 95 390,63 zł,
- rozbudowa sieci kanalizacji w rejonie ul. Lekacz w Pisarzowicach – 131 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 109 193,88 zł, w tym środki własne Gminy: 98 818,38 zł, ZWiK w Wilamowicach: 10 375,50 zł,
- budowa kanalizacji sanitarnej w rejonie ul. Bocianie – 96 m kanalizacji, wartość zadania wyniosła 68 138,19 zł, w tym środki własne Gminy: 59 638,19 zł, ZWiK w Wilamowicach: 8 500,00 zł.

Ponadto w latach 2024-2025 realizowano następujące zadania w zakresie modernizacji oczyszczalni ścieków:

- modernizacja oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach (oczyszczalnia stanowiąca własność Gmin: Kozy i Wilamowice) – zadanie obejmowało: modernizację stacji dmuchaw, modernizację reaktorów SBR, uruchomienie nowej stacji odwadniania osadu, wdrożenie nowego systemu sterowania pracą oczyszczalni, wymianę agregatu prądotwórczego – wartość zadania wyniosła 6 382 470,00 zł, finansowane z dotacji (Polski Ład): 4 037 500,00 zł, oraz środków własnych Gminy Kozy i Gminy Wilamowice: 2 344 970,00 zł,
- modernizacja stacji FEKO na oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach – wartość zadania wyniosła 265 226,15 zł, w tym ze środków własnych Gminy Wilamowice: 99 778,07 zł, ze środków własnych Gminy Kozy: 165 448,08 zł,
- dostawa i montaż stacji transformatorowej na oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach – wartość zadania wyniosła 408 762,30 zł, w tym ze środków własnych Gminy Wilamowice: 158 033,91 zł, ze środków własnych gminy Kozy: 248 934,50 zł, ze środków ZWiK: 1 793,89 zł,
- montaż instalacji fotowoltaicznej na oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach – wartość zadania wyniosła 433 000,00 zł, w tym środki własne Gminy Wilamowice: 35 710,00 zł, środki z budżetu Państwa (dotacja: Polski Ład): 397 290,00 zł.

Na kolejne lata zaplanowano m.in. realizację następujących zadań:

- budowa oczyszczalni ścieków w Dankowicach,
- budowa kanalizacji sanitarnej wraz z budową przepompowni ścieków w miejscowościach: Heczmarowice, Wilamowice, Zasole Bielańskie (wykonanie projektu i roboty budowlane),
- budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Heczmarowice (ul. Odsole i przyległe) i Pisarzowice (Harszówki) (wykonanie projektu i roboty budowlane),
- modernizacja technologiczna systemu mechanicznego oczyszczania ścieków zakup kraty, budowa zbiornika uśredniającego oraz pompowni na oczyszczalni ścieków w Pisarzowicach,
- budowa wraz z przebudową kanalizacji sanitarnej w Starej Wsi w rejonie ul. Okrężnej,
- modernizacja przepompowni ścieków przy LKS w Heczmarowicach.

Aglomeracje

Na terenie gminy Wilamowice zostały wyznaczone w drodze uchwał trzy aglomeracje. Charakterystyka aglomeracji została przedstawiona w poniższej tabeli.

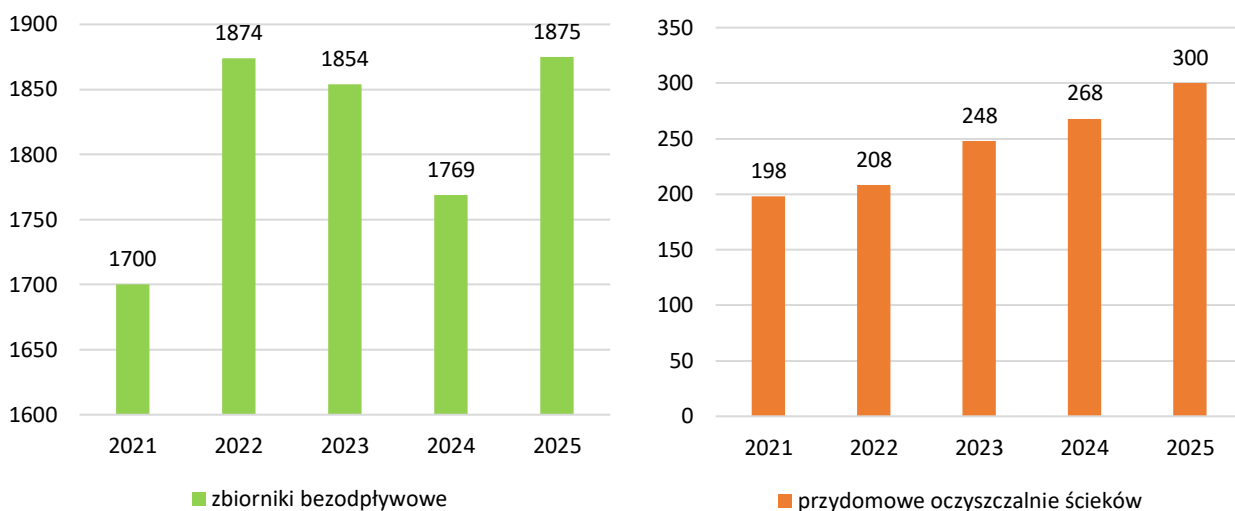
Tabela 24. Aglomeracje na terenie gminy Wilamowice

Akt prawny	Obszar aglomeracji	Lokalizacja oczyszczalni ścieków	Wielkość RLM aglomeracji
UCHWAŁA NR XXVI/183/20 RADY MIEJSKIEJ W WILAMOWICACH z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Dankowice	Obszar Aglomeracji obejmuje miejscowości w Gminie Wilamowice: Dankowice (część miejscowości) i Stara Wieś (część miejscowości)	Oczyszczalnia ścieków zlokalizowana jest w Dankowicach przy ul. Jagiellońskiej 19	2 036
UCHWAŁA NR XXVI/184/20 RADY MIEJSKIEJ W WILAMOWICACH z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Zasole Bielańskie	Obszar Aglomeracji obejmuje miejscowości w Gminie Wilamowice: Wilamowice (część miejscowości), Zasole Bielańskie (część miejscowości) i Stara Wieś (część miejscowości)	Oczyszczalnia ścieków komunalnych zlokalizowana jest w Zasolu Bielańskim, przy ulicy Wałowej 15	4 061
UCHWAŁA NR LI/365/23 RADY GMINY KOZY z dnia 28 marca 2023 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XX/174/20 Rady Gminy Kozy z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic Aglomeracji Pisarzowice	W skład Aglomeracji wchodzi miejscowości na terenie gminy Kozy oraz na terenie gminy Wilamowice: Pisarzowice, Heczarnowice	Oczyszczalnia ścieków w Pisarzowicach przy ul. Szkolnej 3	15 452

Źródło: opracowanie własne

Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie ścieków

Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2025 roku na terenie gminy znajdowało się 1875 zbiorników bezodpływowych i 300 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Rysunek 19. Liczba zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy Wilamowice w latach 2021-2025

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Wilamowice i BDL, GUS (dostęp: sierpień 2026 r.)

Właściciele nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe na nieczystości ciekłe zobowiązani są do opróżniania szamb z częstotliwością zapewniającą niedopuszczenie do przepełnienia i wylewania zawartości na powierzchnię terenu, nie rzadziej niż raz na kwartał. Przepustowość przydomowej oczyszczalni ścieków musi zostać dostosowana do ilości mieszkańców w sposób zabezpieczający uzyskanie stopnia ich oczyszczania, a osady w nich powstałe winny być usuwane zgodnie z instrukcją eksploatacji.

4.5.1.3. Kontrole

W 2024 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził jedną kontrolę w zakresie gospodarowania nieczystościami ciekłymi na terenie gminy. Podczas kontroli stwierdzono naruszenia, jednak nie nałożono kary finansowej.

W 2025 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził dwie kontrole w zakresie:

- ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi,
- ilości pobieranej wody oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi.

Podczas obu kontroli stwierdzono naruszenia, nie nałożono jednak kary finansowej.

Gmina Wilamowice w 2025 roku przeprowadziła 315 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej. Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono brak regularności wywozu nieczystości ciekłych.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
wysoki stopień zwodociągowania gminy 3 oczyszczalnie ścieków komunalnych	niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacji sanitarnej duża liczba zbiorników bezodpływowych stwierdzone naruszenia podczas przeprowadzanych kontroli
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
integracja z UE i wpływ środków pomocowych, regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska inwentaryzacja oraz kontrola szczelności i opróżniania zbiorników bezodpływowych	wysokie koszty inwestycyjne budowy/rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko oraz brak przeciwdziałania tym oddziaływaniom (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych)

Źródło: opracowanie własne

4.5.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym kierunkiem działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gminy Wilamowice jest dalszy rozwój infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej oraz zapewnienie mieszkańcom możliwości korzystania z uporządkowanego systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Rozbudowa sieci oraz przyłączanie kolejnych nieruchomości pozwoli na ograniczenie ryzyka przedostawania się nieoczyszczonych ścieków do środowiska, a także poprawę warunków sanitarnych mieszkańców.

W kolejnych latach planowana jest kontynuacja działań inwestycyjnych związanych z rozwojem i modernizacją infrastruktury wodno-ściekowej na terenie gminy. Planowane działania obejmują rozwój systemu kanalizacyjnego, poprawę funkcjonowania infrastruktury służącej oczyszczaniu ścieków oraz modernizację infrastruktury związanej z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę. Działania te powinny przyczynić się do dalszego uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej oraz poprawy bezpieczeństwa i jakości świadczonych usług.

W kolejnych latach działania będą obejmowały budowę i rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej, a także budowę przyłączy i podłączanie nieruchomości do istniejącej infrastruktury. W przypadku nieruchomości, dla których nie ma możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej, ważne jest zapewnienie prawidłowego funkcjonowania zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków.

Na terenie gminy funkcjonują również indywidualne sposoby gospodarowania ściekami. Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2025 roku w ewidencji znajdowało się 1 875 zbiorników bezodpływowych oraz 300 przydomowych oczyszczalni ścieków. Przy takiej liczbie nieruchomości istotne jest dalsze kontrolowanie sposobu gospodarowania nieczystościami ciekłymi i zapewnienie ich prawidłowego odbioru. W 2025 roku Gmina przeprowadziła 315 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej. W trakcie kontroli stwierdzono przypadki braku regularności wywozu nieczystości ciekłych. Dlatego ważne jest kontynuowanie kontroli oraz egzekwowanie prawidłowego postępowania ze ściekami, szczególnie na terenach, na których nie ma dostępu do sieci kanalizacyjnej.

Uzupełnieniem działań inwestycyjnych i kontrolnych jest edukacja mieszkańców w zakresie racjonalnego korzystania z wody oraz prawidłowego postępowania ze ściekami. Działania informacyjno-edukacyjne prowadzone są również wśród dzieci i młodzieży. Ich celem jest kształtowanie nawyków związanych z oszczędzaniem wody oraz zwrócenie uwagi na wpływ niewłaściwego gospodarowania ściekami na stan środowiska.

Dalsze działania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej powinny więc skupiać się na rozwoju i modernizacji sieci, zwiększaniu liczby nieruchomości podłączonych do infrastruktury zbiorczej, prawidłowym gospodarowaniu ściekami na terenach nieskanalizowanych oraz prowadzeniu kontroli i edukacji mieszkańców.

4.6 Zasoby geologiczne

W poprzednim Programie ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice nie zaplanowano zadań własnych w zakresie zasobów geologicznych.

4.6.1. Ocena stanu obecnego

4.6.1.1. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. 2026, poz. 69 z późn.zm.). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobywanie złóż kopalin jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złóż jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, a także do ochrony powierzchni ziemi. po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążyą na sprawcy.

W 2026 roku zostały opracowane mapy rozmieszczenia wszystkich surowców na terenie całej Polski pn.: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2025 r.”. W poniższej tabeli przedstawiono złoża udokumentowane na terenie gminy Wilamowice zgodnie z „Bilansem...”.

Tabela 25. Złóża naturalne na terenie gminy Wilamowice

Tablica 25. Złoże naturalne na terenie gminy Wilamowice

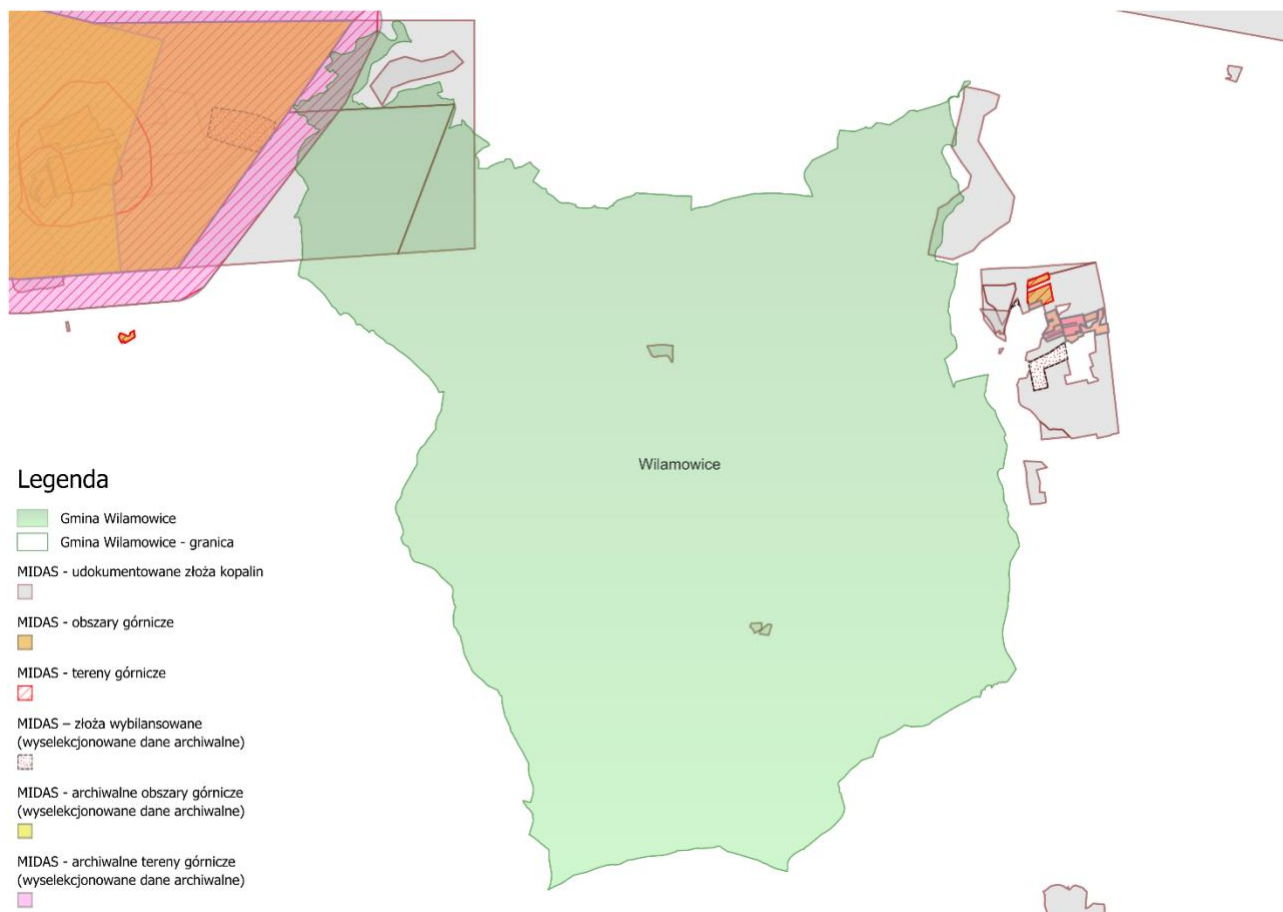
Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie
		geologiczne	przemysłowe	
SUROWCE ILASTE CERAMIKI BUDOWLANEJ [tys. m³]				
Wilamowice	Z	249	-	-
Pisarzowice I	Z	172	-	-
Pisarzowice-II poziom	R	69	-	-
WĘGLE KAMIENNE [tys. t]				
Silesia	E	482590	108064	678
Dankowice	R	54882	-	-
Dankowice 1	R	72054	-	-
METAN POKŁADÓW WĘGLA [mln m³]				
Silesia	E	872.89	382.85	10.01
Dankowice 1	R	306.65	-	-
PIASKI I ŻWIRY [tys.t]				
Bielany-Nowa Wieś pole A	R	10542	-	-

E – złoża eksploatowane

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C₁, a w przypadku ropy i gazu – w kat. A + B)

Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2025 r.

Rysunek 20. Lokalizacja złóż naturalnych na terenie gminy Wilamowice

Źródło: opracowanie własne

Starosta Bielski nie wydawał decyzji na eksploatację/poszukiwanie kopalin.

Jedna firma posiada decyzję rekultywacyjną Starosty Bielskiego, jednak nie prowadzi ona działalności.

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie zasobów naturalnych	-
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwości rozwoju gospodarczego wynikające z występowania surowców	możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań związanych z eksploatacją złóż, w szczególności przekształcenia powierzchni terenu, zmian stosunków wodnych oraz degradacji krajobrazu

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych

Ochrona zasobów geologicznych jest realizowana przede wszystkim poprzez racjonalne gospodarowanie udokumentowanymi złożami kopalin, ograniczanie ich nieuzasadnionego przekształcania oraz uwzględnianie ich występowania w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego. Zasady ochrony złóż, wykonywania prac i robót geologicznych oraz wydobywania kopalin regulują w szczególności przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze oraz ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska.

Istotnym elementem ochrony zasobów geologicznych na poziomie lokalnym jest uwzględnianie udokumentowanych złóż kopalin, obszarów i terenów górniczych w dokumentach planistycznych gminy. Pozwala to na ograniczanie konfliktów pomiędzy możliwością wykorzystania zasobów geologicznych a ochroną środowiska, ochroną gruntów, wód, krajobrazu oraz innymi sposobami zagospodarowania przestrzeni.

Na terenie gminy Wilamowice występuje 9 udokumentowanych złóż kopalin, obejmujących m.in. węgiel kamienny, metan pokładów węgla, surowce ilaste ceramiki budowlanej oraz piaski i żwiry. Złóża charakteryzują się różnym stanem zagospodarowania. Wśród nich znajduje się m.in. złożo węgla kamiennego „Silesia”, którego część znajduje się w granicach gminy. Status zagospodarowania złoża odnosi się do całego złoża i nie przesądza o prowadzeniu działalności wydobywczej w jego części położonej na terenie gminy. Na terenie gminy, nie obowiązują obecnie decyzje uprawniające przedsiębiorców do prowadzenia działalności w zakresie poszukiwania lub eksploatacji kopalin.

W związku z występowaniem na terenie gminy Wilamowice udokumentowanych złóż kopalin działania w zakresie ochrony zasobów geologicznych powinny koncentrować się na ich rozpoznawaniu i racjonalnym gospodarowaniu, zapewnieniu ochrony złóż poprzez uwzględnianie ich występowania w dokumentach planistycznych oraz monitorowaniu ewentualnych zmian w zakresie ich zagospodarowania. Istotnym elementem tych działań jest również właściwe zagospodarowanie i, w razie potrzeby, rekultywacja terenów przekształconych w wyniku działalności wydobywczej.

Realizacja celów w zakresie ochrony zasobów geologicznych wymaga współdziałania jednostek administracji publicznej, państwowej służby geologicznej, organów nadzoru górniczego oraz podmiotów prowadzących działalność wydobywczą.

4.7 Gleby

W poprzednim Programie ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice nie zaplanowano zadań własnych w zakresie gleb.

4.7.1. Opis stanu obecnego

Gleby w gminie Wilamowice cechują się dobrą jakością i dużą żyznością. O rolniczej przydatności gleb decyduje dominacja kompleksu pszennego, który zajmuje 50% powierzchni gminy, zaś 19% zajmuje kompleks zbożowo-pastewny. Występujące w gminie gleby zaliczane są do klas bonitacyjnych IIIa i IIIb, oraz IVa i IVb. Najlepsze gleby znajdują się w północnej części gminy, użytkowane są jako grunty orne. Gleby położone w dolinach rzek charakteryzują gorsze warunki dla rolnictwa – przeznaczono je głównie na użytki zielone. Obszar gminy Wilamowice pokryty jest głównie utworami czwartorzędowymi, na których wykształciły się:

- gleby bielcowe i pseudobielcowe,
- gleby brunatne wylugowane,
- gleby brunatne deluwialne (namyte),
- mady brunatne,
- mady glejowe.

Gleby pseudobielcowe rozwinęły się na spłaszczeniach wierzchowinowych i stokach o małym nachyleniu (6°) z lessowatych utworów pyłowych. Największą powierzchnię zajmują w Wilamowicach, Pisarzowicach i Starej Wsi, mniejszy udział mają zaś w Hecznarowicach i Zasolu Bielańskim. Stanowią dominujący typ gleby w gminie (ok. 78% gruntów ornych).

Gleby brunatne rozwinęły się na podłożu utworów pyłowych w środowisku lasów mieszanych i liściastych. Występują płatami lub wąskimi pasami w Dankowicach i Zasolu Bielańskim. W okolicach Wilamowic są płytkie, często zalesione. W skali całej gminy stanowią 11% gruntów ornych.

Mady powstały w wyniku akumulacji materiału nanoszonego przez rzeki w obrębie teras zalewowych. W dolinie Wisły i dolnym odcinku doliny Dankówki występują mady terenów równinnych. W ich skład wchodzi gliny lekkie i pyły oraz piaski i żwiry. Dolinę Soły, Pisarzówki i górną część doliny Dankówki wyścielają mady terenów podgórskich, nieco lżejsze od nizinnych, czasem szkieletowe z otoczkami skał fliszowych. Wartość użytkowa mad jest zróżnicowana. Na terenach podmokłych, szczególnie w Kotlinie Oświęcimskiej w sąsiedztwie koryt Wisły, Soły i Dankówki oraz w lokalnych zagłębieniach terenowych występują enklawy gleb hydrogenicznych i semihydrogenicznych, w których zachodzą procesy glejowe.⁴

4.7.1.1. Struktura użytkowania gruntów

Struktura użytkowania gruntów na terenie gminy Wilamowice jest w znacznym stopniu związana z funkcją rolniczą obszaru. Grunty rolne zajmują łącznie 4 091 ha, z czego 3 233 ha przypada na obszar wiejski gminy, natomiast 858 ha znajduje się na terenie miasta. Grunty rolne stanowią tym samym istotny element struktury przestrzennej gminy oraz podstawowy zasób związany z produkcją rolną.

W strukturze gruntów rolnych występują gleby o zróżnicowanej wartości użytkowej, reprezentowane przez poszczególne klasy bonitacyjne. W granicach gminy istotny udział mają grunty klasy RIVa, zaliczane do gleb średniej jakości. Ich występowanie ma znaczenie z punktu widzenia rolniczego wykorzystania przestrzeni oraz kształtowania lokalnych warunków środowiskowych.

Z punktu widzenia ochrony środowiska istotne jest zachowanie właściwego użytkowania gruntów rolnych oraz ograniczanie procesów mogących prowadzić do pogorszenia ich właściwości fizycznych i chemicznych. Szczególne znaczenie ma przeciwdziałanie degradacji i erozji gleb, ograniczanie ich zanieczyszczenia oraz zachowanie ich zdolności produkcyjnych. Istotnym zagadnieniem pozostaje również ograniczanie presji związanej z przekształcaniem gruntów rolnych na cele nierolnicze, zwłaszcza na obszarach o wyższej wartości bonitacyjnej.

Stan i struktura użytkowania gruntów rolnych powinny być zatem uwzględniane w działaniach związanych z ochroną zasobów glebowych, w szczególności poprzez racjonalne gospodarowanie przestrzenią, ograniczanie degradacji gleb oraz promowanie praktyk rolniczych sprzyjających zachowaniu ich właściwości i żyzności.

Zgodnie ze sprawozdaniami z realizacji przepisów ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych w zakresie wyłączenia gruntów z produkcji rolniczej, rekultywacji i zagospodarowania gruntów oraz zasobów i eksploatacji torfów (sprawozdania RRW-11) z produkcji rolniczej w 2025 wyłączono 1,49 ha gruntów.

⁴ Program ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

4.7.1.2. Rolnictwo

W 2020 roku przeprowadzony na terenie kraju został Powszechny Spis Rolny 2020, w którym to pytano rolników o powierzchnię gruntów i liczbę zwierząt gospodarskich, uprawy rolne i ogrodnicze. Ponadto zbierano dane o liczbie ciągników, maszyn rolniczych i budynków gospodarskich, ale tylko tych związanych z prowadzoną produkcją rolniczą. Dane udostępnione w ramach publikacji wyników PSR 2020 dla Gminy Wilamowice:

- średnia powierzchnia użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 8,0 ha,
- udział powierzchni zasiewów w powierzchni użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 85,8%,
- obsada bydła na 100 ha użytków rolnych według gmin w 2020 r. – 7 szt.,
- udział gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki rolnicze w ogółem gospodarstw rolnych według gmin w 2020 r. – 65,7%,
- nakłady pracy w gospodarstwach rolnych ogółem poniesione na produkcję rolniczą według gmin w 2020 r. – 492 AWU.

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników z terenu gminy Wilamowice i sąsiednich gmin należących do powiatu bielskiego. Porady dotyczą głównie wypełniania wniosków obszarowych oraz wniosków o dofinansowania unijne. Część z tych usług realizowana jest bezpłatnie, natomiast wnioski o dofinansowanie pochodzące ze środków unijnych są płatne.

Obszar gminy obejmuje swoim zasięgiem działania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów kwarantannowych i nie kwarantannowych.

Tabela 26. Działania prowadzone przez WIORiN na terenie gminy Wilamowice w latach 2024-2025

Rodzaj kontroli	2024	2025
Ilość kontroli materiału siewnego	-	-
Ilość i rodzaj wykrytych gatunków kwarantannowych	0	0
Ilość obserwacji fitosanitarnych roślin pod kątem występowania organizmów niekwarantannowych	0	0
Ilość kontroli sprzedawców środków ochrony roślin	4	5
Ilość kontroli stosowania środków ochrony roślin	31	20 (2 niezgodności)
Ilość kontroli pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych	1	3 (1 niezgodność)

Źródło: pismo WIORiN, znak: OBB.1331.4.2026

4.7.1.3. Badania gleb

Badania gleb wykonywane są ogólnie w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych w Polsce”, który stanowi podsystem Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem badań jest obserwacja zmian szerokiego zakresu cech gleb użytkowanych rolniczo, szczególnie właściwości chemicznych, zachodzących w określonym przedziale czasu pod wpływem rolniczej i pozarolniczej działalności człowieka.

Na terenie gminy Wilamowice nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego w ramach „Monitoringu chemizmu gleb ornych w Polsce”.

Od 2015 roku działa program „Grunt to wiedza”, jest to ogólnopolski, bezpłatny program badań pH gleb oraz zasobności w składniki odżywcze, w tym na kwasowość oraz zawartość fosforu, potasu i magnezu. Rolnicy mają możliwość także zlecenia wykonania badań gleb na własny koszt w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwicach. Najczęściej takie badania wykonywane są w celu ustalania dawek nawożenia. W latach 2024-2025 Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach przebadła 5 gospodarstw z terenu gminy Wilamowice.

Odczyn gleb ma bezpośredni wpływ na wzrost, rozwój i plonowanie roślin. Warunkiem prawidłowego rozwoju roślin jest zapewnienie optymalnego lub tolerowanego przez nie zakresu odczynu. Optymalny zakres odczynu dla większości roślin mieści się w przedziale pH od 5,5 do 6,5, a dla roślin wrażliwych na zakwaszenie w zakresie pH 6,5-7,0 (czyli od kwaśnego przez lekko kwaśny do obojętnego).

W poniższej tabeli przedstawiono wyniki pH dla próbek pobranych z terenu gminy Wilamowice.

Tabela 27. Wyniki pH próbek glebowych pobranych z terenu gminy Wilamowice w latach 2024-2025

Rodzaj użytku	Powierzchnia przebadana (ha)	Ilość próbek	Odczyn pH				
			bardzo kwaśny	kwaśny	lekko kwaśny	obojętny	zasadowy
grunty orne	30,30	32	0	7	22	3	0
		100%	0%	22%	69%	9%	0%
użytki zielone	0,00	0	0	0	0	0	0
		100%	0%	0%	100%	0%	0%
użytki rolne	30,00	32	0	7	22	3	0
		100%	0%	22%	69%	9%	0%

Źródło: informacja przekazana przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach

Zabiegiem niezbędnym do zrównoważenia zakwaszenia gleb wywołanego stosowaniem nawozów jest wapnowanie. Wapnowanie ma wszechstronny i korzystny wpływ na właściwości fizyczno-chemiczne i biologiczne gleby. Wpływa na tworzenie żyzności gleby, czynnika umożliwiającego uzyskiwanie wysokich plonów i efektywnego nawożenia NPK. Aby wapnowanie spełniało pożądany efekt, musi być zastosowane w dawkach gwarantujących uzyskanie optymalnego odczynu dla uprawianych w zmianowaniu gatunków roślin.

Fosfor jest niezbędnym pierwiastkiem dla rozwoju roślin. Jego optymalna zawartość w glebie wpływa dodatnio na pobieranie przez rośliny innych składników pokarmowych, głównie azotu.

Tabela 28. Zawartość fosforu w próbkach gleb pobranych z gospodarstw z terenu gminy Wilamowice w latach 2024-2025

Rodzaj użytku	Ilość próbek	Zawartość fosforu				
		bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
grunty orne	32	14	13	2	1	2
	100%	44%	41%	6%	3%	6%
użytki zielone	0	0	0	0	0	0
	100%	0%	0%	100%	0%	0%
użytki rolne	32	14	13	2	1	2
	100%	44%	41%	6%	3%	6%

Źródło: informacja przekazana przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach

Potas w roślinie jest regulatorem wielu procesów. Składnik ten ma wpływ na właściwą gospodarkę wodną i węglowodanową, na fotosyntezę, oddychanie, gospodarkę azotem, żelazem i manganem oraz aktywuje układy enzymatyczne. Nawożenie gleb potasem winno uwzględniać wymagania pokarmowe roślin, gdyż właściwe zaopatrzenie roślin w potas zwiększa ich reakcję na nawożenie azotem.

Tabela 29. Zawartość potasu w próbkach gleb pobranych z gospodarstw z terenu gminy Wilamowice w latach 2024-2025

Rodzaj użytku	Ilość próbek	Zawartość potasu				
		bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
grunty orne	32	1	7	22	1	1
	100%	3%	22%	69%	3%	3%
użytki zielone	0	0	0	0	0	0
	100%	0%	0%	0%	0%	0%
użytki rolne	32	1	7	22	1	1
	100%	3%	22%	69%	3%	3%

Źródło: informacja przekazana przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach

Magnez jest ważnym pierwiastkiem dla procesów życiowych rośliny. Jego istotna funkcja wynika głównie z tego, że jest składnikiem chlorofilu. Niedobór magnezu podczas wzrostu roślin powoduje spadek jakości i obniżenie plonów.

Tabela 30. Zawartość magnezu w próbkach gleb pobranych z gospodarstw z terenu gminy Wilamowice w latach 2024-2025

Rodzaj użytku	Ilość próbek	Zawartość magnezu				
		bardzo niska	niska	średnia	wysoka	bardzo wysoka
grunty orne	32	0	7	6	9	10
	100%	0%	22%	19%	28%	31%
użytki zielone	0	0	0	0	0	0
	100%	0%	0%	100%	0%	0%
użytki rolne	32	0	7	6	9	10
	100%	0%	22%	19%	28%	31%

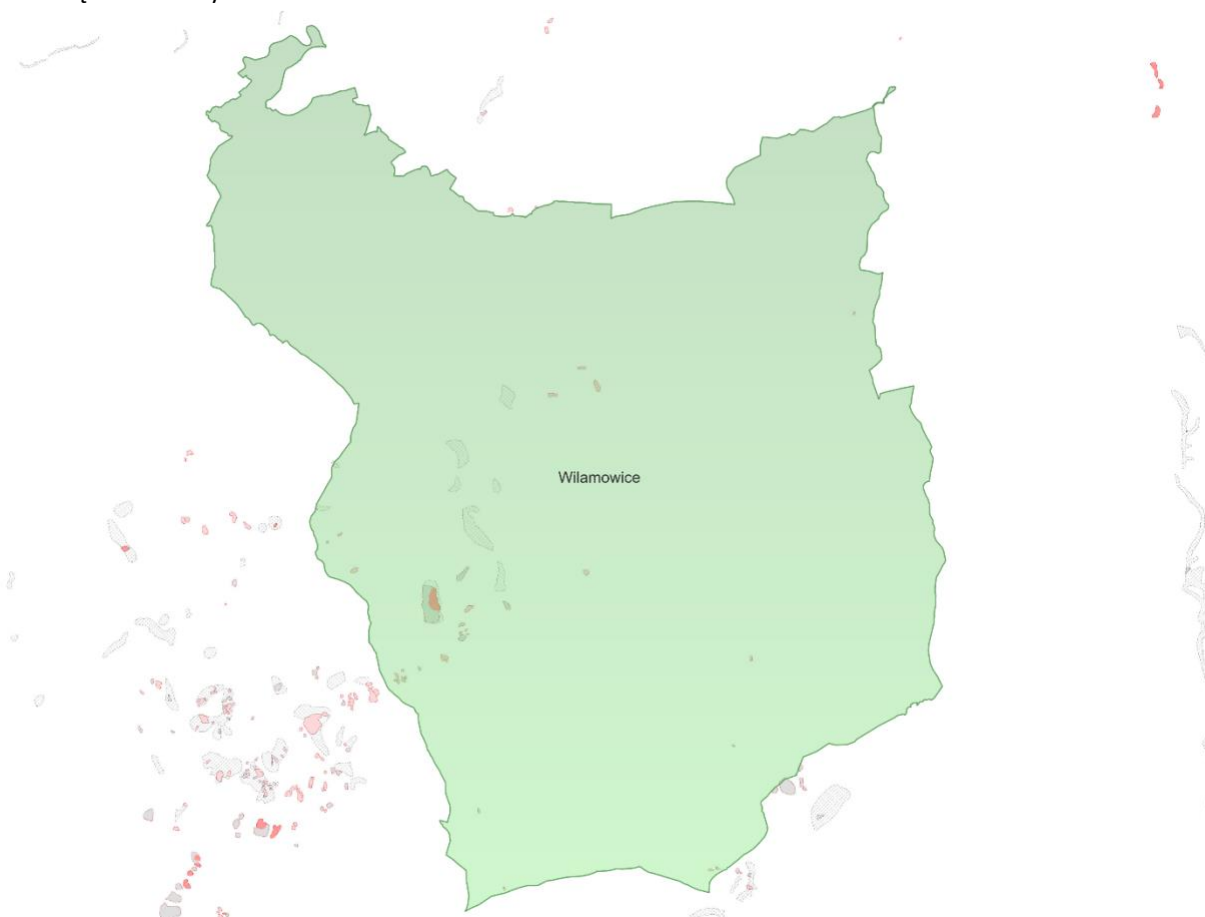
Źródło: informacja przekazana przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Gliwicach

4.7.1.4. Osuwiska

W Państwowym Instytucie Geologicznym od 2006 roku realizowany jest projekt System Ostry Przeciwsuwiskowej (SOPO). Celem projektu jest rozpoznanie i udokumentowanie wszystkich osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Wyniki Projektu są przedstawiane na mapach topograficznych w skali 1:10000 i są pomocne w ocenie ryzyka osuwiskowego, czyli w ograniczeniu szkód i zniszczeń wywołanych rozwojem osuwisk poprzez zaniechanie budownictwa drogowego i mieszkaniowego w obrębie aktywnych i okresowo aktywnych osuwisk. Dla terenów osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych wymagane jest opracowanie szczegółowych dokumentów geologiczno-inżynierskich.

Stosownie do obowiązku wynikającego z art. 110a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 z późn.zm.), Starosta Powiatu Bielskiego prowadzi obserwacje terenów zagrożonych ruchami masowymi oraz terenów, na których występują te ruchy, a także rejestr zawierający informacje o tych terenach na podstawie bazy Systemu Ostry Przeciwsuwiskowej (SOPO) – Rejestr terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenów, na których występują te ruchy. Dla żadnego z osuwisk na terenie gminy Wilamowice Starosta Bielski nie prowadzi monitoringu.

Zgodnie z danymi ww. Bazy SOPO na terenie gminy Wilamowice zidentyfikowano 36 osuwisk oraz 9 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Rysunek 21. Lokalizacja osuwisk oraz terenów zagrożonych ruchami masowymi na terenie gminy Wilamowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie SOPO

4.7.1.5. Rekultywacje

Zgodnie ze sprawozdaniami RRW-11 w 2025 roku powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji wynosiła 8,76 ha. W 2025 roku nie przeprowadzono rekultywacji gruntów na terenie gminy Wilamowice.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
brak znaczących patogenów i szkodników	występowanie osuwisk i terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych

SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR ograniczenie użycia chemicznych środków ochrony roślin oraz nawozów sztucznych możliwość wykonania badania gleby w Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwicach	możliwe zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów ryzyko pojawienia się szkodników lub patogenów pozostałości środków ochrony roślin w płodach rolnych

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb

W celu racjonalnego, zarówno ekonomicznego, jak i ekologicznego, wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczenia użytkowania gleb wysokiej jakości w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania form zagospodarowania do ich naturalnego potencjału oraz rozwoju rolnictwa ekologicznego lub zmiany kierunków upraw na glebach zanieczyszczonych.

Istotnym działaniem w zakresie zwiększania świadomości ekologicznej i rolniczej jest organizacja spotkań informacyjnych, konferencji, szkoleń oraz akcji edukacyjnych, w tym zajęć praktycznych skierowanych do rolników, osób zainteresowanych produkcją rolną, a także właścicieli gospodarstw predysponujących do prowadzenia działalności ekologicznej i agroturystycznej. Działania te realizowane są przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i finansowane są ze środków własnych tych instytucji.

Na terenie gminy okresowo prowadzone są kontrole dotyczące stanu zanieczyszczenia środkami ochrony roślin gleb. W ramach działalności kontrolnej Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ oraz WIO RiN.

Zgodnie z danymi Bazy SOPO na terenie gminy występują zarówno osuwiska, jak i tereny zagrożone ryzykiem osuwania się mas ziemnych. W przypadku zaistnienia takiej potrzeby będą realizowane projekty inwestycyjne związane z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk oraz usuwaniem szkód w infrastrukturze. W ramach zadań własnych gminy zaplanowano uwzględnianie osuwisk oraz obszarów zagrożonych ryzykiem osuwania się mas ziemnych w miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

4.8 Gospodarowanie odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów.

Tabela 31. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028”			
Racjonalna gospodarka odpadami			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami	Gmina corocznie prowadzi kontrole mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami. W 2025 roku przeprowadzono 28 kontroli w zakresie posiadania kompostownika przydomowego.	28 kontroli
2.	Sukcesywne zapobieganie i usuwanie dzikich wysypisk odpadów	W latach 2024-2025 na terenie gminy Wilamowice nie zidentyfikowano tzw. dzikich wysypisk odpadów. Usuwano natomiast odpady porzucone w pasach drogowych dróg gminnych oraz przydrożnych rowach. Ilość usuniętych odpadów wynosiła: 52,82 m³ w 2024 roku, 160,58 m³ w 2025 roku.	w latach 2024-2025 usunięto 213,4 m ³ odpadów porzuconych w pasach drogowych/rowach
3.	Przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest i opracowanie programu usuwania wyrobów zawierających azbest	Gmina Wilamowice posiada Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest, który został opracowany w 2010 roku. Gmina finansuje ze środków własnych realizację zadania pn. „Usuwanie odpadów zawierających azbest”. Zadanie obejmuje odbiór, transport oraz przekazanie do unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest pochodzących z budynków zlokalizowanych na terenie gminy Wilamowice, z wyłączeniem budynków, w których prowadzona jest działalność gospodarcza.	w latach 2023-2025 z terenu gminy usunięto łącznie 167,4600 Mg wyrobów zawierających azbest poziom usunięcia wyrobów azbestowych wynosi ok. 64,87%
4.	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	W ramach PUA od 2005 roku odebrano i unieszkodliwiono łącznie 1 764,1570 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym w latach 2023-2025: 67,9900 Mg w 2023 roku, 57,2600 Mg w 2024 roku, 42,2100 Mg w 2025 roku. Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy zinventaryzowano 1 755,1540 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym 1 684,5840 Mg na terenach należących do osób fizycznych i 70,5700 Mg na terenach administrowanych lub należących do osób prawnych. Do unieszkodliwienia pozostało 616,6530 Mg wyrobów zawierających azbest. Z terenu gminy usunięto około 64,87% wyrobów zawierających azbest.	
5.	Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów	Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych, obejmująca m.in. bioodpady. Masa niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych odebranych z terenu gminy wyniosła 1 960,7100 Mg i była niższa niż w 2024 roku, kiedy odebrano 2 115,4000 Mg tego rodzaju odpadów. Odnotowano spadek masy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych o około 7,31%.	spadek masy odpadów niesegregowanych 2025 roku o około 7,31%
6.	Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne	Gmina prowadziła działania informacyjne i edukacyjne dotyczące prawidłowej segregacji odpadów komunalnych, kompostowania bioodpadów oraz obowiązków właścicieli nieruchomości wynikających z systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Informacje przekazywano mieszkańcom m.in. podczas prowadzonych kontroli, interwencji oraz za pośrednictwem strony internetowej gminy i materiałów informacyjnych.	bieżąca realizacja

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 32. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020 r.	Stan aktualny
1.	Ilość kontroli mieszkańców	kilkadziesiąt rocznie	28
2.	Ilość rocznie usuwanych odpadów z terenów publicznych	86,56 m ³	160,58 m ³
3.	Czy zostało opracowane i przyjęte uchwałą PUA	tak	tak w 2010 r.
4.	Ilość azbestu usuniętego i do usunięcia zgodnie z Bazą Azbestową stan na koniec 2020 roku % usuniętego azbestu	1 499 Mg 758,74 Mg 66,41 Mg	1138,5020 Mg (unieszkodliwiono) 616,6530 Mg (pozostało do usunięcia) 64,87%*
5.	Procent mieszkańców objętych zbiórkami odpadów	99%	93,67%**
6.	Ilość akcji edukacyjnych	2-3	3-4

* zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej, stan na sierpień 2026 r.

** na podstawie danych zawartych w Raporcie o stanie Gminy Wilamowice za 2025 rok

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice oraz Bazy Azbestowej

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Wilamowice źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należą do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców,
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny powstających odpadów komunalnych w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wybory rodzaju opakowania. Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z Urzędu Gminy Wilamowice zamieszczone w rocznych sprawozdaniach z gospodarowania odpadami za lata 2024-2025 oraz danych GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028 (uchwała nr VII/6/8/2024 z dnia 21 października 2024 roku Sejmiku Województwa Śląskiego). Celem Planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z Krajowym Planem Gospodarki Odpadami 2028 oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Główne cele KPGO w zakresie odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji to:

- wdrożenie ZPO (zapobiegania powstawania odpadów) oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów,
- wspieranie działań związanych z ponownym użyciem produktów, m.in. przez budowę sieci napraw i ponownego użycia (np. w ramach PSZOK) oraz promowania i wspierania budowy sieci napraw i ponownego użycia,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie ZPO i postępowania z odpadami,
- osiągnięcie następujących poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych:
 - 55% dla roku 2025,
 - 60% dla roku 2030,
 - 65% dla roku 2035,
- minimalizacja ilości składowanych odpadów:

- do 30% w roku 2025,
- do 20% w roku 2030,
- do 10% w roku 2035,
- zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania bioodpadów „u źródła” przez mieszkańców,
- zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia,
- zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie selektywnego zbierania odpadów,
- zmniejszenie udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych odpadów,
- zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu,
- utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.,
- ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk,
- zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 roku o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw („ustawa nowelizująca”), wprowadzono szereg zmian dotyczących udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmienia system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja likwiduje tę regionalizację.

Nadal jednak będą pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi, odebranymi od właścicieli nieruchomości, odpady takie mogą być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych, ujętych na listach prowadzonych przez Marszałków Województw.

W ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2025, poz. 733 z późn.zm.), ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska oraz ustawie o odpadach (Dz.U. 2023, poz. 1587 z późn.zm.) zawarto rozwiązania, które mają na celu ograniczenie wzrostu kosztów gospodarowania odpadami.

W ramach ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

- ustalono maksymalną wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obliczanej na podstawie metody „od ilości zużytej wody” w wysokości 7,8% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za gospodarstwo domowe,
- podwyższona została maksymalna stawka opłaty za odpady komunalne dla nieruchomości niezamieszkałych – 1,3% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik lub worek o pojemności 120 l, co umożliwi efektywne rozłożenie kosztów systemu pomiędzy nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe,
- władze samorządowe mogą zdecydować o rzadszym odbiorze bioodpadów i niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich,
- umożliwiono gminom weryfikowanie informacji z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji będących w posiadaniu gminy (np. w celu potwierdzenia liczby osób zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym),
- właściciele nieruchomości rekreacyjno-leśnikowych mogą rozliczać się z opłaty za odpady komunalne, jak właściciele nieruchomości niezamieszkałych, czyli od pojemnika,
- Minister właściwy do spraw klimatu może zezwolić w drodze decyzji na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta, na odstępstwa dla poszczególnych gmin, jeżeli chodzi o sposób selektywnego zbierania odpadów komunalnych (możliwość zbierania w jednym pojemniku: tworzyw sztucznych + metali + szkła),
- mieszkańcy budynków wielolokalowych mogą być indywidualnie rozliczani z obowiązku selektywnego zbierania odpadów (gmina w porozumieniu z właścicielem nieruchomości będzie mogła wdrożyć systemy, które pozwolą na rozliczenie poszczególnych mieszkańców, np. bloku z obowiązku selektywnego zbierania odpadów – możliwe będzie odejście od tzw. odpowiedzialności zbiorowej za nieselektywne zbieranie),
- umożliwiono gminom dopłacanie ze środków własnych do systemu gospodarowania odpadami. Gminy mogą skorzystać z tego rozwiązania w szczególności, w sytuacjach nadzwyczajnych, np. w przypadku znacznego

wzrostu cen za gospodarowanie odpadów (brak możliwości pokrycia wszystkich kosztów z pobranych od mieszkańców opłat, konieczność znacznego podwyższenia pobieranych opłat).

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy

Głównymi celami w zakresie gospodarki odpadami jest doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Zgodnie z uchwałą nr XXIII/124/25 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 26 listopada 2025 r. w sprawie wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ustalenia stawki opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi dla właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy oraz zwolnienia w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym, obowiązujące stawki kształtują się następująco:

- 42,50 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, jeżeli odpady komunalne zbierane i odbierane są w sposób selektywny,
- 85,00 zł miesięcznie od każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość, jeżeli właściciel nieruchomości nie wypełnia obowiązku zbierania odpadów komunalnych w sposób selektywny.

Z części opłaty zwolnieni są mieszkańcy nieruchomości jednorodzinnych kompostujący bioodpady w kompostowniku przydomowym. Wysokość zwolnienia wynosi 3,00 zł miesięcznie za każdego mieszkańca zamieszkującego daną nieruchomość od stawki obowiązującej opłaty za gospodarowanie odpadami.

Na terenie gminy Wilamowice nie ma możliwości przetwarzania odpadów komunalnych.

Usługę związaną z odbiorem i zagospodarowaniem odpadów od właścicieli nieruchomości zamieszkałych w 2025 roku realizowała firma Sanit-Trans Sp. z o.o. z siedzibą Międzyrzecze Górne 383, 43-392 Międzyrzecze Górne.

Usługi odbioru i zagospodarowanie odpadów komunalnych dla właścicieli nieruchomości niezamieszkałych realizowali przedsiębiorcy wpisani do Rejestru Działalności Regulowanej prowadzonego przez Burmistrza Wilamowic.

Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK)

Na terenie gminy Wilamowice funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, który znajduje się przy ul. Więźniów Oświęcimia 54.

W PSZOK przyjmowane są następujące odpady:

- papier,
- metale, tworzywa sztuczne, odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- bioodpady – odpady spożywcze i kuchenne z gospodarstw domowych, za wyjątkiem zwolnionych w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym,
- bioodpady – pozostałe bioodpady, w tym skoszona świeża trawa, liście, ścięte kwiaty, części drobnych gałęzi, których wielkość nie będzie przekraczać 40 cm itp. – pochodzące z nieruchomości, na której zlokalizowany jest budynek mieszkalny, dla której została złożona deklaracja, za wyjątkiem zwolnionych w części z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi właścicieli nieruchomości zabudowanych budynkami mieszkalnymi jednorodzinnymi kompostujących bioodpady stanowiące odpady komunalne w kompostowniku przydomowym,
- odpady niebezpieczne,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałych w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,
- zużyte opony w ilości do 8 szt. od właściciela nieruchomości w danym roku kalendarzowym,

- odpady budowlane i rozbiórkowe (pochodzące z drobnych prac wykonanych we własnym zakresie nie wymagających pozwolenia na budowę czy rozbiórkę, ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót) – w ilości do 2 m³ od właściciela nieruchomości w danym roku kalendarzowym,
- odpady tekstyliów i odzieży, popiół.

Transport odpadów do PSZOK mieszkańcy zapewniają we własnym zakresie i na własny koszt.

4.8.1.2. Ilości zebranych odpadów

Gmina Wilamowice w 2024 roku uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 54,49%,
- ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 22,20%,
- składowania odpadów komunalnych – 22,75%.

Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Wilamowice w 2024 roku osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy.

W 2025 roku Gmina Wilamowice uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 71,40%,
- ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 17,78%,
- składowania odpadów komunalnych – 11,77%.

Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Wilamowice w 2025 roku również osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy.

W 2024 roku łączna masa odpadów komunalnych odebranych i zebranych z terenu gminy wyniosła 5 798,4850 Mg. W ramach tej masy odpady budowlane i rozbiórkowe stanowiły 765,6800 Mg.

W 2024 roku z terenu gminy odebrano 2 115,4000 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych. Masa bioodpadów stanowiących odpady komunalne wyniosła 988,3600 Mg.

W 2025 roku z terenu gminy odebrano i zebrano łącznie 5 896,8600 Mg odpadów komunalnych. W strumieniu odebranych i zebranych odpadów znajdowały się m.in. bioodpady kuchenne i zielone, odpady budowlane i rozbiórkowe oraz odpady opakowaniowe.

Masa bioodpadów kuchennych stanowiących odpady komunalne, posegregowanych i poddanych recyklingowi u źródła, wyniosła 1 074,5449 Mg, natomiast masa bioodpadów zielonych poddanych recyklingowi u źródła wyniosła 3 144,9600 Mg. Masa odpadów budowlanych i rozbiórkowych wyniosła 617,4280 Mg. W przypadku odpadów opakowaniowych, będących opakowaniami komunalnymi, odebranych z jednostek handlu detalicznego i hurtowego oraz innych punktów zbierających opakowania i odpady opakowaniowe objętych systemem kaucyjnym, masa odpadów przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi wyniosła 0,0002 Mg.

W 2025 roku z terenu gminy odebrano również 1 960,7100 Mg niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych. Masa bioodpadów stanowiących odpady komunalne wyniosła 1 028,0600 Mg.

W 2025 roku, w porównaniu z 2024 rokiem, odnotowano:

- wzrost łącznej masy odebranych i zebranych odpadów komunalnych o około 1,70%,
- spadek masy odpadów budowlanych i rozbiórkowych o około 19,36%,
- spadek masy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych o około 7,31%,
- wzrost masy bioodpadów stanowiących odpady komunalne o około 4,02%.

Nielegalne składowanie o porzucanie odpadów

W latach 2024-2025 na terenie gminy Wilamowice nie zidentyfikowano tzw. dzikich wysypisk odpadów. Usuwano natomiast odpady porzucone w pasach drogowych dróg gminnych oraz przydrożnych rowach. Ilość usuniętych odpadów wynosiła:

- 52,82 m³ w 2024 roku,
- 160,58 m³ w 2025 roku.

4.8.1.3. Kontrole

W latach 2024-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 4 kontrole w zakresie gospodarki odpadami. W jednym przypadku stwierdzono naruszenia, jednak nie nałożono kary finansowej.

Do zadań wykonawcy świadczącego usługę odbioru odpadów komunalnych należy kontrola obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych. Na bieżąco prowadzono interwencje mające na celu wyjaśnienie nieprawidłowości w segregacji odpadów oraz udzielano upomnień dotyczących właściwej segregacji.

Prowadzono również czynności kontrolne w zakresie posiadania kompostownika przydomowego oraz kompostowania bioodpadów zgodnie ze złożoną deklaracją o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi:

- w 2024 roku – 21 kontroli skutecznych, w 22 przypadkach kontroli nie przeprowadzono z uwagi na nieobecność właścicieli nieruchomości,
- w 2025 roku – 28 kontroli skutecznych, w 2 przypadkach kontroli nie przeprowadzono z uwagi na nieobecność właścicieli nieruchomości.

4.8.1.4. Działania informacyjno-edukacyjne

Gmina Wilamowice co roku prowadzi działania informacyjno-edukacyjne z zakresu gospodarki odpadami.

W latach 2024-2025 Gmina prowadziła działania informacyjne i edukacyjne dotyczące prawidłowej segregacji odpadów komunalnych, kompostowania bioodpadów oraz obowiązków właścicieli nieruchomości wynikających z systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Informacje przekazywano mieszkańcom m.in. podczas prowadzonych kontroli, interwencji oraz za pośrednictwem strony internetowej gminy i materiałów informacyjnych.

4.8.1.5. Azbest

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację burmistrzowi. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Gmina Wilamowice posiada Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest, który został opracowany w 2010 roku.

Gmina finansuje ze środków własnych realizację zadania pn.: „Usuwanie odpadów zawierających azbest”. Zadanie obejmuje odbiór, transport oraz przekazanie do unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest pochodzących z budynków zlokalizowanych na terenie gminy Wilamowice, z wyłączeniem budynków, w których prowadzona jest działalność gospodarcza.

W ramach PUA od 2005 roku odebrano i unieszkodliwiono łącznie 1 764,1570 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym w latach 2023-2025:

- 67,9900 Mg w 2023 roku,
- 57,2600 Mg w 2024 roku,
- 42,2100 Mg w 2025 roku.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy zinwentaryzowano 1 755,1540 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym 1 684,5840 Mg na terenach należących do osób fizycznych i 70,5700 Mg na terenach administrowanych lub należących do osób prawnych. Do unieszkodliwienia pozostało 616,6530 Mg wyrobów zawierających azbest. Z terenu gminy usunięto około 64,87% wyrobów zawierających azbest.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
rosnący udział selektywnej zbiórki odpadów w stosunku do odpadów zmieszanych sprawnie działający PSZOK na terenie gminy osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu (2024 r. i 2025 r.)	porzucanie odpadów w pasach drogowych dróg gminnych oraz przydrożnych rowach

dobrze tempo usuwania wyrobów zawierających azbest	
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
uszczelnienie systemu gospodarki odpadami edukacja ekologiczna mieszkańców i promocja racjonalnej gospodarki odpadami inwentaryzacje odpadów zawierających azbest pozyskanie środków zewnętrznych na usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest	wzrost kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi, co wiąże się ze wzrostem opłat ponoszonych przez mieszkańców gminy występowanie tzw. „dzikich wysypisk” przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez turystów

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Głównym kierunkiem działań w zakresie gospodarki odpadami na terenie gminy Wilamowice jest dalsze usprawnianie systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym rozwój selektywnego zbierania odpadów oraz zwiększanie ilości odpadów przekazywanych do ponownego użycia i recyklingu. Ważne jest również ograniczanie ilości wytwarzanych odpadów oraz prawidłowe postępowanie z poszczególnymi ich frakcjami.

Funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami jest na bieżąco monitorowane. Gmina sporządza wymagane sprawozdania oraz analizy dotyczące gospodarowania odpadami, a także prowadzi kontrole mające na celu sprawdzenie prawidłowego postępowania z odpadami przez właścicieli nieruchomości oraz podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

Na terenie gminy prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów komunalnych, obejmująca również bioodpady. W kolejnych latach istotne będzie utrzymanie sprawnego systemu odbioru odpadów oraz dalsze zwiększanie udziału odpadów zbieranych selektywnie i poddawanych recyklingowi. Jednocześnie należy dążyć do ograniczania ilości odpadów zmieszanych oraz osiągania wymaganych poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu.

W latach 2024–2025 na terenie gminy nie stwierdzono tzw. dzikich wysypisk odpadów. Usuwano jednak odpady porzucone w pasach drogowych dróg gminnych oraz w przydrożnych rowach. W 2024 roku usunięto 52,82 m³ takich odpadów, natomiast w 2025 roku – 160,58 m³. Dalsze działania w tym zakresie pozwolą na bieżące usuwanie porzuconych odpadów oraz ograniczanie ich negatywnego wpływu na środowisko i estetykę przestrzeni.

Jednym z ważniejszych zadań gminy pozostaje również usuwanie wyrobów zawierających azbest. Gmina Wilamowice posiada Program Usuwania Azbestu i Wyrobów Zawierających Azbest, opracowany w 2010 roku. W ramach programu ze środków własnych gminy finansowany jest odbiór, transport oraz przekazanie do unieszkodliwienia odpadów zawierających azbest pochodzących z budynków zlokalizowanych na terenie gminy, z wyłączeniem budynków, w których prowadzona jest działalność gospodarcza. Zgodnie z danymi zawartymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy zinwentaryzowano 1 755,1540 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym 1 684,5840 Mg na terenach należących do osób fizycznych oraz 70,5700 Mg na terenach administrowanych lub należących do osób prawnych. Według tych danych do unieszkodliwienia pozostaje 616,6530 Mg wyrobów zawierających azbest, a dotychczas usunięto około 64,87% zinwentaryzowanych wyrobów.

Działania związane z zapobieganiem powstawaniu odpadów powinny być uzupełniane przez edukację mieszkańców. Ważne jest przekazywanie informacji dotyczących zasad segregowania odpadów, właściwego postępowania z poszczególnymi frakcjami oraz sposobów ograniczania ilości wytwarzanych odpadów. Edukacja powinna również zwracać uwagę na problem nielegalnego porzucania odpadów.

W kolejnych latach działania w zakresie gospodarki odpadami powinny obejmować dalsze rozwijanie selektywnego zbierania odpadów, zwiększanie poziomu recyklingu, kontrolę prawidłowego postępowania z odpadami, bieżące usuwanie odpadów porzuconych w przestrzeni publicznej oraz kontynuowanie usuwania wyrobów zawierających azbest. Uzupełnieniem tych działań powinna być edukacja ekologiczna mieszkańców.

4.9 Zasoby przyrodnicze

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zasobów przyrodniczych.

Tabela 33. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028”			
Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu			
Zwiększenie lesistości			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Działania edukacyjne w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody prowadzone były przy okazji innych eventów i akcji edukacyjnych, również w placówkach oświatowych.	bieżąca realizacja
2.	Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	W 2025 roku na terenie gminy nasadzono 61 drzew z gatunku grab kolumnowy wraz z opalikiem. Dokonano wycinki 81 drzew i 40 m ² krzewów rosnących na terenie gminy.	nasadzono 61 drzew, wycięto 81 drzew
3.	Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	W 2025 roku Gmina nie wyznaczyła żadnych nowych korytarzy ekologicznych.	brak realizacji
4.	Budowa, modernizacja oraz pielęgnacja parków i skwerów	Brak realizacji zadania w latach 2024-2025.	brak realizacji
5.	Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zagospodarowanie terenów rekreacji	W latach 2024-2025 nie wybudowano nowych ścieżek rowerowych na terenie gminy.	brak nowych ścieżek rowerowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 34. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020 r.	Stan aktualny
1.	Liczba działań/akcji edukacyjnych	kilkanaście/rok	ok. 3-4
2.	Liczba nasadzeń/wycinka drzew	78/27	61/81 (Gmina) 87/78 ZDP (2024-2025) 933/0 (GDDKiA)
3.	Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania	0	0
4.	Liczba parków i skwerów wybudowanych/zmodernizowanych	4	0
5.	Liczba nowych ścieżek i szlaków pieszych	1	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice

4.9.1. Opis stanu obecnego

Zgodnie z regionalizacją fizycznogeograficzną Polski według Solona i in. (2018), Gmina Wilamowice położona jest w obrębie następujących jednostek:

- Megaregion: Karpaty, Podkarpackie i Nizina Panońska,
- Prowincja: Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym,
- Podprowincja: Zewnętrzne Karpaty Zachodnie, Podkarpackie Północne,
- Makroregion: Kotlina Oświęcimska, Pogórze Zachodniobeskidzkie,

- Mezonegion: Dolina Górnej Wisły, Pogórze Śląskie, Pogórze Wilamowickie.

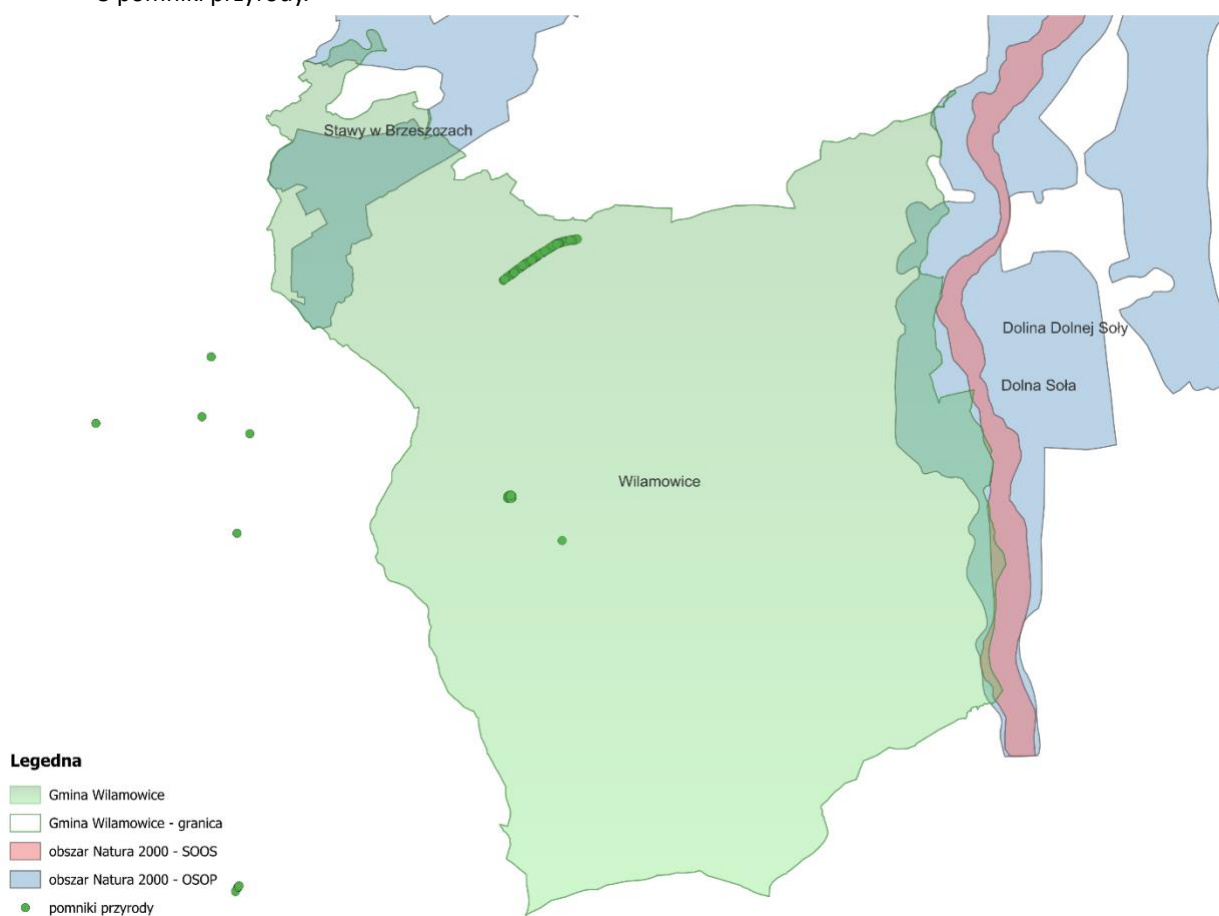
Według regionalizacji geobotanicznej Polski Matuszkiewicza (2008) obszar gminy Wilamowice leży w zasięgu następujących jednostek geobotanicznych:

- Prowincja Środkowoeuropejska,
- Podprowincja Środkowoeuropejska Właściwa,
- Dział Wyżyn Południowopolskich,
- Kraina Kotliny Oświęcimskiej,
- Okręg Oświęcimski,
- Podokręg Doliny Wisły „Ustroń – ujście Skawy”,
- Prowincja Karpacka,
- Dział Zachodniokarpacki,
- Kraina Karpat Zachodnich,
- Podkraina Zachodniobeskidzka,
- Okręg Pogórza Śląskiego,
- Podokręg Bielski (częściowo Podokręg Andrychowski).

4.9.1.1. Formy ochrony przyrody na terenie gminy Wilamowice

Formami ochrony przyrody na terenie gminy Wilamowice są:

- obszar Natura 2000 Dolna Soła (PLH120083), stanowiący specjalny obszar ochrony siedlisk (SOOS),
- obszar Natura 2000 Stawy w Brzeszczach (PLB120009), stanowiący obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP),
- obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Soły (PLB120004), stanowiący obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP),
- 3 pomniki przyrody.

Rysunek 22. Lokalizacja form ochrony przyrody na terenie gminy Wilamowice

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

Obszar Natura 2000 – Dolna Soła (PLH120083)

Obszar obejmuje fragment naturalnej doliny podgórskiej rzeki Soły, z szerokim kamienistym korytem, z dołami powyrobowymi w rzece, rozlewiskami i stawami hodowlanymi. Jeden z kompleksów stawów jest zarośnięty szuwarami. Intensywność produkcji ryb na poszczególnych stawach jest różna. Między stawami znajduje się rozproszona zabudowa wiejska -1% powierzchni. Siedliska rolnicze zajmują 83% powierzchni. W dolinie występują pola uprawne, łąki - 4% terenu i lasy łęgowe – 12% obszaru. Na terenie ostoi pospolicie występuje kumak nizinny (kilkadziesiąt stanowisk - jedno z najliczniejszych miejsc na terenie woj. małopolskiego – na powierzchni ok. 1 ara może znajdować się kilkadziesiąt kumaków nizinnych). Kumakom tym często towarzyszą licznie traszki: grzebieniasta i zwyczajna. Obszar jest miejscem występowania 5 typów siedlisk wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej, w tym dominujących powierzchniowo, przekształconych łęgów wierzbowo-topolowych. Stwierdzono tu również 7 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, w tym 1 gatunek ssaka, 2 gatunki ptaków i 3 gatunki ryb. Obszar uzupełnia reprezentację bolenia, brzanki i głowacza białopłetwego w regionie kontynentalnym.

Obszar Natura 2000 – Stawy w Brzeczach (PLB120009)

Obszar obejmuje położony w dolinie Wisły (odcinek o charakterze naturalnym), kompleks kilkunastu starych stawów rybnych o powierzchni sumarycznej około 160 ha (24% powierzchni). Stawy otaczają lasy (3% obszaru), łąki i pastwiska (35%) oraz pola (33% powierzchni). Roślinność wodna i bagienna składa się z 260 gatunków roślin naczyniowych (w tym grążel żółta, grzybień biały, paproć salwina), w rzadkim zbiorowisku łąk ostrożeńowych występują: ostrożeń łąkowy, storczyki, bluszcz pospolity. Stawy są ważną ostoją ptaków, w tym ślepowrona, bączka, rybitwy białowąsej. Na terenie ostoi występuje 14 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 6 gatunków ptaków cennych i zagrożonych (nie wymienione w Dyrektywie).

Obszar Natura 2000 – Dolina Dolnej Soły (PLB120004)

Ostoją obejmuje kompleks stawów hodowlanych i fragment doliny dolnej Soły od miejscowości Nowa Wieś do przedmieść Oświęcimia. Ze względu na tylko częściowe uregulowanie rzeki Soły w wielu miejscach ma ona charakter typowej, naturalnej rzeki podgórskiej. W niektórych miejscach doliny zachowały się zbiorowiska lasu łęgowego wierzbowo-topolowego, które stanowią szczególną wartość przyrodniczą obszaru. Dolina Dolnej Soły stanowi ostoję dla wielu gatunków ptaków. Zidentyfikowano tu 12 gatunków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Wśród nich znajduje się 5 gatunków wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze jako ptaki zagrożone. Jest to jedna z najważniejszych w Polsce ostoi ślepowrona, gatunku, którego liczebność kwalifikuje Dolinę Dolnej Soły do międzynarodowych ostoi ptaków. Poza tym jest to również ostoją takich gatunków ptaków jak: bąk, bączek, bocian biały, błotniak stawowy, kropiatka, zielonka, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, dzięcioł zielonosiwy czy gąsiorek. Najważniejszym siedliskiem dla ptaków są stawy hodowlane, których największe kompleksy są usytuowane pomiędzy Grojcem a Zaborzem. Stawy są porośnięte roślinnością szuwarową, na niektórych usypane są wyspy o trwałej pokrywie roślinnej. Dolina Dolnej Soły okazała się również miejscem sprzyjającym reintrodukcji (ponowne wprowadzenie na stare miejsca bytowania) bobra, która realizowana jest tu od 1999 roku.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy zgodnie z informacją pozyskaną z CRFOP znajdują się 3 pomniki przyrody – dwa wieloobiektywne i jeden jednoobiektywny. Szczegółowe informacje dotyczące pomników przyrody na terenie gminy zawiera poniższa tabela.

Tabela 35. Pomniki przyrody zlokalizowany na terenie gminy Wilamowice wg CRFOP

Lp.	Typ pomnika przyrody	Rodzaj pomnika przyrody	Data ustanowienia	Opis pomnika przyrody	Podstawa prawna
1	jednoobiektywny	drzewo	26.04.1968 r.	Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	Decyzja nr RL-op-8311/133/68 Prezydium WRN w Krakowie z dnia 26.04.1968 r.
2	wieloobiektywny	aleja	06.12.1996 r.	63 szt. Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> 2 szt. Robinia akacjowa (Robinia biała, Grochodrzew) - <i>Robinia pseudoacacia</i> 21 szt. Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i> 1 szt. Klon jawor (Jawor) - <i>Acer pseudoplatanus</i>	Rozporządzenie Nr 8/96 Wojewody Bielskiego z dnia 06.12.1996 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody

3	wieloo obiektowy	inny	07.09.2012 r.	5 szt. Buk pospolity (Buk zwyczajny) - <i>Fagus sylvatica</i> 2 szt. lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i> 8 szt. Klon jawor (Jawor) - <i>Acer pseudoplatanus</i> 11 szt. Jesion wyniosły - <i>Fraxinus excelsior</i> 1 szt. Dąb szypułkowy - <i>Quercus robur</i>	Uchwała nr XXI/208/12 Rady Miejskiej w Wilamowicach z dnia 25 lipca 2012 r. w sprawie ustanowienia pomnikiem przyrody drzew rosnących wokół kościoła oraz w obrębie cmentarza w Starej Wsi
---	------------------	------	---------------	---	--

Źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/> (dostęp: lipiec 2026 r.)

W 2025 roku Gmina Wilamowice zleciła wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych 7 sztuk drzew rosnących wokół kościoła oraz w obrębie cmentarza w Starej Wsi, wchodzących w skład skupiska drzew, stanowiących pomnik przyrody.

Tabela 36. Szczegółowy wykaz prac wykonanych na poszczególnych drzewach

Nr inwentaryzacyjny drzewa	Nazwa gatunkowa (obw.)	Zabiegi
4	buk pospolity (230 cm)	- korekta korony obwodowo (<i>retrenchment pruning</i>) celem poprawy bezpieczeństwa i stabilności drzewa przez przesunięcie środka naporu wiatru bliżej osi pnia, a także pobudzenia drzewa do rozwoju korony wtórnej; Cięcia w ramach powyższych zaleceń nie przekroczyły 15% żywych gałęzi całej korony. - montaż wiązania przeciwpadowego "wieszak" między przewodnikami; - usunięcie suszu gałęziowego; - usunięcie zawieszonych gałęzi.
5	buk pospolity (299 cm)	- korekta korony obwodowo (<i>retrenchment pruning</i>) celem poprawy bezpieczeństwa i stabilności drzewa przez przesunięcie środka naporu wiatru bliżej osi pnia, a także pobudzenia drzewa do rozwoju korony wtórnej; Cięcia w ramach powyższych zaleceń nie przekroczyły 20% żywych gałęzi całej korony. - założenie wiązania elastycznego (x1) konarów głównych w 2/3 długości wiązanych konarów z uwagi na obecność listwy piorunowej w rozwidleniu; - usunięcie suszu i zawieszonych gałęzi.
10	klon jawor (248 cm)	- cięcia boczne, zalecono korektę symetrii korony celem poprawy bezpieczeństwa i stabilności drzewa przez przesunięcie środka naporu wiatru; - cięcia wierzchołkowe (<i>retrenchment pruning</i>) celem pobudzenia drzewa do dalszego rozwoju korony wtórnej; Cięcia w ramach powyższych zaleceń nie przekroczyły 20% żywych gałęzi całej korony. - montaż wiązania przeciwpadowego "wieszak" między przewodnikami; - usunięcie martwych gałęzi i konarów oraz tyców; - usunięcie suszu i zawieszonych gałęzi.
11	jesion wyniosły (282 cm)	- korekta korony obwodowo (<i>retrenchment pruning</i>) celem pobudzenia drzewa do rozwoju korony wtórnej; Cięcia w ramach powyższych zaleceń nie przekroczyły 20% żywych gałęzi całej korony. - założenie wiązania elastycznego (x1) konarów głównych w 2/3 długości wiązanych konarów z uwagi na pęknięcie w rozwidleniu i wysoko osadzoną koronę; - usunięcie martwych gałęzi i konarów oraz tyców; - usunięcie suszu i zawieszonych gałęzi.
15	klon jawor (196 cm)	- cięcia boczne zalecono korektę symetrii korony celem poprawy bezpieczeństwa i stabilności drzewa przez przesunięcie środka naporu wiatru; - cięcia wierzchołkowe (<i>retrenchment pruning</i>) celem pobudzenia drzewa do dalszego rozwoju korony wtórnej; Cięcia w ramach powyższych zaleceń nie przekroczyły 20% żywych gałęzi całej korony. - założenie wiązania elastycznego (x1) konarów głównych w 2/3 długości wiązanych konarów z uwagi na obecność listwy piorunowej w rozwidleniu; - usunięcie martwych konarów; - usunięcie suszu i zawieszonych gałęzi.

26	buk pospolity (331 cm)	• cięcia boczne zalecono korektę symetrii korony celem poprawy bezpieczeństwa i stabilności drzewa przez przesunięcie środka naporu wiatru; • cięcia wierzchołkowe (<i>retrenchment pruning</i>) celem pobudzenia drzewa do dalszego rozwoju korony wtórnej; Cięcia w ramach powyższych zaleceń nie przekroczyły 20% żywych gałęzi całej korony. • założenie wiązania elastycznego (x1) konarów głównych w 2/3 długości wiązanych konarów z uwagi na obecność ubytków w nasadzie i koronie; • usunięcie martwych gałęzi/konarów; • usunięcie suszu i zawieszonych gałęzi.
27	buk pospolity (322 cm)	• korekta korony obwodowo (<i>retrenchment pruning</i>) celem poprawy bezpieczeństwa i stabilności drzewa przez przesunięcie środka naporu wiatru bliżej osi pnia, a także pobudzenia drzewa do rozwoju korony wtórnej; Cięcia w ramach powyższych zaleceń nie przekroczone 15% żywych gałęzi całej korony. • montaż wiązania przeciwpadowego "wieszak" między wyłamanym, a pozostałym przewodnikiem; • usunięcie suszu i zawieszonych gałęzi. • podniesienie skrajni drogowej do min. 4,50 m.

Źródło: Raport o stanie Gminy Wilamowice za 2025 rok

Zlecono także do realizacji prace polegające na sprawowaniu nadzoru dendrologicznego podczas wykonywania zabiegów pielęgnacyjnych w koronach drzew pomnikowych rosnących w Starej Wsi wokół kościoła pw. Podwyższenia Krzyża Świętego i cmentarza (drzewa o numerach: 4, 5, 10, 11, 15, 26, 27).

Gmina Wilamowice zleciła zadanie pn.: „Aktualizacja i monitoring dendrologiczny drzew wchodzących w skład pomnika przyrody Aleja Lipowa w Dankowicach: w ramach zadania ochrona i regeneracja obszarów cennych przyrodniczo wraz z działaniami edukacyjnymi na obszarze aglomeracji beskidzkiej – etap I” polegającego na:

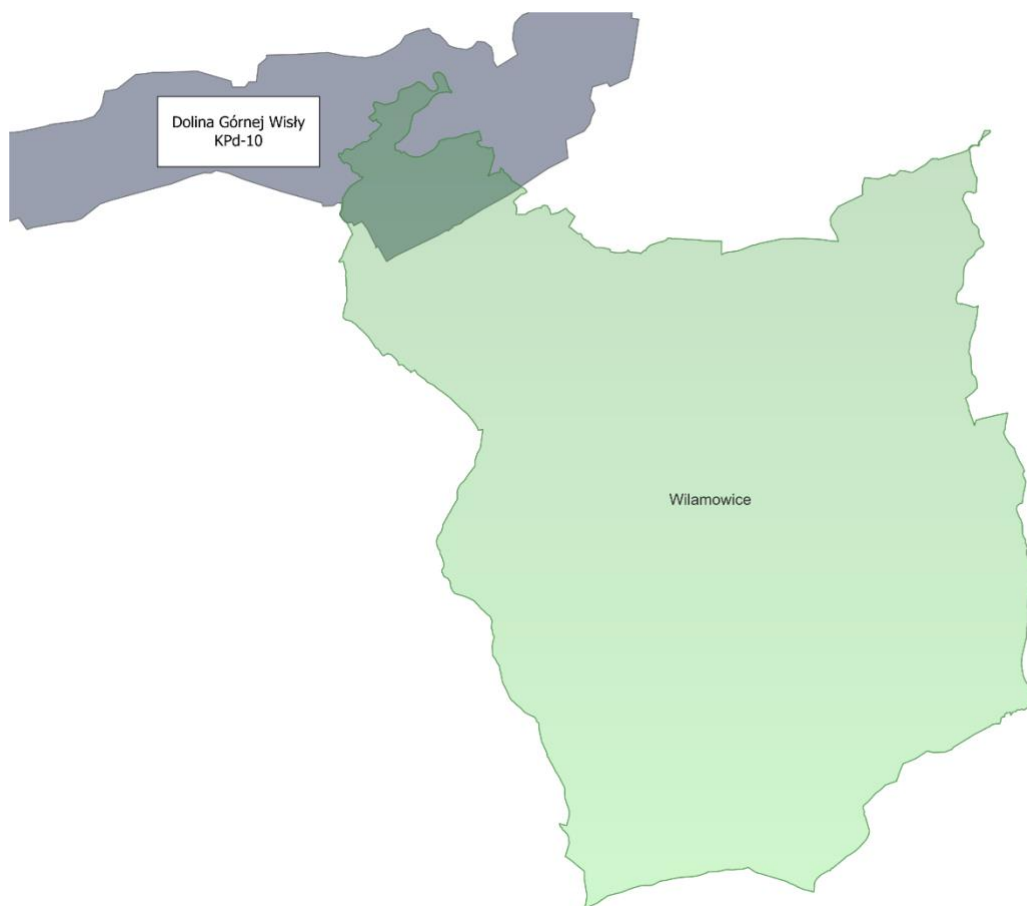
- oznaczeniu gatunku drzewa,
- lokalizacji drzewa,
- aktualizacji diagnostyki zdrowotnej drzewa,
- wskazaniu podstawowych zabiegów pielęgnacyjnych dla drzewa (jeżeli zabiegi są wymagane),
- opisie działań poprawiających żywotność i kondycję drzewa,
- opisie ustalonych czynników mogących wpłynąć na zaburzenie stabilności drzewa,
- sporządzeniu opisu drzewa w postaci metryki konspektu z dokumentacją fotograficzną,
- sporządzeniu zestawienia tabelarycznego,
- w razie konieczności wskazaniu drzewa do dalszych badań (badanie tomografem, próba tensometryczna, obciążeniowa) lub usunięcia.

Umowę na realizację zadania zawarto w grudniu 2024 roku, jednak zlecenie wykonano w 2025 roku.

4.9.1.2. Korytarze ekologiczne

Podstawową funkcją sieci korytarzy ekologicznych jest połączenie ważnych przyrodniczo obszarów, w tym obszarów Natura 2000 w jedną całość ekologiczną oraz zmniejszenie w ten sposób izolacji subpopulacji rzadkich gatunków zwierząt i roślin. Korytarze główne to najważniejsze drogi wędrówek i migracji gatunków w Polsce, zapewniające jednocześnie łączność siedlisk i populacji w skali kontynentalnej (europejskiej). Umożliwia to migracje zwierząt w skali kontynentalnej i wpływa na możliwość ponownej kolonizacji Polski i Europy przez rzadkie gatunki zwierząt i roślin, które uprzednio miały tutaj swoje habitaty.

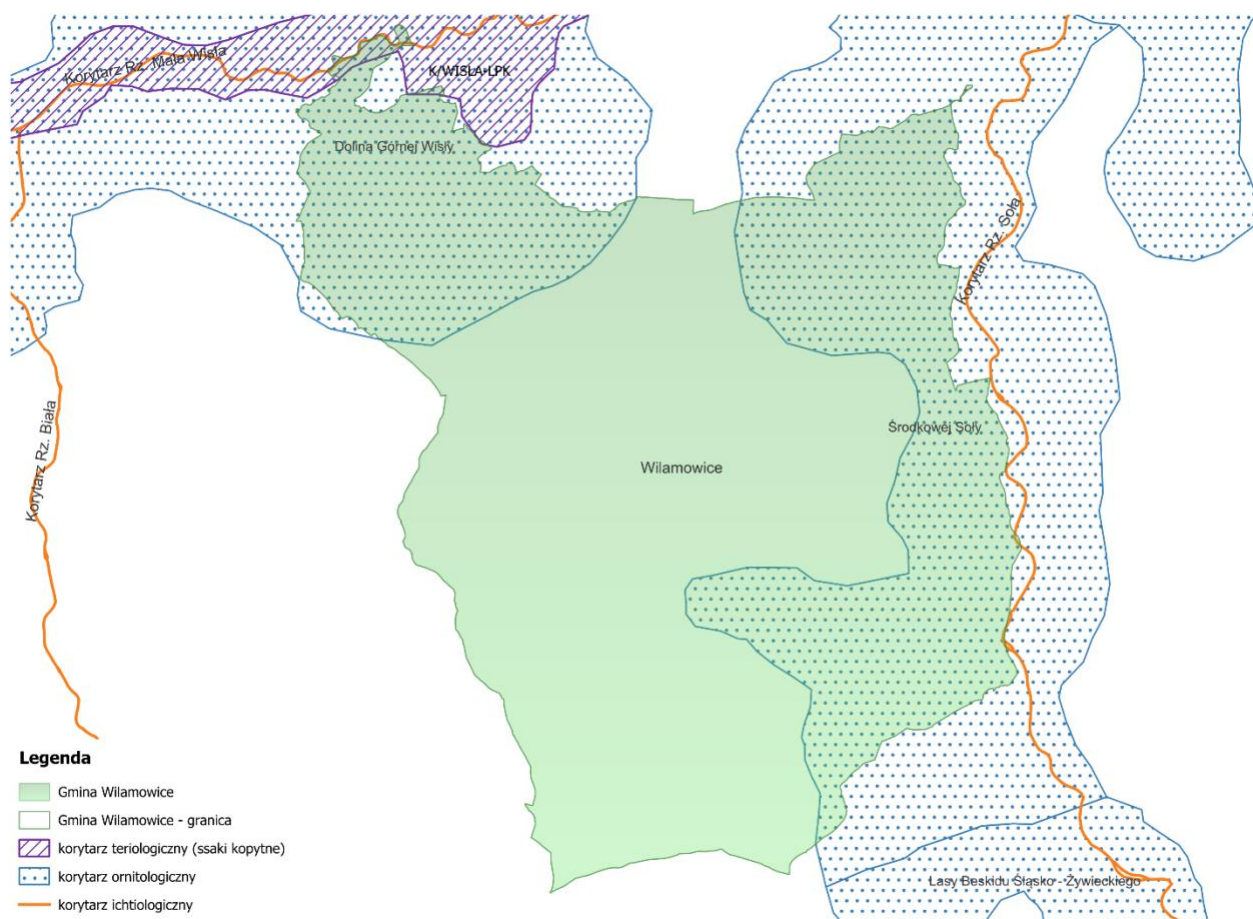
Przez północno-zachodnią część gminy Wilamowice przebiega ogólnopolski korytarz ekologiczny – Dolna Górnej Wisły (kod: KPd-10).

Rysunek 23. Lokalizacja ogólnopolskich korytarzy ekologicznych na terenie gminy Wilamowice
Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://mapa.korytarze.pl/> (dostęp: lipiec 2026 r.)

Ponadto przez teren gminy Wilamowice przebiegają regionalne korytarze ekologiczne:

- korytarz ornitologiczny Środkowej Soły,
- korytarz ornitologiczny Dolina Górnej Wisły,
- korytarz ichtiologiczny Rz. Soła,
- korytarz ichtiologiczny Rz. Mała Wisła,
- korytarz teriologiczny ssaków kopytnych K/WISŁA-LPK.

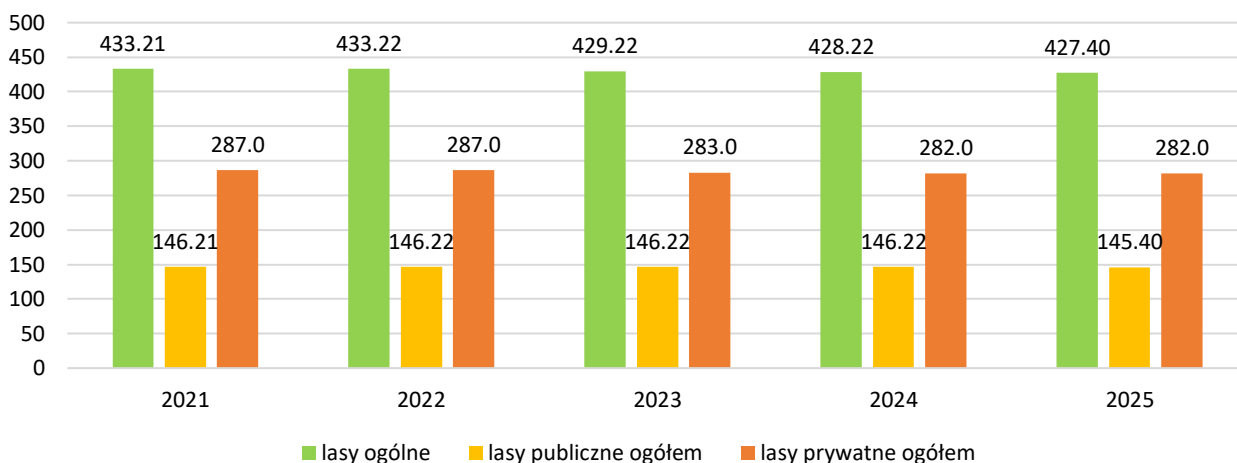

Rysunek 24. Lokalizacja korytarzy ekologicznych (regionalnych) przebiegających przez teren gminy

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ oraz <https://przyroda.slaskie.pl/>

4.9.1.3. Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Powierzchnia lasów na terenie gminy Wilamowice wg stanu na koniec 2025 roku wynosiła 427,40 ha, co stanowiło około 7,5% powierzchni gminy.

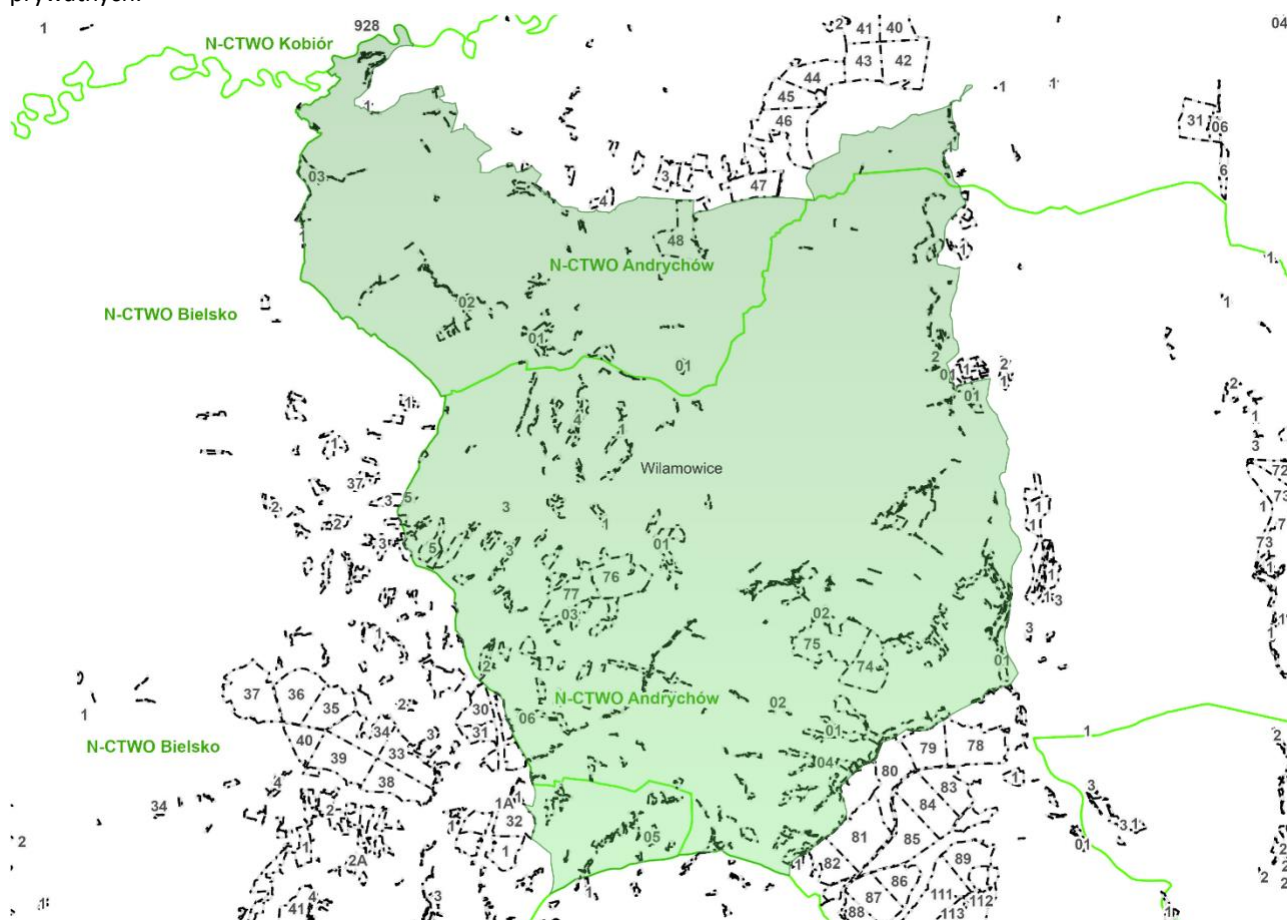
Rysunek 25. Powierzchnie lasów znajdujących się na terenie gminy Wilamowice w latach 2021-2025 [ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z BDL, GUS (dostęp: sierpień 2026 r.)

Od 2020 roku na terenie gminy Wilamowice dla obrębów ewidencyjnych: Stara Wieś Dolna, Stara Wieś Górna i Zasole Bielańskie obowiązuje UPUL od 01.01.2020 r. do 31.12.2029 r.

Od 2024 roku na terenie gminy Wilamowice dla obrębów ewidencyjnych: Wilamowice miasto, Dankowice, Dankowice-1, Pisarzowice i Heczarnowice obowiązuje UPUL od 01.01.2024 r. do 31.12.2033 r.

Gospodarkę leśną na terenie gminy prowadzi Nadleśnictwo Andrychów, Nadleśnictwo Bielsko oraz właściciele lasów prywatnych.

Rysunek 26. Obszary leśne na terenie gminy Wilamowice

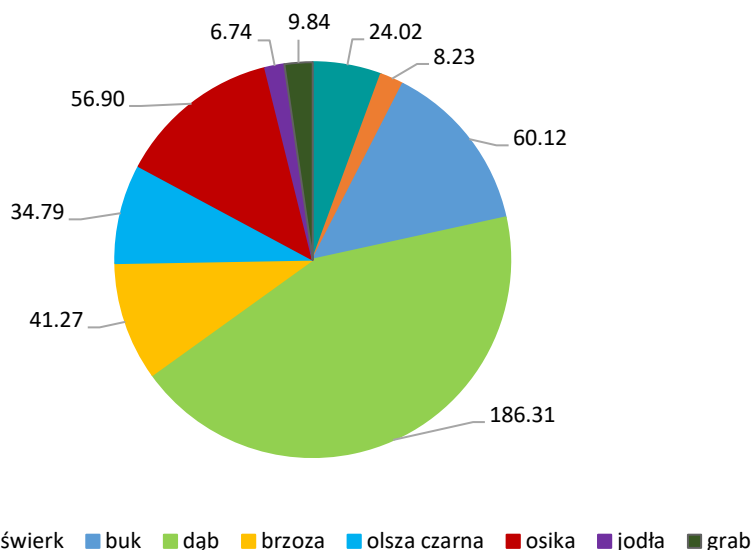
Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych o Lasach

Nadleśnictwo Bielsko

Nadleśnictwo Bielsko na terenie gminy Wilamowice posiada 0,55 ha gruntów, z których 0,50 ha stanowią lasy (powierzchnia zalesiona), pozostałe 0,05 ha stanowią łąki.

Bank Danych o Lasach

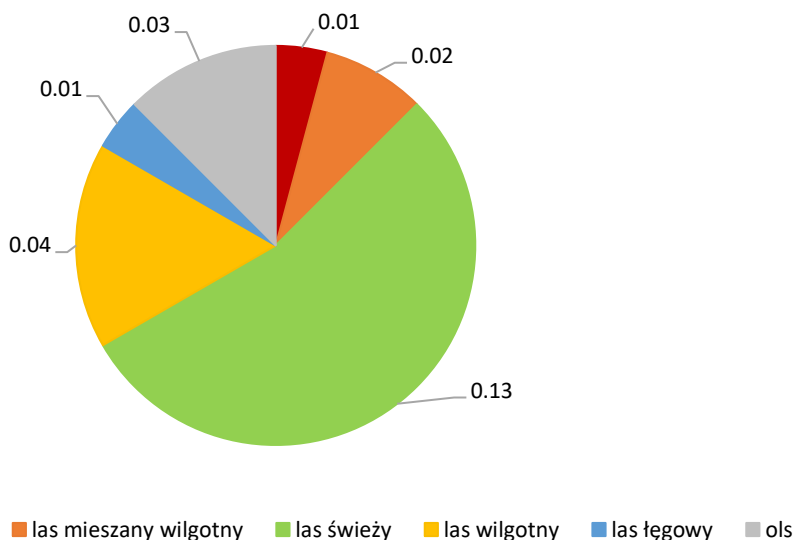
Zgodnie z informacjami zawartymi Banku Danych o Lasach na terenie gminy Wilamowice gatunkiem dominującym jest dąb (43,51%) oraz buk (14,04%) i osika (13,29%). Na poniższym rysunku przedstawiono powierzchnię lasów na gruntach leśnych według gatunków panujących na terenie gminy Wilamowice wg stanu na 01.01.2025 r.

Rysunek 27. Powierzchnia lasów na gruntach leśnych wg gatunków panujących na terenie gminy Wilamowice [ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.bdl.lasy.gov.pl/> (dostęp: sierpień 2026 r.)

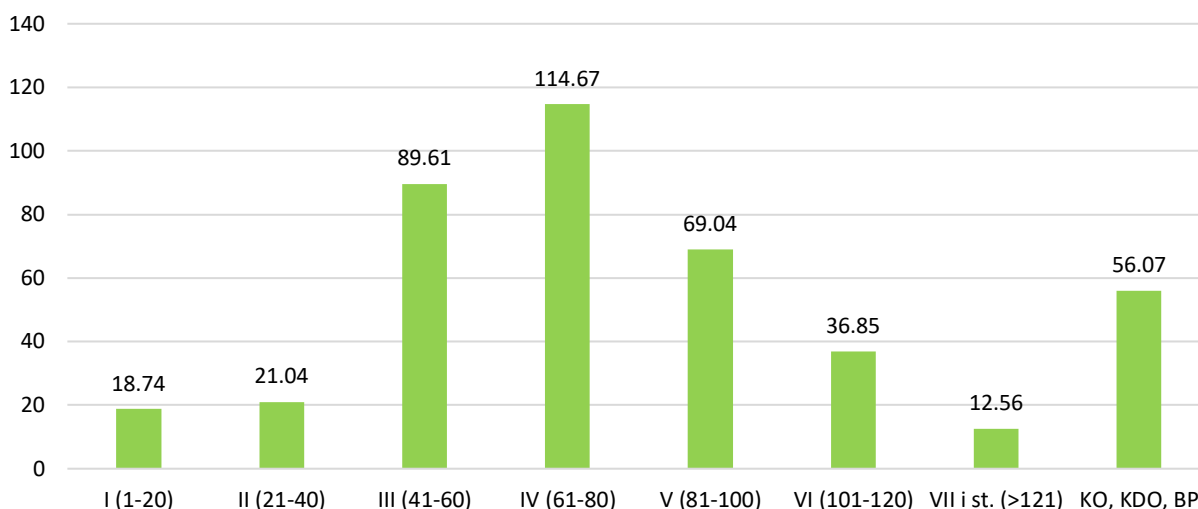
Na terenie gminy występują jedynie siedliska nizinne. Największą powierzchnię na terenie gminy Wilamowice zajmuje las świeży (0,13 tys. ha), najmniejszą natomiast zajmują las łęgowy (0,01 tys. ha) oraz las mieszany świeży (0,01 tys. ha). Na poniższym rysunku przedstawiono typy siedliskowe lasów wraz zajmowaną przez nie powierzchnią na terenie gminy Wilamowice.

Rysunek 28. Powierzchnia typów siedliskowych lasów występujących na terenie gminy Wilamowice [tys. ha]

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.bdl.lasy.gov.pl/> (dostęp: sierpień 2026 r.)

W strukturze wiekowej drzewostanów znajdujących się na terenie gminy Wilamowice dominują drzewostany IV klasy, a więc w przedziale 61-80, najmniejszą powierzchnię zajmują drzewostany VII klasy i starsze (>121).

Rysunek 29. Struktura wiekowa drzewostanów na terenie gminy Wilamowice [ha]

KO – klasy odnowienia

KDO – klasy do odnowienia

BP – budowy przerębowej

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.bdl.lasy.gov.pl/> (dostęp: sierpień 2026 r.)

Zgodnie z danymi zawartymi w Banku Danych o Lasach powierzchnia leśna zalesiona na terenie gminy wynosi 418,58 ha, natomiast powierzchnia niezalesiona wynosi 9,64 ha.

4.9.2. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
występowanie cennych obszarów przyrodniczo – krajobrazowych występowanie korytarzy ekologicznych prowadzenie prac pielęgnacyjnych na pomnikach przyrody	niewielkie kompleksy leśne na terenie gminy
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód właściwa pielęgnacja szaty roślinnej zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych akcje edukacyjne prowadzone przez Gminę, Nadleśnictwo, szkoły i przedszkola realizacja zadań ochronnych określonych w planach dla obszarów Natura 2000	rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry, powodzie), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza) niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz ich niewłaściwa struktura

Źródło: opracowanie własne

4.9.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów przyrodniczych

Ochrona zasobów przyrodniczych na terenie gminy Wilamowice obejmuje przede wszystkim zachowanie różnorodności biologicznej, ochronę cennych siedlisk i gatunków oraz utrzymanie ciągłości przestrzennej terenów pełniących funkcje przyrodnicze. Istotnym elementem systemu ochrony przyrody są obszary Natura 2000, pomniki przyrody, tereny leśne, doliny rzeczne oraz korytarze ekologiczne.

Na terenie gminy występują trzy obszary Natura 2000: Dolna Soła (PLH120083), stanowiący specjalny obszar ochrony siedlisk, oraz Stawy w Brzeszczach (PLB120009) i Dolina Dolnej Soły (PLB120004), stanowiące obszary specjalnej ochrony ptaków. Ponadto na terenie gminy znajdują się 3 pomniki przyrody. Obszary i obiekty objęte ochroną prawną stanowią istotny element lokalnego systemu przyrodniczego i wymagają zachowania ich wartości przyrodniczych oraz uwzględniania uwarunkowań wynikających z ich ochrony w procesach planowania i zagospodarowania przestrzennego.

Dla zachowania ciągłości ekologicznej istotne znaczenie mają korytarze ekologiczne przebiegające przez teren gminy. W północno-zachodniej części gminy przebiega ogólnopolski korytarz ekologiczny Dolna Górnej Wisły (KPd-10). Ponadto przez teren gminy przebiegają regionalne korytarze ekologiczne: korytarz ornitologiczny Środkowej Soły, korytarz ornitologiczny Doliny Górnej Wisły, korytarz ichtiologiczny rzeki Soły, korytarz ichtiologiczny rzeki Małej Wisły oraz korytarz teriologiczny ssaków kopytnych K/WISŁA-LPK. Korytarze te umożliwiają przemieszczanie się organizmów oraz zapewniają ciągłość pomiędzy obszarami o wysokich walorach przyrodniczych.

Ważnym elementem ochrony lokalnych zasobów przyrodniczych jest również właściwe utrzymanie pomników przyrody. W 2025 r. Gmina Wilamowice zleciła wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych 7 drzew rosnących w rejonie kościoła oraz w obrębie cmentarza w Starej Wsi, wchodzących w skład skupiska drzew stanowiącego pomnik przyrody. Działanie to stanowi przykład czynnej ochrony indywidualnych obiektów przyrodniczych.

W związku z występowaniem na terenie gminy obszarów i obiektów objętych ochroną prawną, terenów leśnych oraz korytarzy ekologicznych, działania w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych powinny koncentrować się na zachowaniu różnorodności biologicznej i walorów przyrodniczych gminy, ochronie istniejących form ochrony przyrody, utrzymaniu ciągłości korytarzy ekologicznych oraz właściwym kształtowaniu terenów zieleni i zadrzewień. Istotne znaczenie ma również uwzględnianie uwarunkowań przyrodniczych w dokumentach planistycznych, podejmowanie działań na rzecz zwiększania odporności terenów zurbanizowanych na zmiany klimatu oraz prowadzenie edukacji ekologicznej i promocji walorów przyrodniczych gminy.

Realizacja celów w zakresie ochrony zasobów przyrodniczych wymaga współdziałania gminy, organów ochrony przyrody, właścicieli i zarządców terenów, jednostek administracji publicznej oraz innych podmiotów prowadzących działania na rzecz ochrony środowiska.

4.10 Zagrożenia poważnymi awariami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie zagrożenia poważnymi awariami.

Tabela 37. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY WILAMOWICE NA LATA 2021-2024 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2028”			
Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych			
Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	W 2025 roku jednostki OSP z terenu gminy otrzymały wsparcie w postaci: • dotacji na bieżącą działalność OSP – 5 OSP po 44 000,00 zł, • dotacji na dofinansowanie zakupu garażu dla OSP w Starej Wsi – 15 000,00 zł. Dodatkowo z budżetu gminy pokrywane były koszty m.in. ekwiwalentów za akcje ratownicze strażaków, badania okresowe strażaków, ubezpieczenia OC strażaków i sprzętu pożarniczego, umów z konserwatorami OSP i Komendanta Głównego OSP, zakupu środka do neutralizacji płynów, nagród i pucharów w konkursach, wyżywienia dla uczestników manewrów ratowniczych, zużycia wody wraz z abonamentem na cele pożarnicze, kursów dla strażaków.	w 2025 roku udzielono dotacji w kwocie 235 000,00 zł
2.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Działania informacyjno-edukacyjne prowadzone były w ramach organizowanych wydarzeń i akcji edukacyjnych, w tym także w placówkach oświatowych. Działalność edukacyjną prowadziły również jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych z terenu gminy. W ramach działań prewencyjnych corocznie w szkołach organizowane są turnieje wiedzy pożarniczej.	bieżąca realizacja

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie Gminy Wilamowice

W tabeli poniżej zaprezentowano wskaźniki, które dają obraz postępów w realizacji Programu ochrony środowiska, a także pokazują zmiany stanu środowiska na terenie gminy.

Tabela 38. Wskaźniki monitorowania realizacji działań w zakresie zagrożenia poważnymi awariami

Lp.	Wskaźnik	Stan wyjściowy 2020 r.	Stan aktualny
1.	Ilość jednostek Straży Pożarnej, które dostały wsparcie	5	5
2.	Ilość akcji edukacyjnych	1-2	3-4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Gminy Wilamowice

4.10.1. Opis stanu obecnego

Podstawowym aktem prawnym w zakresie ochrony środowiska związanym z przeciwdziałaniem poważnym awariom przemysłowym jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025, poz. 647 z późn.zm.), w której zawarte są: przepisy ogólne, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie występowania poważnej awarii przemysłowej, obowiązki organów administracji związane z awarią przemysłową oraz zagadnienie współpracy między narodowej w przypadku wystąpienia awarii przemysłowej o zasięgu transgranicznym. Zgodnie z ww. ustawą poważna awaria to zdarzenie, w szczególności emisja, pożar lub eksplozja, powstałe podczas procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w którym występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi oraz środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem, ponadto przez poważną awarię przemysłową rozumie się poważną awarię w zakładzie. W Polsce do kategorii poważnej awarii zalicza się także zdarzenia polegające na uwolnieniu w trakcie magazynowania lub transportu dowolnej substancji niebezpiecznej dla życia, zdrowia, zdrowia ludzi lub dla środowiska substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Wystąpienie poważnej awarii przemysłowej związane jest z bezpośrednim zagrożeniem środowiska naturalnego. Ochrona środowiska przed poważną awarią oznacza zapobieganie zdarzeniom mogącym powodować awarię oraz ograniczenie jej skutków dla ludzi i środowiska. Prowadzący zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii,

dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych oraz organy administracji są zobowiązane do ochrony środowiska przed awariami.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska w razie wystąpienia takiej awarii Wojewoda poprzez Komendanta Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej i Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, podejmuje działania niezbędne do usunięcia awarii i jej skutków. O podjętych działaniach informuje Marszałka Województwa. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska realizuje zadania z zakresu zapobiegania występowania awarii przemysłowych. W razie wystąpienia awarii Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska może w drodze decyzji:

- zarządzić przeprowadzenie właściwych badań dotyczących przyczyn, przebiegu i skutków awarii,
- wydać zakazy lub ograniczenia w korzystaniu ze środowiska.

Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku sporządza program zapobiegania poważnym awariom przemysłowym, zwanej dalej „programem zapobiegania awariom”. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku wdraża program zapobiegania awariom za pomocą systemu zarządzania bezpieczeństwem, gwarantującego odpowiedni do zagrożeń poziom ochrony ludzi i środowiska, stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania zakładem. Prowadzący zakład o zwiększonym ryzyku lub zakład o dużym ryzyku jest obowiązany do opracowania i wdrożenia systemu zarządzania bezpieczeństwem, gwarantującego odpowiedni do zagrożeń poziom ochrony ludzi i środowiska, stanowiącego element ogólnego systemu zarządzania zakładem. W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej opracowuje się wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

Ilość substancji niebezpiecznych znajdujących się w danym zakładzie lub dużym przedsiębiorstwie decyduje o kwalifikacji tego zakładu do zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Kwalifikacji dokonuje się na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku występowania poważnej awarii przemysłowej. Ilość i rodzaj substancji niebezpiecznych i stwarzających ryzyko, które określone jest m.in. przez zwroty zagrożenia (tzw. kody H) determinuje podział zakładów na 2 grupy – zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR) oraz zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR).

Według rejestru prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie gminy Wilamowice nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Nie istnieje zatem ze strony istniejących zakładów zwiększone bądź duże ryzyko zagrożenia awarią przemysłową. Nie zachodzi również konieczność sporządzania zewnętrznego planu ratowniczo-gaśniczego.

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary, powodzie i zalania. Zagrożenia chemiczne i pożarowe wynikają głównie z gęstości zaludnienia, charakteru zabudowy i stopnia uprzemysłowienia. Na zagrożenia pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

4.10.1.1. Ochotnicza Straż Pożarna

W Gminie Wilamowice działa 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

- OSP Dankowice,
- OSP Heczmarowice,
- OSP Stara Wieś,
- OSP Pisarzowice,
- OSP Wilamowice.

Wszystkie jednostki OSP są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), a dwie jednostki (OSP Wilamowice i Pisarzowice) wchodzi w skład Kompanii Odwodowej KMP PSP w Bielsku-Białej.

Jednostki OSP z terenu gminy Wilamowice w 2025 roku wzięły udział łącznie w 237 zdarzeniach, w tym: 39 pożarach, 180 miejscowych zagrożeniach i 18 fałszywych alarmach.

Tabela 39. Zestawienie wyjazdów OSP z terenu gminy Wilamowice w 2025 roku

Jednostka	Pożary	Miejskowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Zdarzenia (ogółem)
OSP Dankowice	3	28	3	34
OSP Heczmarowice	10	35	1	46
OSP Stara Wieś	7	16	2	25
OSP Pisarzowice	14	72	10	96
OSP Wilamowice	5	29	2	36

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://remiza.pl/wyjazdy-osp-ksrg-w-2025-roku-lista/> (dostęp: sierpień 2026 r.)

Wszystkie jednostki są podłączone do informatycznego systemu powiadamiania i uruchamiania syren alarmowych przez Stanowisko Kierowania Komendanta Miejskiego PSP w Bielsku-Białej. Wszystkie jednostki posiadają system ostrzegania i alarmowania (SOiA). Każda jednostka została wyposażona w system e-remiza, gdzie w trakcie alarmu bezpośrednio na monitory w remizach, tablety w samochodach, oraz smartfony strażaków wysyłana jest informacja o zdarzeniu z dokładnym adresem i mapą dojazdu co pozwala jeszcze szybciej reagować i udzielać pomocy poszkodowanym.

Jednostki OSP otrzymują z budżetu Gminy dotacje na utrzymanie i doposażenie części bojowych. W każdej OSP jest nowoczesny sprzęt ratowniczy co usprawnia pracę strażaków w ratowaniu ludzi i ich mienia.

W 2025 roku jednostki OSP z terenu gminy otrzymały wsparcie w postaci:

- dotacji na bieżącą działalność OSP – 5 OSP po 44 000,00 zł,
- dotacji na dofinansowanie zakupu garażu dla OSP w Starej Wsi – 15 000,00 zł.

Dodatkowo z budżetu gminy pokrywane były koszty m.in. ekwiwalentów za akcje ratownicze strażaków, badania okresowe strażaków, ubezpieczenia OC strażaków i sprzętu pożarniczego, umów z konserwatorami OSP i Komendanta Głównego OSP, zakupu środka do neutralizacji płynów, nagród i pucharów w konkursach, wyżywienia dla uczestników manewrów ratowniczych, zużycia wody wraz z abonamentem na cele pożarnicze, kursów dla strażaków.

4.10.1.2. Kontrole

W latach 2024-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 12 kontroli na terenie gminy Wilamowice. Przedmiotowe kontrole obejmowały różne zagadnienia z zakresu ochrony środowiska, w tym m.in. przestrzegania wymagań w zakresie:

- przepisów ustawy o odpadach,
- warunków dotyczących wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi,
- emisji gazów i pyłów do powietrza,
- emisji hałasu do środowiska,
- przestrzegania przepisów dotyczących ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Podczas 7 kontroli stwierdzono naruszenia, w jednym przypadku nałożono karę finansową.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
prawidłowe funkcjonowanie jednostek OSP będących w razie potrzeby w stałej gotowości doposażenie jednostek OSP brak zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej	brak obwarowań dotyczących przewozu materiałów niebezpiecznych występowanie terenów zagrożonych podtopieniami
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg przewodzone akcje edukacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie zachowania się w sytuacji zagrożenia	zagrożenia wypadkowe związane z transportem pożary

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia poważnymi awariami

Do najważniejszych zagrożeń, które mogą wystąpić na terenie gminy Wilamowice, należą przede wszystkim wypadki i zdarzenia drogowe, pożary oraz zdarzenia związane z uwolnieniem substancji niebezpiecznych. Potencjalne zagrożenie dla ludzi i środowiska może być związane również z awariami technicznymi oraz działalnością podmiotów wykorzystujących lub magazynujących substancje mogące stanowić zagrożenie.

Na terenie gminy nie występują zakłady zakwalifikowane do zakładów o dużym lub zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Nie oznacza to jednak całkowitego wyeliminowania ryzyka wystąpienia zdarzeń mogących powodować zagrożenie dla środowiska lub zdrowia i życia ludzi. Istotne znaczenie mają w tym zakresie działania kontrolne i prewencyjne prowadzone przez właściwe służby i inspekcje, w tym kontrola przedsiębiorstw pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska.

W przypadku wystąpienia zdarzeń zagrażających życiu, zdrowiu lub środowisku istotną rolę odgrywają jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych funkcjonujące na terenie gminy. Odpowiednie wyposażenie jednostek OSP w sprzęt niezbędny do prowadzenia działań ratowniczych pozwala na sprawne reagowanie w przypadku pożarów, wypadków drogowych oraz innych zdarzeń wymagających podjęcia działań ratowniczych.

Istotnym elementem ograniczania skutków potencjalnych awarii jest również edukacja mieszkańców w zakresie właściwego postępowania w sytuacjach zagrożenia. Działania informacyjno-edukacyjne prowadzone są m.in. w placówkach oświatowych oraz przez jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. W ramach działań prewencyjnych corocznie w szkołach organizowane są turnieje wiedzy pożarniczej, które przyczyniają się do podnoszenia świadomości dzieci i młodzieży w zakresie bezpieczeństwa i właściwego reagowania w sytuacjach zagrożenia.

W związku z powyższym działania w zakresie zapobiegania poważnym awariom powinny koncentrować się na ograniczaniu ryzyka wystąpienia zdarzeń zagrażających ludziom i środowisku, utrzymaniu odpowiedniego poziomu przygotowania służb ratowniczych oraz podnoszeniu świadomości mieszkańców w zakresie właściwego postępowania w sytuacjach zagrożenia.

5. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych, stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym Programie.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakimi są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Obszary interwencji, na których opiera się niniejszy Program zawierają aspekty działań horyzontalnych. Istotnym jest także, iż prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska od przyrody po powietrze, wody i gleby. A w celu kontroli stanu i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska i stała kontrola jego stanu.

5.1 Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu są obecnie obserwowanym zjawiskiem, którego skutki wpływają na funkcjonowanie środowiska przyrodniczego, mieszkańców, gospodarkę oraz infrastrukturę. Do istotnych zagrożeń związanych ze zmianami klimatu należą m.in. okresy suszy i niedoboru wody, intensywne opady i wezbrania, fale upałów oraz inne ekstremalne zjawiska pogodowe. W działaniach adaptacyjnych należy rozróżniać skutki zmian klimatu już występujące od tych, których nasilenia można oczekiwać w przyszłości. Celem adaptacji jest ograniczanie podatności obszaru na występujące zagrożenia oraz zwiększanie jego odporności na przyszłe zmiany warunków klimatycznych.

Działania adaptacyjne powinny być dostosowane do lokalnych uwarunkowań oraz aktualnej wiedzy dotyczącej zmian klimatu. Na poziomie regionalnym kierunki w tym zakresie wyznacza „Regionalny Plan Adaptacji do zmian klimatu dla Województwa Śląskiego”, przyjęty w 2025 roku, który wskazuje m.in. na potrzebę zwiększania bezpieczeństwa wodnego i powodziowego, rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury oraz stosowania rozwiązań opartych na przyrodzie. Istotne znaczenie ma również „Polityka Ekologiczna Państwa 2030”, wskazująca na potrzebę zwiększania retencji, renaturyzacji ekosystemów wodnych, rozwoju zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz zwiększania odporności krajobrazu na skutki zmian klimatu. W niniejszym Programie uwzględniono również ustalenia „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” oraz aktualną wiedzę i dane dotyczące zmian klimatu.

W przypadku Gminy Wilamowice szczególnego znaczenia nabierają zagrożenia związane z wodą – zarówno jej nadmiarem, jak i niedoborem. Na terenie gminy występują obszary zagrożenia powodziowego związane z Piszczówką i Słonicą, będącymi dopływami Soły. Obszary zagrożenia dla Piszczówki występują na odcinku około 16 km od ujścia do Soły, natomiast dla Słonicy na odcinku około 10 km od ujścia Piszczówki. Z wykorzystanych danych przestrzennych wynika, że zagrożenie powodziowe należy rozpatrywać dla różnych scenariuszy wystąpienia powodzi, obejmujących prawdopodobieństwo 10%, 1% oraz 0,2%. Zagrożenie jest przy tym przestrzennie zróżnicowane i związane przede wszystkim z dolinami cieków.

Drugim istotnym zagrożeniem jest susza. Zgodnie z analizą danych przestrzennych Gmina Wilamowice charakteryzuje się słabym zagrożeniem suszą rolniczą oraz słabym zagrożeniem suszą hydrogeologiczną. Jednocześnie na większości obszaru gminy występuje silne zagrożenie suszą hydrologiczną, natomiast w południowo-wschodniej części gminy zagrożenie to jest umiarkowane. Oznacza to, że w działaniach adaptacyjnych istotne powinno być zwiększanie zdolności do zatrzymywania i magazynowania wody oraz ograniczanie jej niekontrolowanego odpływu.

W związku z występowaniem zarówno zagrożenia powodziowego, jak i suszy hydrologicznej, szczególne znaczenie ma retencja wody. W działaniach podejmowanych na terenie gminy należy, w miarę lokalnych możliwości, dążyć do zachowania istniejących elementów zwiększających retencję oraz stosowania rozwiązań pozwalających na zatrzymywanie i zagospodarowanie wód opadowych. Dotyczy to zarówno rozwiązań technicznych, jak i rozwiązań opartych na procesach przyrodniczych. W przypadku terenów zabudowanych korzystne jest ograniczanie uszczelniania powierzchni oraz stosowanie rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury, takich jak powierzchnie przepuszczalne, ogrody deszczowe, niecki retencyjne czy zbiorniki na wody opadowe. Kierunki te są zgodne z PEP2030, która wskazuje m.in. na zwiększanie retencji, rozwój zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz renaturyzację rzek i ich dolin.

W odniesieniu do cieków występujących na terenie gminy wskazane jest zachowanie ich funkcji przyrodniczych i hydrologicznych oraz, tam gdzie jest to możliwe i uzasadnione, stosowanie rozwiązań ograniczających szybki odpływ wód. Ewentualne działania związane z renaturyzacją cieków powinny być każdorazowo dostosowane do lokalnych warunków oraz wymagań związanych z bezpieczeństwem powodziowym. Nie oznacza to konieczności stosowania

jednego rodzaju rozwiązania na całym obszarze gminy, lecz uwzględnianie możliwości wykorzystania naturalnych procesów retencyjnych tam, gdzie jest to zasadne.

Istotnym elementem adaptacji powinno być również uwzględnianie zmian klimatu w planowaniu przestrzennym. Obszary zagrożenia powodziowego powinny być brane pod uwagę przy lokalizacji nowych inwestycji, podobnie jak tereny zagrożone ruchami masowymi. Należy także ograniczać nadmierne uszczelnianie powierzchni oraz zachowywać tereny, które mogą pełnić funkcję retencyjną. Właściwe kształtowanie zagospodarowania przestrzennego pozwala ograniczać zarówno potencjalne straty związane z powodzią, jak i skutki suszy oraz intensywnych opadów.

Kolejnym uwarunkowaniem istotnym z punktu widzenia adaptacji są ruchy masowe. Zgodnie z danymi Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej na terenie Gminy Wilamowice zidentyfikowano 36 osuwisk oraz 9 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych. Intensywne i długotrwałe opady mogą wpływać na warunki gruntowo-wodne i sprzyjać uaktywnianiu istniejących osuwisk. Z tego względu informacje o ich lokalizacji powinny być uwzględniane w planowaniu przestrzennym, a na obszarach szczególnie podatnych wskazane jest prowadzenie monitoringu oraz stosowanie odpowiednich rozwiązań ograniczających ryzyko.

Na odporność gminy na zmiany klimatu wpływa również stan i ciągłość jej systemu przyrodniczego. Na terenie Gminy Wilamowice występują obszary Natura 2000: Dolna Soła (PLH120083), Stawy w Brzeszczach (PLB120009) oraz Dolina Dolnej Soły (PLB120004). Ochrona tych obszarów oraz zachowanie ciągłości powiązań przyrodniczych powinny być uwzględniane w planowaniu przestrzennym i działaniach związanych z adaptacją. Szczególne znaczenie ma ograniczanie fragmentacji siedlisk oraz zachowanie ciągłości istniejących powiązań ekologicznych.

Działania adaptacyjne powinny być uzupełniane przez odpowiednie przygotowanie mieszkańców i służb do występowania zjawisk ekstremalnych. Istotne jest utrzymywanie sprawnego systemu monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami, w szczególności związanymi z intensywnymi opadami, wezbrzeniami i suszą, a także prowadzenie edukacji dotyczącej racjonalnego gospodarowania wodą, ograniczania jej zużycia oraz możliwości zwiększania retencji na terenach prywatnych.

W ramach Programu ochrony środowiska dla Gminy Wilamowice za najważniejsze kierunki adaptacji do zmian klimatu należy uznać: zwiększanie retencji i ograniczanie szybkiego odpływu wód, racjonalne gospodarowanie wodami opadowymi, rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, uwzględnianie zagrożenia powodziowego i osuwiskowego w planowaniu przestrzennym, ochronę istniejących zasobów przyrodniczych i ciągłości ekologicznej, zwiększanie odporności terenów rolniczych na okresy niedoboru wody, a także rozwój monitoringu, systemów ostrzegania i edukacji mieszkańców.

Takie podejście pozwala dostosować działania adaptacyjne do rzeczywistych uwarunkowań Gminy Wilamowice. Szczególne znaczenie ma zwiększanie odporności na dwa przeciwstawne zjawiska – okresowy nadmiar wody związany z intensywnymi opadami i wezbrzeniami oraz niedobór wody związany z suszą hydrologiczną. Działania adaptacyjne powinny być zatem ukierunkowane na zatrzymywanie wody w środowisku, ograniczanie ryzyka powodziowego i osuwiskowego oraz zachowanie odporności systemu przyrodniczego gminy.

5.2 Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awarię zbiornika, katastrofę autocysterny przewożącej substancje niebezpieczne, awarię obiektów hydrotechnicznych, itp.

Na zagrożenie pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy Wilamowice przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności pojazdów oraz ich stanu technicznego.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 0 dotyczącym zagrożenia poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii oraz kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3 Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2032 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2025 poz. 647 z późn.zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu, w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej Gminy Wilamowice odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową, średnią i wyższą placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

W ramach działalności edukacyjnej w zakresie szeroko pojętej ochrony środowiska na terenie gminy stale i na bieżąco organizuje się różne:

- akcje,
- spotkania,
- konkursy, warsztaty,
- imprezy plenerowe.

Gmina powinna kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnie zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, dbałości oraz szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

W każdej dziedzinie środowiskowej wspomniano o potrzebie prowadzenia stale i na bieżąco i w całej perspektywie realizacji Programu akcji edukacyjnych jednak, ze względu na fakt, że najwięcej działań edukacyjnych na terenie gminy realizowanych jest w zakresie ochrony powietrza i gospodarki odpadami, temat ten został w tych częściach potraktowany najszerzej.

5.4 Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmienia ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz

niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018, poz. 1479 z późn.zm.), od dnia 1 stycznia 2019 roku organem realizującym zadania Państwowego Monitoringu Środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Z dniem 1 stycznia 2019 roku pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska realizuje zadania Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie: powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący Strategiczny Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2026-2030 powstał na podstawie art. 4a ust.1 pkt 5 oraz art. 23 ust. 19 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz.U. 2024, poz. 425). Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych.⁵

Informacje powstające w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. W dalszym etapie dane te i informacje wykorzystywane są przez organy administracji w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzenie gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub ich poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa śląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa czy stwierdzane są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

⁵ <http://poznan.wios.gov.pl/monitoring-srodowiska/regionalny-wydzial-monitoringu-srodowiska/>

6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE

Tabela 40. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu	Liczba aktualizacji dokumentacji dotyczącej ochrony powietrza źródło danych: Gmina Wilamowice	0*	3	Zarządzanie jakością powietrza	Aktualizacja programów sektorowych: (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Program Ograniczania Niskiej Emisji oraz Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe)	Zadanie własne Gminy Wilamowice	zmiana w przepisach prawnych dotyczących dokumentów
			Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne – klasyfikacja strefy, w której leży gmina źródło danych: GIOŚ	pył zawieszony PM10, benzo(a)piren, pył zawieszony PM2,5	brak przekroczeń		Wdrożenie obecnego Programu Ochrony Powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów w tym prowadzenie działań kontrolnych	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba stanowisk pomiarowych na terenie gminy źródło danych: GIOŚ	0	1		Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane GIOŚ	
			Liczba przeprowadzonych akcji edukacyjnych w ciągu roku źródło danych: Gmina Wilamowice	10-15	15-20		Organizacja akcji edukacyjnych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba odcinków dróg budowanych, remontowanych i modernizowanych źródło danych: Gmina Wilamowice, ZDP, GDDKiA	5 odcinków dróg gminnych (2024-2025) 8 odcinków dróg powiatowych (2024-2025)	wg potrzeb	Ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane ZDP, GDDKiA	brak środków finansowych
			Długość dróg rowerowych na terenie gminy [km]	1 km	> 1 km		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji	Zadanie własne Gminy Wilamowice	

			źródło danych: Gmina Wilamowice				z miejskimi systemami transportowymi	Zadanie monitorowane ZDP, GDDKiA	
			Liczba nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego na terenie gminy źródło danych: operatorzy transportu publicznego	b.d.	zwiększenie ilości		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (autobusy, pociągi) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane operatorzy transportu publicznego	
			Liczba przeprowadzonych termomodernizacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej źródło danych: Gmina Wilamowice, WFOŚiGW	83 (WFOŚiGW, 2024-2025) 48 (Gmina w ramach POP) 1 (bud. użyteczności publicznej)	wg potrzeb		Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych, w tym termomodernizacja biblioteki w Hecznarowicach i Domu Ludowego w Zasolu Bielańskim	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane mieszkańcy	
			Liczba wymienionych systemów grzewczych na niskoemisyjne źródło danych: Gmina Wilamowice, WFOŚiGW	93 (WFOŚiGW, 2024-2025) 24 (POP)	wg potrzeb		Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane mieszkańcy	
			Liczba przeprowadzonych kontroli w zakresie ochrony powietrza źródło danych: Gmina Wilamowice	76 w ramach POP 51 (uchwała antysmogowa) 9 w ramach PDK	wg potrzeb		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środki prewencyjne	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba oprav w oświetleniu ulicznym źródło danych: Gmina Wilamowice, Tauron Dystrybucja S.A.	b.d.	wg potrzeb		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Wilamowice	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane Tauron Dystrybucja S.A.	
			Długość sieci gazowej z przyłączami [km] źródło danych: Gmina Wilamowice	308,719 km	wg potrzeb	Ograniczanie wielkości emisji powierzchniowej oraz dalsza poprawa efektywności energetycznej	Modernizacja, rozbudowa i poprawa stanu sieci gazowej na obszarze gminy	Zadanie monitorowane PSG SP. z o.o.	

			Liczba instalacji stosujących niskoemisyjne technologie i OZE źródło danych: Gmina Wilamowice, przedsiębiorstwa energetyczne, WFOŚiGW	17 mikroinstalacji fotowoltaicznych, 26 pomp ciepła (WFOŚiGW, 2024-2025) 14 (Gmina) 1536 (Tauron Dystrybucja S.A.)	zwiększenie ilości	Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii, m.in. w ZSP w Wilamowicach, ZSP w Starej Wsi oraz Przedszkolu nr 2 w Pisarzowicach z Oddziałami Integracyjnymi	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane mieszkańcy	
			Liczba kontroli zakładów/liczba naruszeń źródło danych: WIOŚ	2/1 (2024 r.)	wg potrzeb	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych	Sukcesywna kontrola zanieczyszczeń emitowanych przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane WIOŚ	

* Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe opracowywany w 2026 r.

Tabela 41. Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Aktualizacja programów sektorowych: (Plan Gospodarki Niskoemisyjnej, Program Ograniczania Niskiej Emisji oraz Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe)	Gmina Wilamowice	ok. 120							środki własne Gminy Wilamowice, możliwe dofinansowanie	
		Wdrożenie obecnego Programu Ochrony Powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów w tym prowadzenie działań kontrolnych	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice, możliwe dofinansowanie	
		Organizacja akcji edukacyjnych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Wilamowice	ok. 15/rok							środki własne Gminy Wilamowice (możliwe dofinansowanie ze środków)	

					WFOŚiGW/ NFOŚiGW)	
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów inwestycji, ok. 3 500/rok	środki własne Gminy Wilamowice, POiŚ/RPO, FDS, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)	
		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów inwestycji	środki własne Gminy Wilamowice, fundusze krajowe, unijne	
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych, w tym termomodernizacja biblioteki w Hecznarowicach i Domu Ludowego w Zasolu Bielańskim	Gmina Wilamowice	ok. 2 000 – 4 500/rok	środki własne Gminy Wilamowice (możliwe dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/ NFOŚiGW)	
		Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	Gmina Wilamowice			
		Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii, m.in. w ZSP w Wilamowicach, ZSP w Starej Wsi oraz Przedszkolu nr 2 w Pisarzowicach z Oddziałami Integracyjnymi	Gmina Wilamowice			
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne Gminy Wilamowice	
		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Wilamowice	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów	środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowania	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 42. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2026-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	w ramach działań własnych jednostki	środki własne GIOŚ	
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	ZDP, GDDKiA	koszty wg planów inwestycyjnych	środki własne ZDP, GDDKiA, dofinansowania	
		Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	ZDP, GDDKiA	koszty wg planów inwestycyjnych	środki własne ZDP, GDDKiA, dofinansowania	
		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej (autobusy, pociągi) mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	operatorzy transportu publicznego	wymiana taboru: ok 1 500 za jeden autobus	środki własne jednostek realizujących oraz fundusze krajowe i unijne	
		Termomodernizacja budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej i usługowych, w tym termomodernizacja biblioteki w Hecznarowicach i Domu Ludowego w Zasolu Bielańskim	mieszkańcy	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Wymiana pozaklasowych konwencjonalnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach mieszkalnych, publicznych i usługowych	mieszkańcy	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego Gminy Wilamowice	Tauron Dystrybucja S.A.	koszty wg planów inwestycyjnych	środki własne PSG Sp. z o.o.	
		Modernizacja, rozbudowa i poprawa stanu sieci gazowej na obszarze gminy	PSG Sp. z o.o.	koszty wg planów inwestycyjnych	środki własne PSG Sp. z o.o.	
		Ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza poprzez rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej, w tym montaż instalacji fotowoltaicznych oraz magazynów energii, m.in. w ZSP w Wilamowicach, ZSP w Starej Wsi oraz Przedszkolu nr 2 w Pisarzowicach z Oddziałami Integracyjnymi	mieszkańcy	wg potrzeb	środki własne mieszkańców, POiŚ/RPO, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Sukcesywna kontrola zanieczyszczeń emitowanych przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 43. Cele, kierunki inwestycji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zagrożenie hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Liczba odcinków zmodernizowanych/remontowanych dróg publicznych źródło danych: Gmina Wilamowice, administratorzy dróg	5 odcinków dróg gminnych (2024-2025) 8 odcinków dróg powiatowych (2024-2025)	wg potrzeb	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Budowa, rozbudowa oraz remonty dróg z zastosowaniem tzw. „nawierzchni cichych” oraz budowa ścieżek rowerowych	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane ZDP, GDDKiA	brak środków finansowych
			Długość wybudowanych ekranów akustycznych [m] źródło danych: Gmina Wilamowice, administratorzy dróg	3 943,80 mb	wg potrzeb		Budowa i rozbudowa zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż drogi ekspresowej S1 na terenach narażonych na ponadnormatywny poziom hałas	Zadanie monitorowane GDDKiA	
			Liczba przeprowadzonych pomiarów poziomu hałasu w sąsiedztwie drogi ekspresowej S1 [szt.] źródło danych: GDDKiA	0	wg potrzeb		Prowadzenie okresowych pomiarów i monitoringu poziomu hałasu w sąsiedztwie drogi ekspresowej S1 oraz analiza potrzeby zastosowania dodatkowych działań ochronnych	Zadanie monitorowane GDDKiA	
			Liczba decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu źródło danych: Powiat Bielski	0	wg potrzeb		Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszenie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	Zadanie monitorowane przedsiębiorstwa prowadzące działalność na terenie gminy	realizacja w razie potrzeby
			Liczba zmian w MPZP uwzględniających zapisy ograniczające emisję hałasu źródło danych: Gmina Wilamowice	0	wg potrzeb		Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Zadanie własne Gminy Wilamowice	

			Liczba akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	0	3-4/rok		Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba przeprowadzonych kontroli/liczba naruszeń źródło danych: WIOŚ	1/1	wg potrzeb		Zwiększenie działalności kontrolnej i inspekcyjnej obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania
			Liczba punktów monitoringowych na terenie gminy źródło danych: GIOŚ	0	1	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	Zadanie monitorowane GIOŚ	brak środków finansowych na realizację zadania

Tabela 44. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Zagrożenie hałasem	Budowa, rozbudowa oraz remonty dróg z zastosowaniem tzw. „nawierzchni cichych” oraz budowa ścieżek rowerowych	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów inwestycji							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowanie UE	
		Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów							środki własne Gminy Wilamowice	
		Edukacja ekologiczna w zakresie szkodliwości i możliwości ograniczania hałasu	Gmina Wilamowice	ok. 5/rok							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowanie WFOŚiGW	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 45. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2026-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia hałasem	Budowa, rozbudowa oraz remonty dróg z zastosowaniem tzw. „nawierzchni cichych” oraz budowa ścieżek rowerowych	ZDP, GDDKiA	według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	środki własne ZDP, GDDKiA, dofinansowanie UE	
		Budowa i rozbudowa zabezpieczeń przeciwhałasowych wzdłuż drogi ekspresowej S1 na terenach narażonych na ponadnormatywny poziom hałas	GDDKiA	wg kosztorysów	środki własne GDDKiA, dofinansowania	
		Prowadzenie okresowych pomiarów i monitoringu poziomu hałasu w sąsiedztwie drogi ekspresowej S1 oraz analiza potrzeby zastosowania dodatkowych działań ochronnych	GDDKiA	wg kosztorysów	środki własne GDDKiA, dofinansowania	
		Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszanie hal oraz hałasujących maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań takich jak np. obudowy dźwiękochłonne, tłumiki dźwięku, izolacje akustyczne)	przedsiębiorcy	wg kosztorysów	środki własne przedsiębiorstw, fundusze unijne	koszty w zależności od ilości przedsiębiorstw realizujących zadania
		Zwiększenie działalności kontrolnej i inspekcyjnej obiektów przemysłowych oraz weryfikacja wdrażania zaleceń pokontrolnych	WIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne WIOŚ	
		Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne GIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 46. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pól elektromagnetycznych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Zadanie własne Gminy Wilamowice	zmiana w przepisach dotyczących praw właścicielskich, ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Zadanie monitorowane Powiatu Bielskiego	zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	Zadanie monitorowane GIOŚ	wzrost liczby źródeł promieniowania, a tym samym brak monitoringu

Tabela 47. Harmonogram zadań własnych w zakresie pól elektromagnetycznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Pola elektromagnetyczne	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 48. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie pól elektromagnetycznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Pola elektromagnetyczne	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Powiat Bielski	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne Powiatu Bielskiego	działanie będzie kontynuacją realizowanego już działania
		Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne GIOŚ	działanie aktualnie jest realizowane

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 49. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarowanie wodami	Poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych	Ocena JCWP źródło danych: GIOŚ	6 JCWP stan zły	6 JCWP stan dobry	Prowadzenie działań poprawiających stan chemiczny i ekologiczny jednolitych części wód	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane GIOŚ	
			Ocena JCWPd źródło danych: GIOŚ	1 JCWPd stan dobry 1 JCWPd stan słaby	2 JCWPd stan dobry				
			Liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych w Gminie źródło danych: Gmina Wilamowice, PGW WP	3-4/rok	3-4/rok		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Wilamowice	*tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
		Zwiększenie odporności gospodarki wodnej na zmiany klimatu	Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków źródło danych: PGW WP	255 354,91 zł (działania w zakresie wałów przeciwpowodziowych realizowane nie tylko na terenie gm. Wilamowice)	wg potrzeb	Ograniczenie ryzyka wystąpienia strat spowodowanych zjawiskami ekstremalnymi	Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane PGW WP	niewystarczające środki finansowe
			Długość utrzymywanych rowów melioracyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	ok. 2,19 km	wg potrzeb		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane PGW WP	
			Liczba magazynów przeciwpowodziowych źródło danych: Gmina Wilamowice	1	1		Utrzymanie, doposażanie i optymalizacja wykorzystania magazynu przeciwpowodziowego	Zadanie własne Gminy Wilamowice	niewystarczające środki finansowe

			Liczba zmian MPZP uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym źródło danych: Gmina Wilamowice	0	wg potrzeb		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Zadanie własne Gminy Wilamowice	przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania
			Liczba obiektów błękitno-zielonej infrastruktury źródło danych: Gmina Wilamowice	b.d.	wg potrzeb		Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększenie retencji krajobrazowej i miejskiej	Zadanie własne Gminy Wilamowice	

Tabela 50. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Gospodarowanie wodami	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Wilamowice	ok. 5/rok							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowanie WFOŚiGW	
		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	Gmina Wilamowice	realizacja wg potrzeb							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowania	
		Utrzymanie, doposażanie i optymalizacja wykorzystania magazynu przeciwpowodziowego	Gmina Wilamowice	realizacja wg potrzeb							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowania	
		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice oraz zewnętrzne źródła finansowania	
		Rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększenie retencji krajobrazowej i miejskiej	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów							środki własne Gminy Wilamowice oraz	

					zewnętrzne źródła finansowania	
--	--	--	--	--	--------------------------------	--

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 51. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2026-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby wodne	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne GIOŚ	
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP, RZSW	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki PGW WP	
		Poprawa retencji wodnej, w tym prace związane z utrzymaniem i konserwacją rowów melioracyjnych	PGW WP	wg potrzeb	środki PGW WP	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 52. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej	Długość kanalizacji sanitarnej źródło danych: Gmina Wilamowice	209,029 km	zwiększenie długości	Poprawa funkcjonowania systemu gospodarki wodno-ściekowej	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej m.in. w miejscowości Hecznarowice (ul. Odsole) i Pisarzowice (Harszówki)	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych
			Skanalizowanie Gminy źródło danych: Gmina Wilamowice	ok. 61,0% (GUS, 2024 r.)	100%			Zadanie monitorowane administratorzy sieci	
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków źródło danych: Gmina Wilamowice	3	> 3		Budowa oczyszczalni ścieków w Dankowicach oraz modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków na terenie gminy	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba przepompowni ścieków źródło danych: Gmina Wilamowice	28	> 28			Zadanie monitorowane administratorzy sieci	
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej źródło danych: właściciele nieruchomości	3 591	wg potrzeb		Budowa przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączenie nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	Zadanie monitorowane właściciele nieruchomości	brak środków finansowych
			Długość sieci wodociągowej źródło danych: Gmina Wilamowice	208,950 km	zwiększenie długości			Zadanie własne Gminy Wilamowice	
							Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych

			Zwodociągowanie gminy źródło danych: Gmina Wilamowice	97,2% (2024 r. GUS)	100%		Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Zadanie monitorowane administratorzy sieci	
			Liczba zrealizowanych akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	3-4/rok	4-6/rok		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych
			Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków i zbiorników bezodpływowych źródło danych: Gmina Wilamowice	300/1875	zmniejszenie ilości		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak kadr i przeszkolonych pracowników
			Liczba kontroli na posesjach źródło danych: Gmina Wilamowice	315	zgodnie z wymaganiami ustawy utrzymani czystości i porządku w gminach		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne Gminy Wilamowice	brak środków finansowych, brak kadr
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi/liczba naruszeń źródło danych: WIOŚ	2/2	wg potrzeb		Kontrola podmiotów w zakresie wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	brak środków finansowych

Tabela 53. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej m.in. w miejscowości Hecznarowice (ul. Odsóle) i Pisarzowice (Harszówki)	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów inwestycji							środki własne Gminy Wilamowice poprzez administratorów sieci, dofinansowania, środki WFOŚiGW, fundusze unijne	
		Budowa oczyszczalni ścieków w Dankowicach oraz modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków na terenie gminy	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów inwestycji							środki własne Gminy Wilamowice poprzez administratorów sieci, dofinansowania, środki WFOŚiGW, fundusze unijne	
		Budowa, rozbudowa i modernizacja przepompowni ścieków na terenie gminy	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów inwestycji							środki własne Gminy Wilamowice poprzez administratorów sieci, dofinansowania, środki WFOŚiGW, fundusze unijne	
		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów inwestycji							środki własne Gminy Wilamowice poprzez administratorów sieci, dofinansowania, środki WFOŚiGW, fundusze unijne	
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Wilamowice	ok. 10/rok							środki własne Gminy Wilamowice	
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice	
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 54. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2026-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej m.in. w miejscowości Hecznarowice (ul. Odsole) i Pisarzowice (Harszówki)	spółki wodociągowo-kanalizacyjne	według kosztorysów inwestycji	środki spółek wodociągowo-kanalizacyjnych	
		Budowa oczyszczalni ścieków w Dankowicach oraz modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków na terenie gminy	spółki wodociągowo-kanalizacyjne	według kosztorysów inwestycji	środki spółek wodociągowo-kanalizacyjnych	
		Budowa, rozbudowa i modernizacja przepompowni ścieków na terenie gminy	spółki wodociągowo-kanalizacyjne	według kosztorysów inwestycji	środki spółek wodociągowo-kanalizacyjnych	
		Budowa przyłączy kanalizacyjnych lub wodociągowych i przyłączenie nieruchomości do gminnej sieci kanalizacyjnej lub wodociągowej	właściciele nieruchomości	koszty ustalane indywidualnie w zależności od zakresu prac	środki własne właścicieli nieruchomości	
		Budowa sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia Budowa i modernizacja urządzeń i obiektów wodociągowych	spółki wodociągowo-kanalizacyjne	według kosztorysów inwestycji	środki spółek wodociągowo-kanalizacyjnych	
		Kontrola podmiotów w zakresie wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 55. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby geologiczne	Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi	Liczba złóż surowców naturalnych źródło danych: Gmina Wilamowice	9	wg rozpoznania	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczenie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	Dokumentowanie złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach zasobów	Zadanie monitorowane Organów administracji geologicznej	
			Liczba wydanych decyzji rekultywacyjnych źródło danych: Powiat Bielski	1	wg potrzeb		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Zadanie monitorowane użytkowników złóż	
			Liczba decyzji na eksploatację/poszukiwanie kopalin źródło danych: Powiat Bielski, Urząd Marszałkowski	0	wg potrzeb		Wydawanie decyzji na eksploatację/poszukiwanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji warunków	Zadanie monitorowane Powiatu Bielskiego, Urzędu Marszałkowskiego	
			Liczba dokumentów planistycznych uwzględniających udokumentowane złoża źródło danych: Gmina Wilamowice	b.d.			Ochrona udokumentowanych złóż kopalin poprzez uwzględnianie ich występowania w dokumentach planistycznych	Zadanie własne Gminy Wilamowice	

Tabela 56. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów geologicznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Zasoby geologiczne	Ochrona udokumentowanych złóż kopalin poprzez uwzględnianie ich występowania w dokumentach planistycznych	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 57. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2026-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby geologiczne	Dokumentowanie złóż i bilansowanie ich zasobów, rozpoznawanie budowy geologicznej terenu wraz z oceną i dokumentowaniem warunków hydrogeologicznych w obszarach zasobów	organy administracji geologicznej	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne organów	
		Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	użytkownicy złóż	zgodnie z dokumentacją kosztorysową	środki władających terenem	
		Wydawanie decyzji na eksploatację/poszukiwanie kopalin ze złóż i kontrola realizacji warunków	Powiat Bielski, Urząd Marszałkowski	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne organów	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 58. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gleby	Racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi	Liczba działań promocyjnych źródło danych: ŚODR	b.d.	kilka/rok	Zachowanie funkcji środowiskowych i gospodarczych gleb	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	małe zainteresowanie rolników
			Liczba punktów monitoringowych na terenie gminy źródło danych: GIOŚ	0	wzrost		Monitorowanie chemizmu gleb	GIOŚ	
			Liczba przebadanych gospodarstw źródło danych: OSChR	5 (2024-2025)	wg zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Gliwicach	badania na zlecenie rolników
			Liczba kontroli stosowania środków ochrony roślin źródło danych: WIORiN	20	wg potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane WIORiN	
			Liczba złożonych wniosków o płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne źródło danych: ARIMR	b.d.	wg potrzeb		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo-klimatycznych	Zadanie monitorowane ARiMR, rolnicy	małe zainteresowanie rolników
			Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji [ha] źródło danych: Powiat Bielski	8,76	spadek	Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Rekultywacja terenów i rewitalizacja terenów, w tym zagospodarowanie krajobrazowo-przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne terenów przemysłowych i zdegradowanych	Zadanie monitorowane Powiatu Bielskiego, użytkownicy/ właściciele gruntów	
			Powierzchnia gruntów zrekultywowanych [ha] źródło danych: Powiat Bielski	0	wzrost				
			Wprowadzenie do nowych MPZP zapisów dotyczących	0	wg potrzeb	Ochrona przed osuwiskami	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy	Zadanie własne Gminy Wilamowice	

			osuwisk oraz obszarów zagrożonych ruchami masowymi źródło danych: Gmina Wilamowice				masowe w aktualizacjach dokumentów planistycznych		
			Liczba terenów osuwiskowych źródło danych: Powiat Bielski	36 osuwisk, 9 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych	wg zgłoszeń		Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane administratorzy dróg	

Tabela 59. Harmonogram zadań własnych w zakresie gleb

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Gleby	Uwzględnianie osuwisk oraz obszarów narażonych na ruchy masowe w aktualizacjach dokumentów planistycznych	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice	
		Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów inwestycji							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowania	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 60. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2026-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gleba	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Śląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	w zależności od zakresu akcji i ich liczby	środki własne Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie	
		Monitorowanie chemizmu gleb	GIOŚ	wg kosztorysów	środki GIOŚ	
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach	koszty zależne od liczby zleceń i zakresu badań	środki własne rolników	
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	koszty poboru i analizy próbek	środki WIORiN	
		Realizacja Programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo-klimatycznych	ARiMR, rolnicy	w zależności od liczby złożonych wniosków	środki ARiMR	
		Rekultywacja terenów i rewitalizacja terenów, w tym zagospodarowanie krajobrazowo-przyrodnicze, rekreacyjne oraz na cele inwestycyjne terenów przemysłowych i zdegradowanych	Powiat Bielski – jako wydający decyzje rekultywacyjne, użytkownicy/właściciele gruntów – jako prowadzenie rekultywacji	wg kosztorysów	środki własne użytkowników/właścicieli gruntów, środki Powiatu - jako koszty administracyjne	
		Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	administratorzy dróg	wg kosztorysów inwestycji	środki własne administratorów dróg	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 61. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu	Liczba rocznie wykonywanych sprawozdań źródło danych: Gmina Wilamowice	1	1	Prawidłowe funkcjonowanie systemu gospodarowania odpadami	Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba kontroli mieszkańców źródło danych: Gmina Wilamowice	28	wg potrzeb		Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego gospodarowania odpadów)	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba rocznie usuwanych tzw. „dzikich wysypisk” źródło danych: Gmina Wilamowice	0	wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie tzw. dzikich wysypisk odpadów	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Ilość usuniętych odpadów z terenów publicznych źródło danych: Gmina Wilamowice	160,58 m ³	wg potrzeb		Usuwanie odpadów z terenów publicznych	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Procent usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową źródło danych: Gmina Wilamowice	64,87%	100%		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie własne Gminy Wilamowice (możliwe dofinansowanie z WFOŚiGW)	
			Masa zebranych odpadów zmieszanych [Mg] źródło danych: Gmina Wilamowice	1 960,7100	< 1 960,7100		Zmniejszenie ilości zbieranych odpadów komunalnych, rozwój selektywnej zbiórki odpadów	Zadanie własne Gminy Wilamowice	

			Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych źródło danych: Gmina Wilamowice	71,40%	62%		Zwiększenie ilości odpadów poddawanych recyklingowi	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba PSZOK na terenie gminy źródło danych: Gmina Wilamowice	1	2		Rozwój systemu gospodarowania odpadami na terenie gminy, w tym modernizacja i budowa nowego Punktu Selektywnego Zbierania Opadów Komunalnych	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	3-4	6-8		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba kontroli/liczba nieprawidłowości źródło danych: WIOŚ	4/1 (2024-2025)	wg potrzeb i zgłoszeń		Kontrola podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami	Zadanie monitorowane WIOŚ	

Tabela 62. Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice	
		Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrola zawartych umów czy prawidłowego gospodarowania odpadów)	Gmina Wilamowice	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy							środki własne Gminy Wilamowice	
		Sukcesywne zapobieganie i usuwanie tzw. dzikich wysypisk odpadów	Gmina Wilamowice	koszty zależne od liczby tzw. dzikich wysypisk odpadów							środki własne Gminy Wilamowice	
		Usuwanie odpadów z terenów publicznych	Gmina Wilamowice	koszty zależne od ilości odpadów zalegających na terenach publicznych							środki własne Gminy Wilamowice	
		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Gmina Wilamowice	ok. 40-50/rok							środki własne Gminy Wilamowice, WFOŚiGW	
		Zmniejszenie ilości zbieranych odpadów komunalnych, rozwój selektywnej zbiórki odpadów	Gmina Wilamowice	ok. 8 000 – 9 000/rok							środki własne Gminy Wilamowice, WFOŚiGW	
		Zwiększenie ilości odpadów poddawanych recyklingowi	Gmina Wilamowice									
		Rozwój systemu gospodarowania odpadami na terenie gminy, w tym modernizacja i budowa nowego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych	Gmina Wilamowice	wg kosztorysu							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowania	
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Gmina Wilamowice	ok. 10/rok							środki własne Gminy Wilamowice, WFOŚiGW	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 63. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2027-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Kontrola podmiotów w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami	WIOŚ	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 64. Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej	Liczba działań/akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice, Nadleśnictwa	3-4/rok	ok. 8/rok	Zachowanie lub przywrócenie właściwego stanu ekosystemów i gatunków oraz przeciwdziałanie zagrożeniom dla bioróżnorodności i georóżnorodności	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane Nadleśnictwa,	brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń/wycinka drzew w pasach drogowych źródło danych: Gmina Wilamowice, administratorzy dróg	61/81 (Gmina) 87/78 ZDP (2024-2025) 933/0 (GDDKiA)	wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane administratorzy dróg	
			Liczba pomników przyrody poddanych pracom pielęgnacyjno-konserwatorskim źródło danych: Gmina Wilamowice	7	wg potrzeb		Prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich pomników przyrody	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania źródło danych: Gmina Wilamowice	0	wg potrzeb		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba oznakowanych form ochrony przyrody źródło danych: Gmina Wilamowice, RDOŚ	6	> 6		Objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo	Zadanie monitorowane RDOŚ	
			Długość dróg rowerowych [km] źródło danych: Gmina Wilamowice	1 km	wg potrzeb		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Powierzchnia odnowień drzewostanów [ha]	b.d.	wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Odnowienia drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem	Zadanie monitorowane	

			źródło danych: Nadleśnictwa, Gmina Wilamowice, właściciele lasów					Nadleśnictwa, właściciele lasów	
			Liczba uproszczonych planów urządzania lasu źródło danych: Powiat Bielski	2	wg potrzeb		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych	Zadanie monitorowane Powiatu Bielskiego	
			Powierzchnia terenów zieleni [ha] źródło danych: Gmina Wilamowice	ok. 19,51 ha	> 19,51 ha		Ochrona i rozwój terenów zieleni oraz zwiększenie bioróżnorodności na obszarach zurbanizowanych, w kontekście zachodzących zmian klimatu	Zwiększenie potencjału adaptacyjnego do zmian klimatycznych poprzez tworzenie nowych terenów zieleni, wprowadzanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększenie ilości powierzchni biologicznie czynnej szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych	Zadanie własne Gminy Wilamowice

Tabela 65. Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Wilamowice	ok. 5/rok							środki własne Gminy Wilamowice (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów							środki własne Gminy Wilamowice	
		Prowadzenie prac pielęgnacyjno-konserwatorskich pomników przyrody	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów							środki własne Gminy Wilamowice	
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Wilamowice	wg potrzeb							środki własne Gminy Wilamowice	
		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowania	

		Zwiększenie potencjału adaptacyjnego do zmian klimatycznych poprzez tworzenie nowych terenów zieleni, wprowadzanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększenie ilości powierzchni biologicznie czynnej szczególnie na terenach silnie zurbanizowanych	Gmina Wilamowice	wg kosztorysów	środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowania	
--	--	---	------------------	----------------	--	--

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 66. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2026-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwa	ok. 15/rok	środki własne Nadleśnictwa, ZPKWŚ, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	ZDP, GDDKiA	wg kosztorysów	środki własne ZDP, GDDKiA	
		Objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów najbardziej wartościowych przyrodniczo	RDOŚ	wg potrzeb	środki własne RDOŚ	
		Odnowienia drzewostanów na terenach leśnych w kierunku zgodności z siedliskiem	właściciele lasów pod nadzorem Nadleśnictwa	wg kosztorysów	środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	
		Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych poprzez inwentaryzację i sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasów prywatnych	Powiat Bielski	wg kosztorysów	środki własne Powiatu Bielskiego	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 67. Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożeń poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa rok 2025	Wartość docelowa rok 2032				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków	Liczba kontroli w zakresie ochrony środowiska/liczba naruszeń źródło danych: WIOŚ	7/4	wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia wystąpienia poważnej awarii oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	Zadanie monitorowane WIOŚ, przedsiębiorstw	brak środków na działania kontrolne
			Liczba jednostek Straży Pożarnych, które dostały wsparcie źródło danych: Gmina Wilamowice	5	5		Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Zadanie własne Gminy Wilamowice	
			Liczba akcji edukacyjnych źródło danych: Gmina Wilamowice	3-4	6-8/rok	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji występowania zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu wystąpienia awarii przemysłowej	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne Gminy Wilamowice Zadanie monitorowane Policja, Straż Pożarna (jako edukacja w placówkach oświatowych)	brak zaangażowania mieszkańców

Tabela 68. Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)							Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
				rok 2026	rok 2027	rok 2028	rok 2029	rok 2030	rok 2031	rok 2032		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M
1	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Wilamowice	w zależności od potrzeb i pozyskanych środków							środki własne Gminy Wilamowice, środki województwa śląskiego	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Wilamowice	ok. 5/rok							środki własne Gminy Wilamowice, dofinansowanie	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 69. Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2026-2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (prowadzenie kontroli w przedsiębiorstwach)	WIOŚ, przedsiębiorstwa	zadanie realizowane w ramach bieżącej pracy	środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Policja, Straż Pożarna	ok. 15/rok	środki własne Policji, Straży Pożarnej, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Wilamowice, a także szacunków własnych, w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Instrumentami wspomagającymi realizację Programu Ochrony Środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2025 r., poz. 198 z późn.zm.). Wynikają one z obowiązków i kompetencji gminy. Narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska jest Program Ochrony Środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania oraz spółki komunalne.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu (np. sieć kanalizacji sanitarnej czy zmodernizowana droga).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu Ochrony Środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonanie zadań własnych Gminy Wilamowice oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 70. Działania w ramach zarządzania środowiskiem

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2027-2032	Instytucje uczestniczące
1.	Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska	Raport z wykonania Programu (co dwa lata)	Burmistrz Wilamowic
		Okresowa aktualizacja Programu Ochrony Środowiska	Burmistrz Wilamowic
2.	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, System informacji o środowisku	Realizacja Programu Ochrony Środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Gmina Wilamowice, WIOŚ, GIOŚ, Organizacje pozarządowe
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów / instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Wilamowice, Wojewoda, Fundusze celowe
4.	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi – Stan środowiska w województwie śląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Wilamowice jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem Ochrony Środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni Raport.

8. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Wilamowice na lata 2026-2030 z perspektywą do roku 2032” (zwany dalej: Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z „Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” z 2015 roku (aktualizacja 2017 i 2020) oraz zmiany prawne. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z 2020 roku z obecnym według informacji z 2025 roku (natomiast, jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2024 roku).

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Wilamowice zawiera takie elementy jak:

- wstęp – rozdział ten zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu,
- w rozdziale drugim wykazano spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego,
- rozdział trzeci to informacje ogólne o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy,
- rozdział czwarty to ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym opisano stan aktualny oraz wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Ochrona klimatu i jakości i powietrza

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Wilamowice przeprowadzono w oparciu o dane pochodzące z opracowań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, tj.: Rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim za rok 2022, 2023, 2024 i 2025.

Na terenie strefy śląskiej oceny prowadzone są w oparciu o stacje pomiarowe znajdujące się poza terenem gminy Wilamowice (na terenie gminy nie znajduje się stacja pomiarowa). Jedną z najbliższych stacji pomiarowych jest stacja pomiarowa w Bielsku-Białej przy ul. Kossak-Szczuckiej (kod krajowy stacji: SIbielKossak). Na stacji prowadzone są pomiary emisji stężeń: niklu w PM10, tlenu azotu, dwutlenku azotu, tlenków azotu, ozonu, ołowiu w PM10, pyłu zawieszonego PM10, dwutlenku siarki, arsenu w PM10, benzo(a)pirenu w PM10, kadmu w PM10 oraz benzenu.

Maksymalne miesięczne stężenie dwutlenku siarki odnotowano w marcu 2022 roku, tj. 9,18 µg/m³. Średnia wartość roczna wynosiła: 5,91 µg/m³ w 2022 roku, 5,13 µg/m³ w 2023 roku, 4,51 µg/m³ w 2024 roku oraz 5,00 µg/m³ w 2025 roku. W latach 2022-2024 odnotowano poprawę jakości powietrza ze względu na stężenie dwutlenku siarki. W 2025 roku nastąpiło pogorszenie się jakości powietrza ze względu na stężenie dwutlenku siarki.

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w lutym 2025 roku, tj. 47,18 µg/m³. Średnia wartość roczna wynosiła: 22,27 µg/m³ w 2022 roku, 17,79 µg/m³ w 2023 roku, 19,19 µg/m³ w 2024 roku oraz 21,92 µg/m³ w 2025 roku. W 2023 roku wartości średnioroczne wskazały polepszenie się jakości powietrza. Natomiast od 2024 roku następuje pogorszenie się jakości powietrza ze względu na stężenie pyłu zawieszonego PM10.

Maksymalne miesięczne stężenie benzo(a)pirenu odnotowano w marcu 2022 roku, tj. 7,86 µg/m³. Średnia wartość roczna wynosiła: 2,91 µg/m³ w 2022 roku, 1,67 µg/m³ w 2023 roku, 1,45 µg/m³ w 2024 roku oraz 2,21 µg/m³ w 2025 roku. Wartości średnioroczne wskazują na pogorszenie się jakości powietrza w 2025 roku ze względu na stężenie benzo(a)pirenu w stosunku do wcześniejszych lat. W kwietniu oraz maju 2022 roku nie prowadzono na stacji pomiarów stężenia benzo(a)pirenu.

Według oceny rocznej jakości powietrza na terenie województwa śląskiego, prowadzonej przez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, na podstawie matematycznego modelu rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń w powietrzu, jakość powietrza w gminie odbiegała od poziomu odpowiadającego obowiązującym normom. Okresowo występowały przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych takich zanieczyszczeń jak: benzo(a)piren, ozon, pył zawieszony PM10 i pył zawieszony PM2,5.

Obszar gminy Wilamowice obsługuje system dróg publicznych kategorii krajowej, powiatowej i gminnej oraz sieć dróg wewnętrznych. Aktualna długość wszystkich dróg publicznych na terenie gminy Wilamowice wynosi 161,574 km (bez dróg wewnętrznych), w tym:

- drogi krajowe – droga ekspresowa S1h – 6,499 km,
- drogi powiatowe – 39,843 km (na terenie gminy) i 14,232 km (na terenie miasta),
- drogi gminne – o łącznej długości około 101 km oraz około 180 km dróg wewnętrznych.

W 2024 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził na terenie gminy dwie kontrole w zakresie emisji gazów i pyłów do powietrza. W jednym przypadku stwierdzono naruszenia oraz nałożono karę finansową.

Na terenie gminy zamontowanych jest 6 czujników jakości powietrza AIRLY, w tym jeden przez podmiot prawny. Czujniki zlokalizowane są w:

- Wilamowicach – 2 czujniki,
- Dankowicach – 1 czujnik,
- Hecznarowicach – 1 czujnik,
- Pisarzowicach – 1 czujnik,
- Starej Wsi – 1 czujnik.

W ramach realizacji Programu ochrony powietrza na lata 2024-2025 przeprowadzono łącznie 138 kontroli.

Zagrożenia hałasem

W 2025 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził jedną kontrolę w zakresie emisji hałasu do środowiska. Podczas kontroli stwierdzono naruszenia, jednak nie nałożono kary finansowej.

osobowe, ale również pojazdy ciężarowe i motocykle.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy są:

- droga ekspresowa S1h,
- drogi powiatowe,
- drogi gminne.

Na terenie gminy Wilamowice w obrębie drogi ekspresowej wybudowano 19 odcinków ekranów akustycznych o łącznej długości 3 943,80 mb.

W latach 2024-2025 Zarząd Dróg Powiatowych w Bielsku-Białej dokonał nasadzeń 87 drzew oraz przeprowadził wycinkę 78 drzew.

Ponadto Gmina w 2025 roku nasadziła 61 drzew z gatunku grab kolumnowy wraz z opalowaniem. W 2025 roku usunięto z terenu gminy 81 drzew oraz 40 m² krzewów.

Pola elektromagnetyczne

Na terenie gminy źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego jest 5 stacji bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch).

Zgodnie z informacją przekazaną przez Starostę Bielskiego w 2025 roku nie dokonano żadnego zgłoszenia instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne na terenie gminy Wilamowice.

W ramach realizacji PMŚ na terenie gminy Wilamowice w 2025 roku przeprowadzono pomiary promieniowania elektromagnetycznego w jednym punkcie pomiarowym. Analiza przeprowadzonych pomiarów monitoringowych nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów PEM w środowisku, dla badanego zakresu częstotliwości, wynoszącej 28 V/m.

Gospodarowanie wodami

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, na terenie gminy Wilamowice wyznaczono sześć jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Gmina położona jest w obrębie dwóch regionów wodnych: Górnej-Zachodniej Wisły i Małej Wisły.

Stan wszystkich JCWP zlokalizowanych na terenie gminy Wilamowice został określony jako zły.

Według podziału Polski na jednolite części wód podziemnych (JCWPd) obszar gminy Wilamowice znajduje się w obrębie dwóch JCWPd nr 157 (PLGW2000157) i nr 158 (PLGW2000158). W 2025 roku na terenie gminy Wilamowice prowadzono badania jakości jednej JCWPd.

W 2017 roku Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy opracował Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce, zgodnie z którym Gmina Wilamowice położona jest w zasięgu występowania Lokalnego Zbiornika Wód Podziemnych nr 446 – Dolina rzeki Soła (dawny GZWP nr 446).

Na terenie gminy Wilamowice zlokalizowany jest magazyn przeciwpowodziowy, który jest na bieżąco doposażany w niezbędny sprzęt i materiały.

Ponadto, na obszarze gminy Wilamowice znajdują się wały przeciwpowodziowe administrowane przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gliwicach. Wzdłuż cieku Dankówka zlokalizowane są wały o łącznej długości około 4 055 m, w tym wał lewostronny o długości 2 070 m oraz wał prawostronny o długości około 1 985 m.

Zgodnie z danymi stan na sierpień 2026 r. obszar gminy częściowo (w południowo-wschodniej części gminy) zalicza się do I klasy, charakteryzującej się słabym zagrożeniem. Pozostała część gminy charakteryzuje się umiarkowanym zagrożeniem suszą (klasa II).

Gmina Wilamowice znajduje się w obszarze:

- słabego zagrożenia suszą rolniczą,
- silnego zagrożenia suszą hydrologiczną na większości obszaru gminy oraz umiarkowanego zagrożenia suszą hydrologiczną w południowo-wschodniej części gminy,
- słabego zagrożenia suszą hydrogeologiczną.

Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę przeznaczoną do spożycia na terenie gminy Wilamowice prowadzone jest przez Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Wilamowicach. Długość sieci wodociągowej na koniec 2025 roku wynosiła 208,95 km.

Woda zasilająca gminę pochodzi ujęcia podziemnego wody pitnej w Dankowicach składającego się z czterech otworów studziennych. Woda uzdatniania jest na Stacji Uzdatniania Wody w Dankowicach.

Ponadto zakup hurtowy wody realizowany jest od następujących dostawców:

- Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów S.A. w Katowicach,
- Stację Uzdatniania Wody „Soła I” w Kobiernicach należącą do AQUA S.A. Bielsko-Biała,
- Stację Uzdatniania Wody „Soła II/III” w Kobiernicach należącą do AQUA S.A. Bielsko-Biała,
- Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Kętach,
- Przedsiębiorstwo Komunalne „Kombest” Sp. z o.o. w Kaniowie.

Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy Wilamowice na koniec 2025 roku wynosiła ok. 209,029 km. Liczba przyłączy wynosiła 3 591 szt. Stopień skanalizowania gminy w 2024 roku zgodnie z danymi GUS wynosił ok. 61,0%.

Na terenie gminy funkcjonują trzy komunalne oczyszczalnie ścieków.

Na terenie gminy Wilamowice zostały wyznaczone w drodze uchwał trzy aglomeracje.

Gmina prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków. Na koniec 2025 roku na terenie gminy znajdowało się 1875 zbiorników bezodpływowych i 300 przydomowych oczyszczalni ścieków.

W 2024 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził jedną kontrolę w zakresie gospodarowania nieczystościami ciekłymi na terenie gminy. Podczas kontroli stwierdzono naruszenia, jednak nie nałożono kary finansowej.

W 2025 roku WIOŚ w Katowicach przeprowadził dwie kontrole w zakresie:

- ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi,
- ilości pobieranej wody oraz ilości i jakości ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi.

Podczas obu kontroli stwierdzono naruszenia, nie nałożono jednak kary finansowej.

Gmina Wilamowice w 2025 roku przeprowadziła 315 kontroli w zakresie gospodarki ściekowej. Podczas przeprowadzonych kontroli stwierdzono brak regularności wywozu nieczystości ciekłych.

Zasoby geologiczne

Na terenie gminy Wilamowice występuje 9 złóż naturalnych: 3 złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, 3 złoża węgla kamiennego, 2 złoża metanu pokładów węgla, 1 złożo piasków i żwirów.

Starosta Bielski nie wydawał decyzji na eksploatację/poszukiwanie kopalin.

Jedna firma posiada decyzję rekultywacyjną Starosty Bielskiego, jednak nie prowadzi ona działalności.

Gleba

Teren gminy obejmuje swoim działaniem Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej oraz Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Częstochowie, które okresowo organizują szkolenia, spotkania informacyjne czy punkty konsultacyjne dla chętnych i zainteresowanych rolników z terenu gminy Wilamowice i sąsiednich gmin należących do powiatu bielskiego.

Obszar gminy obejmuje swoim zasięgiem działania Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach Oddział w Bielsku-Białej, który prowadzi kontrole gospodarstw rolnych pod kątem materiału siewnego, szkółkarskiego oraz szkodników, patogenów i organizmów kwarantannowych i nie kwarantannowych.

W 2025 roku przeprowadzono 20 kontroli w zakresie stosowania środków ochrony roślin, podczas 2 kontroli stwierdzono niezgodności.

W latach 2024-2025 Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Gliwicach przebadła 5 gospodarstw z terenu gminy Wilamowice.

Zgodnie z danymi ww. Bazy SOPO na terenie gminy Wilamowice zidentyfikowano 36 osuwisk oraz 9 terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Na terenie gminy Wilamowice funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, który znajduje się przy ul. Więżniów Oświęcimia 54.

Gmina Wilamowice w 2024 roku uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 54,49%,
- ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 22,20%,

- składowania odpadów komunalnych – 22,75%.

Zgodnie z powyższymi danymi Gmina Wilamowice w 2024 roku osiągnęła wszystkie ustawowo wymagane poziomy.

W 2025 roku Gmina Wilamowice uzyskała następujące wymagane przepisami prawa poziomy:

- przygotowania do ponownego użycia i recyklingu – 71,40%,
- ograniczania masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania – 17,78%,
- składowania odpadów komunalnych – 11,77%.

W 2025 roku, w porównaniu z 2024 rokiem, odnotowano:

- wzrost łącznej masy odebranych i zebranych odpadów komunalnych o około 1,70%,
- spadek masy odpadów budowlanych i rozbiórkowych o około 19,36%,
- spadek masy niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych o około 7,31%,
- wzrost masy bioodpadów stanowiących odpady komunalne o około 4,02%.

W latach 2024-2025 na terenie gminy Wilamowice nie zidentyfikowano tzw. dzikich wysypisk odpadów. Usuwano natomiast odpady porzucone w pasach drogowych dróg gminnych oraz przydrożnych rowach. Ilość usuniętych odpadów wynosiła:

- 52,82 m³ w 2024 roku,
- 160,58 m³ w 2025 roku.

W latach 2024-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 4 kontrole w zakresie gospodarki odpadami. W jednym przypadku stwierdzono naruszenia, jednak nie nałożono kary finansowej.

W ramach PUA od 2005 roku odebrano i unieszkodliwiono łącznie 1 764,1570 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym w latach 2023-2025:

- 67,9900 Mg w 2023 roku,
- 57,2600 Mg w 2024 roku,
- 42,2100 Mg w 2025 roku.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie gminy zinwentaryzowano 1 755,1540 Mg wyrobów zawierających azbest, w tym 1 684,5840 Mg na terenach należących do osób fizycznych i 70,5700 Mg na terenach administrowanych lub należących do osób prawnych. Do unieszkodliwienia pozostało 616,6530 Mg wyrobów zawierających azbest. Z terenu gminy usunięto około 64,87% wyrobów zawierających azbest.

Zasoby przyrodnicze

Formami ochrony przyrody na terenie gminy Wilamowice są: obszar Natura 2000 Dolna Soła (PLH120083), stanowiący specjalny obszar ochrony siedlisk (SOOS), obszar Natura 2000 Stawy w Brzeszczach (PLB120009), stanowiący obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP), obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Soły (PLB120004), stanowiący obszar specjalnej ochrony ptaków (OSOP) oraz 3 pomniki przyrody.

Przez północno-zachodnią część gminy Wilamowice przebiega ogólnopolski korytarz ekologiczny – Dolna Górnej Wisły (kod: KPd-10).

Ponadto przez teren gminy Wilamowice przebiegają regionalne korytarze ekologiczne:

- korytarz ornitologiczny Środkowej Soły,
- korytarz ornitologiczny Dolina Górnej Wisły,
- korytarz ichtiologiczny Rz. Soła,
- korytarz ichtiologiczny Rz. Mała Wisła,
- korytarz teriologiczny ssaków kopytnych K/WISŁA-LPK.

Powierzchnia lasów na terenie gminy Wilamowice wg stanu na koniec 2025 roku wynosiła 427,40 ha, co stanowiło około 7,5% powierzchni gminy.

Gospodarkę leśną na terenie gminy prowadzi Nadleśnictwo Andrychów, Nadleśnictwo Bielsko oraz właściciele lasów prywatnych.

Zagrożenia poważnymi awariami

Według rejestru prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska na terenie gminy Wilamowice nie funkcjonują zakłady przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej lub zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. W Gminie Wilamowice działa 5 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Wszystkie jednostki OSP są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego (KSRG), a dwie jednostki (OSP Wilamowice i Pisarzowice) wchodzi w skład Kompanii Odwodowej KMP PSP w Bielsku-Białej.

Jednostki OSP z terenu gminy Wilamowice w 2025 roku wzięły udział łącznie w 237 zdarzeniach, w tym: 39 pożarach, 180 miejscowych zagrożeniach i 18 fałszywych alarmach.

W latach 2024-2025 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach przeprowadził 12 kontroli na terenie gminy Wilamowice. Przedmiotowe kontrole obejmowały różne zagadnienia z zakresu ochrony środowiska, w tym m.in. przestrzegania wymagań w zakresie:

- przepisów ustawy o odpadach,
- warunków dotyczących wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi,
- emisji gazów i pyłów do powietrza,
- emisji hałasu do środowiska,
- przestrzegania przepisów dotyczących ochrony wód przed zanieczyszczeniem azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Podczas 7 kontroli stwierdzono naruszenia, w jednym przypadku nałożono karę finansową.

W rozdziale piątym opisano zagadnienia horyzontalne takie jak: adaptacja do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia, działania edukacyjne czy monitoring środowiska.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale szóstym cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2025 oraz wartością do osiągnięcia w 2032 roku. Dopełnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania. Drugą częścią rozdziału szóstego są harmonogramy realizacji zadań, w których zadania mają określone koszty realizacji oraz źródła finansowania.

W rozdziale siódmym opisano system realizacji Programu.

Projekt Programu podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Bielskiego. W trakcie procedur opracowania Programu Gmina Wilamowice zapewni mieszkańcom możliwość zapoznania się z projektem dokumentu w ramach konsultacji społecznych.

Po podjęciu uchwały Rady Miejskiej, Program zostanie przyjęty do realizacji. Co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury, opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania a także podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.